

**YEŞİL ALT YAPI ELEMANLARINDAN HOBİ
BAHÇELERİNİN KULLANICI TERCİHLERİ
DOĞRULTUSUNDA TASARIMI: ERZURUM İLİ
ÖRNEĞİ**

Birgül ESMERAY

**Danışman: Prof. Dr. Aslıhan ESRİNGÜ
Yüksek Lisans Tezi
Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı
2022
(Her hakkı saklıdır.)**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI

**YEŞİL ALT YAPI ELEMANLARINDAN HOBİ BAHÇELERİNİN KULLANICI
TERCİHLERİ DOĞRULTUSUNDA TASARIMI: ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ**

(The Design of Hobby Gardens A Green Infrastructure Element According to User
Preferences; Example of Erzurum Province)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Birgül ESMERAY

Danışman: Prof. Dr. Aslıhan ESRİNGÜ

Erzurum
Aralık, 2022

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Graduate School of Natural and
Applied Sciences

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

**“YEŞİL ALT YAPI ELEMANLARINDAN HOBİ BAHÇELERİNİN KULLANICI
TERCİHLERİ DOĞRULTUSUNDA TASARIMI: ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ”**

Prof. Dr. Aslıhan ESRİNGÜ danışmanlığında, Birgül ESMERAY tarafından hazırlanan bu çalışma, 06/12/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Peyzaj Mimarlığı Bilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak **oybirliği (3/3)** ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Prof.Dr Süleyman TOY <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Danışman:	Prof.Dr Aslıhan ESRİNGÜ <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi:	Doç.Dr Hilal SURAT <i>Artvin Çoruh Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
İkinci Tez Danışmanı	Unvan Ad SOYAD <i>Üniversite Adı</i>	Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı.
(İkinci tez danışmanı yoksa bu satırı siliniz.)		

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof.Dr. Saltuk Buğrahan CEYHUN
Enstitü Müdürü

Bu çalışma .BAP..... (örn. BAP, DPT, Tübitak 1001, v.s.) projeleri kapsamında desteklenmiştir.

Proje No:FYL-2021-9443

(Bir projeyle desteklenmeyen tezlerde bu bölüm silinecektir)

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaklardan yapılan bildiriş, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak olarak kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ETİK BİLDİRİM VE İNTİHAL BEYAN FORMU

Yüksek Lisans Tezi olarak Prof. Dr. Aslıhan ESRİNGÜ danışmanlığında sunulan “Yeşil Alt Yapı Elemanlarından Hobi Bahçelerinin Kullanıcı Tercihleri Doğrultusunda Tasarımı: Erzurum İli Örneği” başlıklı çalışmanın tarafımızdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını, yararlanılan eserlerin kaynakçada gösterildiğini, Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından belirlenmiş olan Turnitin Programı benzerlik oranlarının aşılmadığını ve aşağıdaki oranlarda olduğunu beyan ederiz.

Tez Bölümleri	Tezin Benzerlik Oranı (%)	Maksimum Oran (%)
Giriş	21	30
Kuramsal Temeller	21	30
Materyal ve Yöntem	35	35
Araştırma Bulguları ve Tartışma	3	20
Sonuç ve Öneriler	14	20
Tezin Geneli	15	25

Not: Yedi kelimeye kadar benzerlikler ile Başlık, Kaynakça, İçindekiler, Teşekkür, Dizin ve Ekler kısımları tarama dışı bırakılabilir. Yukarıdaki azami benzerlik oranları yanında tek bir kaynaktan olan benzerlik oranlarının %5'den büyük olmaması gerekir.

Beyan edilen bilgilerin doğru olduğunu, aksi halde doğacak hukuki sorumlulukları kabul ve beyan ederiz.

Tez Yazarı (Öğrenci)	Tez Danışmanı
Birgül ESMERAY	Prof. Dr. Aslıhan ESRİNGÜ
19.12.2022	19.12.2022
İmza: Aslı Islak İmzalıdır	İmza: Aslı Islak İmzalıdır

* Tez ile ilgili YÖKTEZ'de yayınlamasına ilişkin bir engelleme var ise aşağıdaki alanı doldurunuz.

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimin her döneminde bana yardımcı olup, bilgi ve desteğini esirgemeyen ve bana rehberlik eden ve deneyimlerinden faydalandığım özellikle tez dönemimde bana her türlü imkân ve desteği sağlayan birlikte çalışmaktan onur duyduğum danışman hocam sayın Prof. Dr. Aslıhan ESRİNGÜ'ye teşekkür ederim.

Tez çalışmamım özellikle anket uygulama aşamasında bana yardımcı olan Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı sayın Prof. Dr. Süleyman TOY hocama verdiği destekten dolayı teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim ve tez süresinde manevi desteklerini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Birgül ESMERAY

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YEŞİL ALT YAPI ELEMANLARINDAN HOBİ BAHÇELERİNİN KULLANICI TERCİHLERİ DOĞRULTUSUNDA TASARIMI: ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ

Birgül ESMERAY

Danışman: Prof. Dr. Aslıhan ESRİNGÜ

Amaç: Erzurum ili sınırları içerisinde bulunan 4 farklı hobi bahçesinin planlama ve tasarım açısından eksikliklerinin kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda anket yöntemi ile elde edilen veriler işlenerek yeni yapılması planlanan hobi bahçesi tasarımları için öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Yapılan bu çalışmada, çalışmanın materyalini Erzurum ili sınırları içerisinde yer alan Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi, Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi, Aziziye Tarım Bahçesi ve Keyf Hobi Bahçeleri oluşturmaktadır. Çalışmada ilk olarak, çalışma konusu ile ilgili temel kavramlara ve çalışma alanına ilişkin yerli ve yabancı literatür araştırması yapılarak konunun kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Sonrasında çalışma materyalini oluşturan bahçelerin yerlerinde etüt çalışmaları yapılarak alanın özellikleri, kullanıcı sayısı, parsel formları ve büyüklükleri, ortak kullanım alanları ve diğer mevcut birimler saptanmıştır. Devamında yerli ve yabancı literatür taramaları ve uzman görüş önerileri alınarak hazırlanan anket soruları “Basit Rastgele Örneklem Yöntemi” ile belirlenen 47 adet soru kullanıcılara Google forms uygulamasında cevaplatılarak online veri girişi sağlanmış ve veriler toplanmıştır.

Bulgular: Anket çalışması sonucunda elde edilen verilere göre kentsel yeşil alt yapı sistemlerinden hobi bahçelerinin planlamasında kullanıcılara yakın mesafede olması, hobi bahçelerinin içerisinde bulunan spor tesisleri, çocuk oyun alanları, otopark ve temel ihtiyaç birimlerinin planlamada yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında hobi bahçeleri ile ilgili sorun ve öneriler tespit edilerek planlama, tasarım ve yönetime ilişkin çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erzurum Hobi Bahçeleri, Hobi Bahçesi Tasarımı, Topluluk Bahçeleri, Yeşil Altyapı Sistemleri,

Aralık 2022, 87 sayfa

ABSTRACT

MASTER THESIS

THE DESIGN OF HOBBY GARDENS FROM GREEN INFRASTRUCTURE IN ACCORDANCE WITH USER PREFERENCES: EXAMPLE OF ERZURUM PROVINCE

Birgöl ESIMERAY

Supervisor: Prof. Dr. Aşlıhan ESRİNGÜ

Purpose: It is aimed in the study to develop suggestions for the newly planned hobby gardens by processing the data obtained by the survey method in line with the user needs of the deficiencies in terms of planning and design of 4 different hobby gardens within the borders of Erzurum province.

Method: The material of the study consists of Atatürk University Hobby Garden, Erzurum Technical University Hobby Garden, Aziziye Agricultural Garden and Keyf Hobby Gardens located within the borders Erzurum province. In the study, firstly, the theoretical framework of the subject was formed by conducting research on the basic concepts of the subject and the national and international literature on the study area. Afterwards, studies were carried out in the places of the gardens that constitute the study material, and the characteristics of the area, the number of users, parcel forms and sizes, common areas and other existing units were determined. Afterwards, the survey questions were prepared by taking local and foreign literature reviews and expert opinions. Totally, 47 questions were determined by the ‘Simple Random Sampling Method’ and applied to the users by making online data entry in the google forms application.

Findings: According to the data obtained as a result of the survey, it was determined that hobby gardens, which are among the urban green infrastructure systems, are close to the users in the planning, sports facilities, children’s playgrounds, parking lots, and basic needs units in the hobby gardens area are insufficient in planning.

Conclusion: In the light of the data obtained as a result of the study, problems and suggestions related to hobby gardens were determined and solution suggestions were developed for planning, design and management.

Keywords: Erzurum Hobby Gardens, Hobby Garden Design, Community Gardens, Green Infrastructure Systems.

December 2022, 87 Pages

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK BİLDİRİM VE İNTİHAL BEYAN FORMU	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	1
KURAMSAL TEMELLER.....	3
Yeşil Altyapı Kavramı	3
Yeşil altyapının temel amacı.....	3
Yeşil altyapı planlaması	4
Hobi Bahçesi Kavramı ve Önemi	7
Hobi Bahçesi Tarihçesi	8
Hobi Bahçesi Kavramının Dünyadaki Gelişimi.....	9
Hobi Bahçesi Kavramının Türkiye’deki Gelişimi	11
Hobi Bahçelerinin Tasarım İlkeleri.....	12
Alan tespiti	13
Su kaynakları.....	13
Erişebilirlik.....	14
Toprak yapısı.....	14
Güvenlik.....	15
Yürüyüş yolu, bisiklet yolu planlaması.....	15
Otopark planlaması	15
Ortak alanların planlanması (çocuk oyunu alanları, spor tesisleri).....	16
Altyapı planlaması	16
MATERYAL VE METOT.....	17
Materyal	17
Erzurum ilinin coğrafik özellikleri.....	17
İklimsel özellikleri.....	18
Bitki örtüsü özellikleri.....	20

Hidrolojik yapı özellikleri	20
Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi.....	21
Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi	22
Aziziye Tarım Bahçesi	23
Keyf Hobi Bahçesi	24
Yöntem.....	25
Çalışma alanlarının belirlenmesi ve seçimi.....	26
Literatür Araştırması ve Veri Toplama	26
Anket Çalışması	26
Bulguların değerlendirilmesi ve önerilerin sunulması	28
ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA.....	29
SONUÇ VE ÖNERİLER	54
KAYNAKLAR.....	60
EKLER	65
EK-1. Anket	65
ÖZGEÇMİŞ.....	73

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yeşil Altyapı Planlama İlkeleri	4
Tablo 2. Yeşil Altyapı Sistemlerinin Kullanımının Avantaj ve Dezavantajları	5
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	29
Tablo 4. “Hobi bahçesi kiralama amacınız nedir?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	30
Tablo 5. “Hobi bahçesine ulaşımı nasıl sağlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı. .	32
Tablo 6. “Hobi bahçesinin kent merkezine olan uzaklığından memnun musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	33
Tablo 7. “Hobi bahçesinde kendinizi güvende hissediyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	33
Tablo 8. “Hobi bahçesinde spor aktiviteleri için tasarlanan alan yeterli midir?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	37
Tablo 9. “Hobi bahçesinde bulunan ortak kullanım alanları kullanıcı isteklerini yerine getirmekte midir?” sorusuna verilen cevapların oranı.	38
Tablo 10. “Hobi bahçelerinin ortak kullanım alanlarını yerine getirmeme nedenleri” sorusuna verilen cevapların oranı.	39
Tablo 11. “Hobi bahçesi içerisinde veya etrafında sizi rahatsız eden çevre kirliliği var mıdır?” sorusuna verilen cevapların oranı.	44
Tablo 12. Hobi bahçesi veya çevresinde sizi rahatsız eden kirlilik kaynakları nelerdir? sorusuna verilen cevapların oranı.	44
Tablo 13. “Hobi bahçenizde sulamayla ilgili ne sıklıkta problemler yaşarsınız?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	45
Hobi bahçeleri kullanıcıları, su probleminin %9,28’i su vanalarındaki arızalarından kaynaklı, %56,78’i su basıncının az olmasından ve 33,94’ü yoğun kullanımdan kaynaklı olduğunu ifade etmişlerdir (Şekil 31).....	45
Tablo 14. “Hobi bahçesi kullanıcıları ile tohum, toprak, gübre, alet ve ekipmanları ortak kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	45
Tablo 15. “Hobi bahçesinde yetiştirmekte olduğunuz bitkiler için kimyasal gübre, organik gübre, hormon ve pestisit kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	46
Tablo 16. “Hobi bahçesinde ne tür kimyasal gübre, organik gübre, hormon ve pestisit kullananların ne tür ürün kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	46

Tablo 17. “Hobi bahçesinde bitki yetiştirme konusunda dışarıdan bir eğitim aldınız mı?”	
sorusuna verilen cevapların oranı.	46
Tablo 18. “Hobi bahçesinde bitki yetiştirme konusunda teknik destek ihtiyacınızı gidermek	
için eğitim almak ister misiniz? sorusuna verilen cevapların oranı.	47
Tablo 19. “Hobi bahçesinde olmasını istediğiniz tesisler nelerdir? sorusuna verilen	
cevapların oranı.	47
Tablo 20. “Yönetimin bahçe sorunlarına ilgisinden memnun musunuz?” sorusuna verilen	
cevapların oranı.	48
Tablo 21. “Kullanıcıların yönetime dâhil olduğu bir yönetim sistemi ister misiniz?”	
sorusuna verilen cevapların oranı.	49
Tablo 22. “Hobi bahçelerinin çevredeki tarım topraklarına kirlilik, gürültü ve atık gibi	
sorun teşkil ettiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	49
Tablo 23. “Sizce hobi bahçesinde kontrolü giriş olmalı mıdır?” sorusuna verilen	
cevapların oranı.	49
Tablo 24. “Pandemi sürecinde hobi bahçelerinin size veya ailenize ne gibi yararları	
oluyor? ” sorusuna verilen cevapların oranı.	52
Tablo 25. “Pandemi dönemi hobi bahçesinde kalma sürenizi etkiledi mi?” sorusuna	
verilen cevapların oranı.	52

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Yeşil altyapı sistemi	3
Şekil 2. Erzurum ilinin konumu	18
Şekil 3. Erzurum ilindeki ortalama yüksek ve düşük sıcaklık göstergesi	18
Şekil 4. Erzurum iline ait ortalama aylık yağmur grafiği.....	19
Şekil 5. Çalışmanın yapılacağı hobi bahçeleri	21
Şekil 6. Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi uydu görüntüsü.....	22
Şekil 7. Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçeleri görselleri.....	22
Şekil 8. Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi uydu görüntüsü	23
Şekil 9. Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi görseli.....	23
Şekil 10. Aziziye Tarım Bahçesi uydu görüntüsü.....	24
Şekil 11. Aziziye Tarım Hobi Bahçesi görselleri.....	24
Şekil 12. Keyf Hobi Bahçesi uydu görüntüsü	25
Şekil 13. Keyf Hobi Bahçesi görselleri	25
Şekil 14. Çalışmanın Akış Şeması.....	26
Şekil 15. “Ailenizde kimler hobi bahçesini kullanmaktadır?” sorusuna verilen cevapların oranı.	31
Şekil 16. “Hobi bahçesinde zamanınızı nasıl geçirirsiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	32
Şekil 17. “Hobi bahçeleri kent merkezine kaç km uzaklıkta olmalı?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	33
Şekil 18. “Güvende hissedememe nedeni” sorusuna verilen cevapların oranı.	34
Şekil 19. “Hobi bahçesi parsel büyüklüğü hangi aralıkta olmalı?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	35
Şekil 20. “Bahçenizin yüzde kaçını yetiştiricilik yapmak için kullanıyorsunuz? ” sorusuna verilen cevapların oranı.....	35
Şekil 21. “Bahçenizde hangi tür bitkilerin yetiştiriciliğini yapıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	36
Şekil 22. “Hobi bahçesinde çocuk oyun alanının olmasını ister misiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	37
Şekil 23. “Hobi bahçesinde ne tür spor aktivitelerini olmasını istersiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.....	38

Şekil 24. “Hobi bahçesinin etrafındaki sınırlandırma elemanı sizce nasıl olmalıdır?”	
sorusuna verilen cevapların oranı.	40
Şekil 25. “Hobi bahçesi içerisindeki otopark yeterli midir?” sorusuna verilen cevapların	
oranı.	40
Şekil 26. “Hobi bahçesini sosyalleşme ve komşuluk ilişkileri bakımından nasıl	
değerlendirirsiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	41
Şekil 27. “Hobi bahçesine gelmek sizi fiziksel ve psikolojik açıdan rahatlatıyor mu?”	
sorusuna verilen cevapların oranı.	42
Şekil 28. Hobi bahçesinde zaman geçirmenin aile ve toplum ilişkileriniz üzerinde olumlu	
etkilerinin olduğunu düşünüyor musunuz? sorusuna verilen cevapların oranı.	42
Şekil 29. “Hobi bahçesini ne sıklıkla kullanırsınız?” sorusuna verilen cevapların oranı.	43
Şekil 30. “Hobi bahçesinde günlük ortalama kaç saatinizi harcarsınız?” sorusuna verilen	
cevapların oranı.	43
Şekil 31. “Su probleminin yaşanma nedenleri” sorusuna verilen cevapların oranı.	45
Şekil 32. ”Hobi bahçesi yönetimi tarafından bilgilendirme toplantıları yapılmasını ister	
misiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	48
Şekil 33. “Yönetimden memnun olmayanların nedenleri” sorusuna verilen cevapların	
oranı.	48
Şekil 34. “Hobi bahçesinde ihtiyacını karşılayan bir satış birimi gerekli midir? sorusuna	
verilen cevapların oranı.	50
Şekil 35. “Bahçenizde yönetim tarafından ücret karşılığı işçilik ve teknik destek ister	
misiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	50
Şekil 36. “Covid-19 pandemi sürecinde hobi bahçenizi ne sıklıkla kullanıyorsunuz?”	
sorusuna verilen cevapların oranı.	51
Şekil 37. “Hobi bahçesinde pandemi sürecinde gün içerisinde ortalama kaç saat	
geçirirsiniz? ” sorusuna verilen cevapların oranı.	52
Şekil 38. “Hobi bahçesi tasarlayacak olsaydınız ne tür birimler ve ortak alanlar	
eklerdiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.	53
Şekil 39. Hobi bahçelerinde olması gereken tasarım unsurları	59

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

ACGA	: The American Community Gardening Association
AOÇ	: Atatürk Orman Çiftliği
AVVN	: (Hollanda Hobi Bahçeleri Ulusal Federasyonu)
FAO	: (Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü)
GHB	: Gökpınar Hobi Bahçeleri
IDRC	: (Uluslararası Kalkınma Araştırmaları Merkezi)
IFOAM	: International Federation Of Organic Agriculture Movements
MTBH	: Merkezefendi Belediyesi Toplu Hobi Bahçesi
RUAF	: Resource Centre for Urban Agriculture and Food Security
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

GİRİŞ

Tarih boyunca insanlar doğaya uyum sağlamakla beraber doğayı kendi ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda kullanıp değiştirmektedirler. Özellikle sanayi devrimi kentlerin hızlı büyümesine ve kentleşmenin hızlı artış göstermesine neden olmuştur. Kentleşme ile beraber insanlar doğadan uzak, kalabalık, gürültülü ve beton yığınlarıyla kaplı yerleşim yerlerinde yaşama başlamışlardır. Kentlerde artan nüfus doğal alanların tahribatına, çevre sorunlarının ortaya çıkmasına, biyolojik çeşitliliğin azalmasına, doğal peyzaj alanlarının ve doğal dengenin bozulmasına neden olmuştur.

Kentlerde doğal peyzaj alanlarının hızlı yok olması sürdürülebilir kentsel gelişim ve ekolojik değerler bağlamında kentsel peyzaj alanları üzerindeki ilgiyi de artırmaktadır. Artan bu ilgi karşısında sürdürülebilir kentsel gelişimin önemli bir bileşeni olarak yeşil altyapı kavramı karşımıza çıkmaktadır. Yeşil altyapı, doğal yaşam alanlarını ve biyolojik çeşitliliği korumak, iklim değişikliği ve diğer biyosfer değişiklikleri ile mücadele etmek, sürdürülebilir ve sağlıklı yaşam sağlamak, kentsel canlılığı ve refahı geliştirmek, önemli rekreasyonel alanların ve yeşil varlıkların erişilebilirliğini artırmak, kentsel ve kırsal ekonomiyi desteklemek, uzun vadeli planlamaya yardım etmek için yeşil alanlar ve koridorların yönetimine katkı sağlayan bağlantılı ve çok fonksiyonlu, planlanmış yeşil alanlar ağıdır (Güneş ve Şahin 2015). Ayrıca yeşil altyapı uygulamaları ekosistem servislerinin korunmasını sağlayarak insan sağlığı ve yaşam kalitesine de katkıda bulunmaktadır (Slatmo vd 2019).

Açık yeşil alanlar insan ve doğa ilişkisindeki dengenin oluşturulması bakımından oldukça önemi bulunmaktadır. Açık ve yeşil alanlar kentlerde yaşayan insanların ruhsal-fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması, dinlenmesi ve eğlenceli aktivitelerde bulunması için fırsatlar sunmaktadırlar (Aytin ve Korkut 2015). Yeşil alanlara ulaşımın zorlaştığı toplumlarda sağlık tehdit altında olurken yeşil alanlara yakın kişilerin sağlık problemleri hakkında daha az şikâyet ettikleri gözlemlenmektedir.

Kentin dokusu açısından da iktisadi ve sosyal olarak pek çok işlevi bulunan açık ve yeşil alanların kente ait tasarım ve plan düzeninin oluşmasında da önemi bulunmaktadır. Kente ait planlamada kentin fiziki olarak yapısını oluşturan ve şeklini veren kullanım alanlarından biri olma özelliğini taşımaktadır. Bunların yanı sıra bütünleştirme özelliği ile denge sağlayıcı unsur olarak da yerini almaktadır (Manavoğlu ve Orta çeşme 2015).

Kentlerde açık yeşil alanların artırılması buralarda yaşayan kişilerin yaşam kalitesinin artırılması ve sürdürülebilirlik açısından oldukça önemlidir. Kentlerde açık alanları değerlendirmek adına çeşitli tasarım örnekleri bulunmaktadır ve bu tasarım örneklerinden biri de hobi bahçeleridir (Çildam 2022).

Hobi bahçeleri, şehir içinde veya yakınlarında ortaya çıkan şehirli ve tarımın bulunduğu boş zaman değerlendirme alanlarıdır. Geçtiğimiz yirmi yıl gibi bir zaman dilimi içerisinde ülkemizde de oldukça hızlı bir şekilde hobi bahçeleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Ülkemizde bulunan toplu hobi bahçelerinin yapılanmaya yeni geçmesinden ötürü yeteri düzeyde teknik ve hukuki dayanakları net olarak belli bir düzeyde bulunmadığından gelişim içerisinde olduğu söylenilebilir.

Hobi bahçeleri ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmasının nedenleri arasında sosyal, politik, ekonomik, sağlık ve çevresel boyutlar bulunmaktadır. Sosyal boyutta insanlara bir yer imkânı sunarak birlik olmayı ve sosyalleşme sürecini kolaylaştırmaktadır. Politik boyutta kamusal alan kullanımını değiştirerek gıdaya erişim özgürlüğü sunmaktadır. Sağlık boyutunda ruhsal gerilim (stres), öfke, yorgunluk, kaygı bozukluğu (anksiyete), zihin işlevlerinin kaybıyla ortaya çıkan bunama (demans) ve alzheimer gibi hastalıkların belirtilerini azaltmaktadır. Çevresel boyutta kentlere sunduğu yeşil alan imkânı ile iklim değişikliğine uyum için destek olmaktadır. Ekonomik boyutta ise, bölgesel ekonominin refahı ve sürdürülebilir kalkınmasını teşvik ederek turistleri, tüketicileri ve yatırımları çekebilmektedir (Ponizy vd. 2021; Wolf vd, 2020). Marsh (2017)'de yapmış olduğu çalışmada İngiltere'de yaşlılar için ortak bahçeciliğin yararları hakkında yürütülen araştırmalar neticesinde bu yaklaşımının uygulanmasının önemi birkez daha ortaya konulmuştur. Yapılan literatür taramaları sonucunda hobi bahçeciliğinin tüm dünyada kendine önemli bir yer edinen yaklaşım olduğu gözlemlenmektedir.

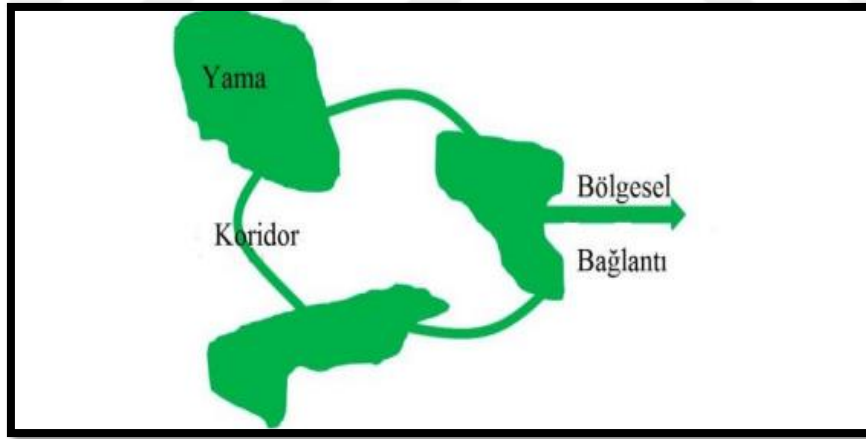
Çalışma materyali olarak Erzurum ili sınırları içerisinde bulunan kamu ve özel sektöre ait Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi, Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi, Aziziye Tarım bahçesi ve Keyf Hobi Bahçeleri olarak 4 farklı hobi bahçesi yer almıştır. Çalışma 3 ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde yeşil alt yapı kavramı ve yeşil altyapı elemanları, hobi bahçeleri, hobi bahçelerinin tarihi, gelişimi ve kullanımı yer verilmiştir. İkinci aşamada ise materyal ve kullanılan yöntem açıklanmıştır. Üçüncü aşamada ise hobi bahçeleri kullanıcılarına yapılan anket sonuçları değerlendirilerek kullanıcı tercihleri doğrultusunda bir tasarım modeli için önerilere yer verilmiştir.

KURAMSAL TEMELLER

Yeşil Altyapı Kavramı

Yeşil altyapı kavramı ilk olarak 1990'ların ortalarında ABD'de ortaya çıkmıştır (Mell, 2010). Birleşik Krallık'ta da 1850'ler de yeşil kuşaklara ilk atıflar yapılmış ve sanayileşmiş bölgelerde rekreasyonel ve ekolojik amaçlar için halka açık parklar ve açık alanlar oluşturulmuştur (Geneletti ve Zardo 2016). 2013 yılında başlatılan Avrupa Birliği'nin (AB) Yeşil Altyapı Stratejisinde yeşil altyapı “Çok çeşitli ekosistem hizmetlerini sunmak için tasarlanmış ve yönetilen diğer çevresel özelliklere sahip doğal ve yarı doğal alanlardan oluşan stratejik olarak planlanmış bir ağ” olarak tanımlanmaktadır (European Commission 2013). Açık-yeşil mekânlar kentsel peyzajların en önemli bileşenlerinden birisidir. Bu alanlar dünyanın pek çok kentinde olduğu gibi ülkemiz kentlerinde de kentin ve kentlinin ihtiyaçları ile doğal peyzaj bileşenlerinin bir arada düşünüldüğü bir yaklaşımla bir planlama ürünü olarak değil, genellikle rastlantısal olarak üretilmektedirler (Hepcan ve Hepcan 2018).

Benedick ve McMahon (2006)'ya göre yeşil altyapı doğal ekosistemin değer ve fonksiyonunu koruyarak, insana yarar sağlayan, birbiri ile bağlantılı bir yeşil alan sistemidir, bu bağlantılılık çekirdek alanlar, tampon bölge ve koridorlarla sağlanmaktadır (Şekil 1)

Şekil 1. Yeşil altyapı sistemi (Coutts ve Hahn 2015)

Yeşil altyapının temel amacı

Avrupa Birliği'nin (AB) Yeşil Altyapı Stratejisine göre yeşil altyapının temel amacı kırsal ve kentsel alanlarda çeşitli ekosistemler için çeşitli hedeflere hizmet etmektir. Bunlar arasında iklim değişikliğine uyum ve hafifletme, azaltılmış enerji kullanımı, afet risk yönetimi, gıda tedariki, biyolojik çeşitliliğin korunması, sağlık ve ferah yaşam, rekreasyon, artan arazi ve mülk değerleri, rekabet edebilirlik ve ekonomik büyüme ve bölgesel bütünlüğün

güçlendirilmesi yer almaktadır (Chatzimentora *et al.* 2020). Bu çeşitlilik yeşil altyapının bölgesel kalkınma, iklim değişikliği, tarım ve ormancılık dahil olmak üzere geniş bir yelpazeye hizmet etmektedir.

Yeşil altyapı aynı zamanda AB Biyolojik Çeşitlilik Stratejisinin 2020'nin (Avrupa Komisyonu 2010) mekansal planlama ve arazi kullanımı değişikliğine ilişkin bir parçasını da oluşturmaktadır. Bu çeşitlilik, kentsel unsurların kavramsal temellerini ve doğaya dayalı çözümlerin geliştirilmesini keşfederken aynı zamanda yeşil altyapının çok işlevliğini de ortaya koymaktadır (Hansen vd 2016; Olafsson ve Pauleit, 2018).

Yeşil altyapı planlaması

Yeşil altyapı planlaması bölge, kent, ilçe ve yerel gibi farklı ölçeklerde gerçekleştirilebilir. Benedict ve Mc Mahon'a (2006) göre havzalar, bölgeler ya da yerel olmak üzere farklı ölçeklerdeki peyzaj çalışmalarında uygulanabilir. Yeşil altyapı planlaması özellikle kentsel alanlar için uygun görünmektedir çünkü bu alanlar ekolojik ve sosyal sistemlerin güçlü, dinamik etkileşimi ile karakterize edilirler (Pickett *et al.* 2011). Ayrıca Çetinkaya (2014)' e göre yeşil altyapının planlanmasında temel yaklaşım "Bütüncül tasarım, detaylı planlama, stratejik tasarım, halkın katılımı temeline planlama ve uygulama, disiplinler arası yaklaşım ve öncelikli yatırımlar kapsamında olması" unsurlarını içermesi gerekmektedir. Yeşil altyapı planlaması ile ilgili olarak birçok araştırma benzer bilgileri ortaya koymaktadır. Monteiro *et al.* (2020) yapmış olduğu çalışma ile yeşil altyapı planlama ilkelerini Tablo 1' de özetlemiştir.

Tablo 1. Yeşil Altyapı Planlama İlkeleri (Monteiro *et al.* 2020)

İlkeler	Hedefler
Bağlantı	Doğal sistemlerin değerlerini ve hizmetlerini sürdürmenin yanı sıra tür etkileşimlerini ve çeşitliliği sürdürmek için çok önemlidir. Küçük parklar ve şehir ormanları, kendi başlarına çeşitli fauna ve florayı sürdürecek kadar büyük değildir, ancak kentsel alanlardaki bağlantısallık, belirli türlerin göçüne, tohumların dağılmasına ve hatta heterojen manzaralardaki bazı parçaların yeniden yerleşmesine olanak tanır. Bağlanabilirlik ayrıca, sistem kararlılığına ve çeşitli ekosistem hizmetlerine katkıda bulunan ve farklı manzaraları birbirine bağlayan insanlar için geçiş ve rekreasyon koridorları olarak hizmet eder. Bu şekilde bağlanabilirlik, hem insanlara hem de diğer türlere hizmet edebilecek iyi bağlantılı bir yeşil alan ağı yaratmayı hedefliyor.
Çok İşlevlik	Yeşil altyapıyı tedarik, düzenleme, destek ve kültürel gibi çok sayıda ekosistem hizmetiyle doğrudan ilişkilendirdiği için önem taşır. Çok işlevli bir yeşil altyapı, birden çok sosyal, ekolojik ve ekonomik işlev sağlama yeteneğine sahiptir ve bu ilkeyi kapsamayan benzer araçlarla karşılaştırıldığında çok daha yüksek bir esnekliğe sahiptir. Çok işlevlik, yalnızca yeşil alanlarda birden fazla işlevi teşvik etmek ve sinerjiyi artırmakla kalmaz, aynı zamanda alanın sınırlı ve kıt olduğu kentsel alanlarda mekânsal olarak bu alanların etkinliğini artırır.
Çok Ölçeklilik	Esnekliği ve uyarlanabilirliği nedeniyle yeşil altyapı, bina perspektifinden (örneğin yeşil çatılar), peyzaj etkileşimlerini ve daha geniş doğal alanları içeren daha bölgesel ve entegre bir perspektife planlanabilir. Bu anlamda, yeşil altyapı planlaması, tüm farklı ölçekleri dikkate almalıdır, böylece bu alanlar arasındaki ve içindeki etkileşimler geliştirilebilir.

Tablo 1. (Devamı)

Entegrasyon	Entegrasyon, temel olarak yeşil altyapılar ve diğer kentsel yapılar (sözde gri altyapılar) arasındaki etkileşim ve bağlantılar ile ilgilidir. Genellikle bu ilke, yağmur suyu yönetimi veya hareketlilik amaçları için özel olarak geliştirilmiş yapılar ile ilgilidir, ancak bu ifade indirgemecidir ve yeşil altyapının tam potansiyelini ve çok işlevliliğini hesaba katmaz. Bu nedenle entegrasyon, yeşil ve gri altyapılar arasındaki tüm bağlantıları ve sinerjileri ve ayrıca bina çevresiyle peyzaj etkileşimlerini dikkate alan bir ilkedir.
Çeşitlilik	Yeşil altyapı, kentsel yeşil alanların miktarını, kalitesini ve belirli bir sorunu çözmek için sunulan çözümlerin çeşitliliğini vurgular. Aslında, bir kentsel alanda uygulanabilen, aynı veya farklı sorunları ele alması amaçlanan, daha doğal veya yönetilen bir yaklaşıma sahip olabilen ve daha büyük veya daha küçük bir kapsama sahip olabilen çok sayıda doğa temelli çözüm tipolojisi vardır. Yapı tipi (yönetilen veya doğal) ve boyutlarının (küçük veya büyük) yanı sıra, çeşitlilik ilkesi de yeşil altyapı planlamasında mavi altyapıların rolünü ve önemini artırır.
Uygulanabilirlik	Son yıllarda birçok belediye yeşil altyapı planları geliştirmiş ve kentsel alanlarda doğaya dayalı çözümlere büyük yatırımlar yapmıştır. Bununla birlikte, bazı yerlerde, cesur ve iddialı hedefler ve eylemler içeren planlar yapılmış ve mevcut olsa da, projelerin çoğu gerçekleştirilememektedir. Bu durumlardan kaçınmak için yeşil altyapı planlaması, planın (ve yeşil projelerin) gerçekçi olup olmadığını, uygulanıp geliştirilemeyeceğini ve çözümlerin sunulup sunulmadığını ve dikkate alınanlara uyulanabilir olup olmadığını dikkate alan projelerin uygulanabilirliğini, uyarlanabilirliğini ve uygulamasını dikkate almalıdır.
Yönetim	Yönetişim, planlama süreçlerinde hükümet aktörleri ve vatandaşlar arasındaki işbirliğini amaç edinir. Bu ilke, yeşil altyapının geliştirilmesi ve uygulanması için büyük önem taşımaktadır çünkü yeşil alanlar insan odaklı çok çeşitli rekreasyonel işlevler sunar ve bunların yönetimi ve bakımı doğrudan nüfusa bağlıdır. Toplum planlama sürecine entegre olduğunu hissetmezse takdir edilmeyen ve desteklenmeyen yeşil altyapı ile amaç ve hedefler gerçekleşmeyecektir.
Süreklilik	Yeşil altyapı projelerinin önemli bir kusuru, sağladıkları iddia edilen ekosistem hizmetlerinin ve işlevlerinin uygulama sonrası izleme veya ampirik ölçümlerinin olmamasıdır. Bu anlamda, yeşil altyapının etkili olabilmesi için sık sık yatırım, yönetim ve güncellemeler gerektirmesi ve belediyelerin projeleri, hedefleri, neler başarıldığı ve yeşil/mavi alanlarla ilgili beklentileri hakkında sık sık yeni bilgiler yayınlabilmesi gerekir. Bu anlamda, yeşil altyapı planlarının iyi tanımlanmış bir izleme sistemi veya planlanan yeşil projelerin gelişimi ile ilgili periyodik raporları olmalıdır.

Çok işlevli bir yeşil altyapı, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için yerel çevrenin kapasitesini artırarak gelecek için çevresel kaliteyi güvence altına almaya katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda yeşil altyapı sistemlerini kullanmanın bir takım avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Bu avantaj ve dezavantajlar Tablo 2’de özetlenmiştir. (Kaplan, 2012; Tuna, 2021).

Tablo 2. Yeşil Altyapı Sistemlerinin Kullanımının Avantaj ve Dezavantajları

Avantaj	Dezavantajları
- Pratik, uygulanabilir ve yenilikçi projeler ile sürdürülebilir arazi kullanımına imkan sunarak birey ve yaban hayatına fayda sağlayan erişilebilir, kaliteli peyzajları destekler.	- Çeşitli konuları bütünleşmiş etmekle beraber ortak hedeflerin ve tercihlerin tanımlanması, bu yolda disiplinler arası çalışmaların yürütülmesi ve ilgili kesimlerin aynı duyarlılıkta katılım gösterebilmesi zordur.
- Doğal peyzajın sağlığını ve 'ekosistem hizmetleri' nin zenginliğini sağlama yeteneğini sürdürür erek doğal çevrenin iklim adaptasyonunu artırır geliştirir.	- Uygulanabilir çözümler üretmenin yanı sıra yasal ve idari çerçeveye oturtmak ve işlerlik kazandırabilmek için belirsizliğini sürdürmektedir.

Tablo 2. (Devamı)

- Afetleri önler (erozyon kontrolü, orman yangını riskinin azaltma, taşkın tehlikesini azaltma)	- Her bir konu farklı yasal ve idari çerçeveyi oluşturmayı gerektirdiği için getirilen çözümlerin uygulanmasında yasal ve kurumlar arası yetki çatışmaları olacaktır.
- Kıyı alanlarında rekreasyon alanı oluşturarak su kalitesini iyileştirerek koruma sağlamaktadır. Ayrıca yüzey akış sularını toplayarak su depolama alanı oluşturmaktadır.	- Peyzaj mimarlığı çalışma alanlarının diğer meslek disiplinlerinin etki alanlarına girme riskini ve meslek disiplinleri arasında çatışmayı artırabilir.
- Arazi kullanım planlamasına çok işlevli bir yaklaşımla toprağın verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayarak doğrudan arazi ve toprak yönetimini destekler.	- Çeşitli konuları bütünleşmiş etmekle beraber ortak hedeflerin ve tercihlerin tanımlanması, bu yolda disiplinler arası çalışmaların yürütülmesi ve ilgili kesimlerin aynı duyarlılıkta katılım gösterebilmesi zordur.
- Rekreasyon olanaklarının çeşitlendirilmesi ve kapasite artırma ile insanlara sağlıklı ve ferah bir ortamda yaşam imkanı sunmaktadır.	- Uygulanabilir çözümler üretmenin yanı sıra yasal ve idari çerçeveye oturtmak ve işlerlik kazandırabilmek için belirsizliğini sürdürmektedir.
- Yeşil altyapı hem doğrudan (sermaye projelerinde istihdam ve gelecekteki yönetim planlaması ile) hem de dolaylı olarak (artan ziyaretçi ve ziyaretçi ekonomik çıktısı ile) dizi sosyal ve ekonomik fayda sağlamaktadır.	- Her bir konu farklı yasal ve idari çerçeveyi oluşturmayı gerektirdiği için getirilen çözümlerin uygulanmasında yasal ve kurumlar arası yetki çatışmaları olacaktır.

Yeşil altyapı unsurları şöyle sıralanmıştır;

Yeşil parseller

Birçok yeşil altyapı elemanı otopark tasarımları içine bütünleşmiş edilebilir. Geçirgen kaldırımlar ve yağmur bahçeleri ve bioswales bölümlerine monte edilebilir ve medyan ve otopark çevresi boyunca uygulanabilir. Kentsel ısı adası ve yapısal çevre etkilerini hafifletici etki yapar (EPA 2015).

Dren Borusu Ayırma

Bu basit uygulama, yağmur suyunu geçirgen alanlara boşaltmak için çatıdaki drenaj borularını yönlendirir. Hem taşkınların önlenmesi hem de yağmur suyunun toprağa sızması için kullanılabilir. Özellikle birleşik kanal sistemi olan kentlerde faydalı olabilir (EPA 2015)

Yağmur suyu toplama

Yağmur suyu toplama sistemleri, yağış suyunu toplamak ve daha sonra kullanmak üzere saklamayı hedeflemektedir. Bu uygulama, sınırlı su kaynaklarının bulunduğu kurak bölgelerde, özellikle değerli olabilir (EPA 2015).

Yağmur bahçeleri

Yağmur bahçelerinin hemen her asfalt alana monte edilebilir özellikleri vardır (EPA 2015).

Çiçeklikler

Çiçeklikler kaldırım ve otopark kenarları, yoğun kentsel ve dar alanlarda yüzey suyunun emilimini sağlar (EPA 2015).

Bioswales

Yer örtücü bitkilerle oluşturulan ve yağış suyunun toprağa daha yavaş sızmasını sağlayan bir tasarımdır. Doğrusal özelliği nedeniyle yol kenarları ve otoparklarda kullanımı uygundur(EPA 2015).

Kaplamalar

Yağmur suyunun yer altına sızmasını sağlamak için geçirgen zemin kaplamaları kullanılabilir (EPA 2015).

Hobi Bahçesi Kavramı ve Önemi

Kentlerdeki yeşil alanlar, kentleri biçimlendiren temel alan kullanımlarından biri olmakla birlikte diğer alan kullanımlarını bütünleştirici ya da birbirlerinden ayırıcı özelliği ile kentin fiziksel dokusunu dengeleyerek kent kullanıcıları için ekolojik, sosyal, psikolojik ve görsel anlamda da pek çok faydaları bulunan mekanlardır. Kent içinde ve çevresinde yer alan yeşil alanlar, doğal ve kültürel alanların birleşimi olan ekosistemlerdir. Bu ekosistemler, “Parklar ve kamu bahçeleri, doğal ve yarı doğal alanlar, yeşil koridorlar, dış mekân spor aktivite alanları, oyun, eğlence alanları, hobi bahçeleri, halk bahçeleri, kent çiftlikleri, mezarlıklar ve dini yapı çevreleri, kent yakın çevresinde erişilebilir doğal alanlar, meydanlar, pazar yerleri gibi yapısal ve sert döşeme yüzeyli alanlar, yaya bölgeleri” olarak sıralanmaktadır (Kiper 2013).

Bu ekosistemler içerisinde kentlerde son yıllarda kullanımı yaygınlaşan yeşil alanlardan biri de olan hobi bahçeleri ülkemizde ve dünyada farklı terimlerle de anılmaktadır. Hobi Bahçelerine Almanya’da “Klein” adı verilirken İngiltere’de “Guinea Garden”, “Allotment Garden”, “Hobby Garden”, ABD’de “Victory Garden”, “Street Garden” ve “Community Garden” isimleri verilmiştir (Kef 2015). Bu alanlara ülkemizde ise kent küçük bahçeleri, halk bahçesi, kent bahçesi, tahsisli bahçe ve hobi bahçeleri denilmiştir. Bunlardan Hobi Bahçesi kavramı en yaygın olarak bilinendir.

“Topluluk Bahçesi” ve “Tahsisli Bahçeler” bazı kaynaklarda birbiri yerine

kullanılmaktadır (Koç 2003). Topluluk bahçeleri kolektif bir anlayış içinde birden fazla kullanıcı tarafından şehrin en ufak açık yeşil alanını ekim-dikim amacıyla kullanabiliyorken tahsisli bahçeler daha büyük alanların parsellere bölünerek kullanıcılara tahsis edilmesi ile oluşmaktadır (Kef 2015). Topluluk bahçeleri, insanların bir araya gelmeleri, sahiplenme ve özgüven duygusu yaratmakta birlikte ortak amaçların oluşmasını sağlayarak topluluktaki bireylerin etkileşim kurması için ortamların oluşmasına aracılık etmektedir (Firth *et al.* 2011). Topluluk bahçeleri daha çok metropoliten alanlarda yer alırken, tahsisli bahçeler İngiltere’de kırsal alanlarda yer almaktaydı. Bu konuda başka bir farklılık da ABD’de halk bahçelerini kullananlar durumları iyileştikten sonra kullanım haklarını kaybederken, tahsisli bahçeler uzun ömürlü olmuştur (Birky 2009). Tahsisli bahçelerde bireysel işletme söz konusu iken topluluk bahçeleri birlikte işletiliyordu.

Hobi bahçelerinin toplumların gelişmesindeki rolü son yıllarda ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda hobi bahçeleri toplum üzerinde sosyal gelişimi sağlayarak mevcut potansiyelin ortaya çıkarılmasında büyük önem taşımaktadır. Hobi bahçeleri kentte yaşayanların serbest zamanlarında daha çok meyve ve sebze üretimi için kullandıkları küçük tarım parselleridir (Oğuz 2000). Hobi Bahçelerini yönetim açısından değerlendiren Özkan vd. (2003)’ne göre hobi bahçeleri genellikle yerel yönetimler tarafından planlanan, tasarlanan ve onlar tarafından yönetilen mekânlar olduğunu belirtmişlerdir. Yılmaz vd. (2006)’ne göre hobi bahçelerinin içinde seyir amaçlı bahçelerin, oyun alanlarının olduğu ve bunların kamu arazileri üzerinde oluşturulduğu dile getirilmiştir. Kılıç (1995)’e göre hobi bahçeleri “Kentli insanların doğa ve yeşille ilişki kurabilecekleri, dinlenebilecekleri, kentleşmenin olumsuzluklarına karşın kendi ruh güzelliklerini sergileyebilecekleri birlikte zaman geçirebilecekleri bir alan yaratma çabasıyla oluşturulan kentsel rekreasyon alanlarıdır”

Hobi Bahçesi Tarihçesi

Hobi bahçeleri Avrupa kentsel peyzajının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ülkemiz de ve Avrupa devletlerin ’de oldukça rağbet gören rekreasyon alanları açısından yerini almaktadır. Günümüzde farklı ülkelerde yaklaşık olarak 3.000.000 adet hobi bahçesi bulunmaktadır.

İlk olarak Almanya’da maddi durumu kötü olan vatandaşlara yardım amacıyla ‘Kleingarten’ adıyla ortaya çıkan hobi bahçeleri Amen Garten (Fakir Bahçeleri) olarak ta ifade edilmektedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında sayıları hızla artarak, diğer Avrupa ülkelerine de yayılmıştır. ABD’de de savaş sonrası gıda sağlamak amacıyla ortaya çıkan hobi bahçeleri (kent küçük bahçeleri) zaman içinde de rekreasyon alanı olarak hizmet vermeye başlamıştır (Kılıç 1995). Hobi Bahçeleri, 1750’ler de ise ‘Guine Gardens’ olarak bilinmektedir.

İngiltere’de Birmingham Kenti genel olarak ‘Guine Gardens’ ile kuşak gibi sarılmıştı. Bu alanlar yaklaşık olarak 1830’larda kentsel yerleşmeye açılmıştır (Yasak vd 2020).

Hobi Bahçesi Kavramının Dünyadaki Gelişimi

Avrupa ülkelerinde, hobi bahçelerine derneği verilerine göre;

- * Almanya sınırları içerisinde 947.137,
- * Belçika il sınırları içerisinde 52.800,
- * Birleşik Krallık sınırları içerisinde 77.000,
- * Çek Cumhuriyeti il sınırları içerisinde 313.000,9,
- * Danimarka il sınırları içerisinde 62.120,
- * Fransa il sınırları içerisinde 26.000,
- * Hollanda il sınırları içerisinde 26.500,
- * İsviçre il sınırları içerisinde 375,
- * İsveç il sınırları içerisinde 26.000,
- * Lüksemburg il sınırları içerisinde 35.000 adet olarak bulunmaktadır (Balkan 2004).

Hobi bahçeleri Almanya da organize biçimde ortaya çıkan Schreber akımıyla beraber 1984 yılı ardından hızlanmıştır. İlk önce özellikle çocukların sağlıklı ve güvenilir bir ortamda doğa ile iç içe olması ve oyun gibi aktivitelerini yapması amacıyla kent içerisindeki alanlardan kiralama yoluyla başlanılmıştır. Bu bahçelerin içerisinde bahçecilik yapmak için gerekli alet ve ekipmanlar’ın bulundurulduğu ve barınma amacı güden kulübelerin bulunduğu 200-400 m² arasında farklılık gösteren parseller görülmektedir. Ayrıca bu bahçelerin bağlı oldukları dernekler kamu kurumlarından toprak kiralaması da yapabilmektedirler. Bu derneğe olan üyeler tarafından da cüzi bir miktar üyelik ücreti alınmaktadır. Günümüzde Almanya devletinin bütün büyük şehirlerinde hobi bahçeleri yer almaktadır (Öncer ve Polat 2008).

Avusturya’ da hobi bahçeleri 1961 senesinde hayvan üretimi yapan kişilerce kurulumu gerçekleştirilmiştir. Aşağı-Yukarı Avusturya, Salzburg, Steiermark ve Viyana kentlerine ait sınırlar içerisinde yer alan on hobi bahçesinin alanı 39.867 ha alan üzerine kuruludur. Toplam olarak ise 53.000 hobi bahçesi yer almaktadır. Avusturya sınırları kapsamında hobi bahçelerinin genel özelliklerini sıralamak gerekirse;

- * Parsel büyüklükleri olarak 120-650 m² arasında farklılık göstermektedir.
- * Ticari olarak kullanım izni bulunmamaktadır.
- * Kira sözleşmeleri on yıllık olarak yapılmaktadır.
- * Parsel sınırları kapsamında küçük kulübeler yer almaktadır.

Belçika’da ilk olarak 1890’lı yıllarda kurulmuş ve Kraliyet Halk Bahçeleri olarak tanımlanmıştır. Bugün ülkenin özellikle güneyinde, Flandres’de ve Brüksel’de 52800 bahçe yer almaktadır. Birleşik Krallıkta hobi bahçelerinin tarihine bakıldığında uzun dönem geriye doğru gittiği görülmektedir. Hobi bahçesi ismi Guinea Garden, Allotment Garden ile Hobby Garden isimleri ile ifade edilmektedir. Hobi bahçeleri Birleşik Krallıkta ilk kurulduğu dönemdeki amacı ile şimdiki amacı oldukça farklıdır. İlk kurulduğu dönemlerde fakir insanların gelir temininde bulunması amacı ile kurulumu gerçekleşmiş ve halen daha da varlıklarını sürdürmektedirler. Hobi bahçeleri Birleşik Krallık sınırları içerisinde organik ürün yetiştiriciliği alanında da oldukça fazla tercih edilmektedir (Önder ve Polat 2008).

Çek Cumhuriyeti’nde hobi bahçelerinin komünist rejim sonrasında popülerliği oldukça artmıştır. Danimarka’da 1778 döneminde hobi bahçeleri için parseller ayrılmıştır. 1884 senesinde Aalborg Danimarka hobi bahçesi derneği kurularak Kopenhag’da ki dernek 1891 senesinde başkentin ilk hobi bahçesini kurmuştur. Danimarka’da 1908 senesinde yirmi hobi bahçesi derneği birleşerek hobi bahçesi birliğini kurmuşlardır. Devamındaysa Danimarka’ya komşu ülkeler olan Norveç, İsveç ve Finlandiya gibi farklı İskandinav ülkelerinde de aynı oluşumların meydana geldiği görülmektedir (Önder ve Polat 2008).

Fransa’nın başkenti Paris’de hobi bahçeciliği kent bahçeciliği biçiminde on dokuzuncu yüzyıldan günümüze değin sürmekte olması nedeniyle Fransa’nın pek çok kentinde hobi bahçeleri yer almaktadır. Geçmişteki ismi işçi bahçesi olarak ifade edilmekteydi. Paris bahçeleri mezhep ve statüler bakımından 2-500 m² arasında farklı büyüklüklere sahiptirler. Paris bölgesinde yer alan sanayi alanının şehir dışına taşınmasıyla beraber boşalan bölgeler bahçe olarak kullanılmaya başlanmıştır (Pourias *et al.* 2016).

Hollanda’da hobi bahçeleri için çeşitli alanlar ayırmıştır ve bu bahçelere ait dernekler bulunmaktadır. Bu derneklerin amacı üye olanların problem yaşamadan sürekliliğini sağlamaktır. Bu kuruluş kapsamında ülkenin dört bir tarafına yayılmış iki yüz on beş dernek, federasyon ve şubeler yer almaktadır. Hollanda’da bulunan hobi bahçeleri, köy ve kasabaların çevrelerinin korunması ve gelişmesinde kilit rolü üstlenmektedir. Hollanda’da ilk hobi bahçeleri;

- * Malmö şehrinde 1985 senesinde,
- * Stockholm şehrinde 1904 senesinde,
- * Stockholm Barnängen şehrinde ise 1915 senesinde kurulmuştur.

İsveç Serbest Bahçecilik Federasyonu ise 1921 senesinde faaliyete başlamıştır. Günümüzde yirmi altı bin hobi bahçesi bulunmaktadır. Bütün üyeler İsveç’te 275 yerel topluluk kapsamında organize olmuş durumdadır. İsviçre’de ilk hobi bahçeleri 1920’li yıllarda

kurulmuştur. İsviçre'nin önemli şehirlerinde hükümet denetiminde aktivitelerini yürüten yerel federasyonlar, günümüzdeki ismiyle İsviçre Serbest Bahçecilik Federasyonunu faaliyete geçirmişlerdir. Yaklaşık olarak yirmi üç bin aile tarafından üye olunan federasyon çatısı altında, kendine özel tüzük düzenlemeleri bulunan seksen bağımsız serbest bahçecilik derneğinin idare ettiği üç yüz yetmiş hobi bahçesi yer almaktadır. Yerel yönetimlerle farklı organlarca 640 ha'lık alanın kiralaması yapılmaktadır. İsviçre sınırları kapsamındaki hobi bahçeleri standart donanımları bulunmaktadır. İçerisinde yürüyüş yolları, oyun alanları, dernek toplantı salonuyla rekreasyon sahaları mevcut olarak yerlerini almaktadır. Parsel büyüklüğüse en fazla 400 m²'dir.

Norveç sınırları kapsamında yer alan hobi bahçelerinde büyüklükleri 28-44 m² arasında değişen büyüklükte kulübeler bulunmaktadır. Ortak kullanım alanları ise WC ile oyun alanlarıyla sınırlıdır. Lüksemburg' da 1928 senesinde üç farklı dernekçe Lüksemburg Serbest Bahçecilik ve Hobi Bahçeciliği Federasyonu kurulumu gerçekleşmiştir. Her birimce tarım kooperatifi olarak tanımlandığı 128 yerel birimin yerel birimin birleşmesiyle oluşmaktadır. 2014 senesinde 25.0000 üye sayısını yakalamış ve hobi bahçeleri oldukça rağbet görmüştür. İçlerinde kullanıcılara ait olan ahşap kulübeler de yer almaktadır. Lüksemburg'daki hobi bahçelerinde yerini alan kulübeler diğer Avrupa devletlerdeki kullanıcılar tarafından tahsis edilen parsellerin büyüklükleri 50-400 m² arasında değişmektedir. Avrupa halkı bu tür alanları yerel yönetimlerin izni doğrultusunda kiralama işlemini yapabildikleri gibi özel dini gruplar tarafından da kiralama işlemini yapabilmektedirler. Bahse konu bahçeler, dernekler vasıtasıyla kullanımı gerçekleştirilmekte ve kullanıcılar ise derneklere çok az bir ücret ödemesi yapmaktadırlar (Balkan 2004). Derneklerden biri olan Uluslararası Aile Bahçeleri' nin merkezi Lüksemburg' da olup 1926 senesinden itibaren 3.000.000 üyeye ulaşmıştır. Bu dernekler gelişerek yaşam kalitesine destek veren, dinlenme olanakları sağlayan ve sosyo-ekonomik etkinliklerin yapıldıkları yerlerdir. Derneğin amacı çocukların oyun oynayarak doğayı keşfedebileceği mekânlar meydana getirmek, fakir halk zümresi için ise tarım yapmak, yaşlı ve engelli vatandaşlar içinse beraber ortak aktiviteler yapacakları alanlar oluşturmak ve ürün üretimini gerçekleştirmek gibi çeşitli imkân sunmak gibi hedefleri bulunmaktadır.

Hobi Bahçesi Kavramının Türkiye'deki Gelişimi

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sanayileşmeye paralel kentleşme ile ortaya çıkan yapılaşma kentlerde yeşil alan miktarlarını azalmaktadır. Bununla beraber insanoğlu doğa ve yeşil alanlara hasret kalmaktadırlar. Bu nedenle kentsel yeşil altyapı elemanları arasında yer alan hobi bahçeciliğine dair girişimler gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Hobi bahçeleri ülkemizde de 20. yüzyılın sonlarında kurulmuştur. İlk kez Bursa Büyük Şehir Belediyesi tarafından 1986 yılında kent küçük bahçesi adı altında kurulmuştur. Bunu takiben 1987 yılında Ankara Yeni Mahalle’de halk bahçesi, 1989 yılında İzmir’de kent bahçesi, 1994 yılında Konya, 1998 yılında İstanbul Darülaceze, 2002 Konya Karatay Belediyesi, 2002 Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2003 yılında Bakırköy Belediyesi ve Ankara Polatlı Belediyesi tarafından hobi bahçesi adı altında kullanıma açılmışlardır (Yılmaz vd. 2006).

Ülkemizde ilk hobi bahçesi Bursa il merkezine on kilometre uzakta Küçükbalıklı civarında bulunan Bursa Küçük Bahçe Tesisleri ismiyle kurulmuştur. Tesise Büyükşehir Belediyesinin temin etmiş olduğu 26.500 m²’lik alan kapsamında her biri 200 m²’den 86 tane parsel bulunmaktadır. Devamında 1986 senesinde Ankara iline bağlı Yenimahalle semtinde Kardelen Hobi Bahçesi faaliyete geçmiştir. Farklı bir proje ise İzmir Kent Bahçeleri ismiyle 1989 senesinde İzmir Büyükşehir Belediyesince faaliyete geçirilmiş bu tesisin her bir parselin 140-160 m² Aralığında 44 tane parsel toplamda 113.950 m² üzerine inşa edilmiştir (Yılmaz vd. 2006).

Konya ise sınırları içerisinde beş hobi bahçesi yer almakta olup bunları sırası ile;

- * 1.104 parsel, 300.000 m² alana sahip Yazır Huzur Bahçeleri,
- * 300 parsel, 92.000 m² alana sahip Meram Hobi Bahçesi,
- * 252 parsel, 300.000 m² alana sahip KKHB,
- * 551 parsel, 127.0000 m² alana sahip Kayacık Hobi Bahçesi ve
- * 431 parsel, 140.000 m² alana sahip Saraçoğlu Hobi Bahçeleridir (Önder ve Polat 2008).

Türkiye’de yer alan hobi bahçeleri ile Avrupa’da bulunan hobi bahçeleri arasındaki değişikliklerden birisi de ülkemizdeki hobi bahçelerinin kiralanması en fazla üç yıllık iken Avrupa devletlerinde pek çok hobi bahçeleri ömür boyu kullanım hakkı bulunmaktadır.

Hobi Bahçelerinin Tasarım İlkeleri

Hobi bahçelerinin açık ve yeşil alanlardan farklı özellikleri ve tasarım ölçütleri bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla (Kılıç 1995);

- * Şehir halkı tarafından hobi bahçeleri istifade edebilecekleri büyüklükte olmalıdır.
- * Topluma açık olarak hizmet veren alanlar olan hobi bahçeleri, bütün şehir halkının faydalanacağı biçimde tasarlanmalıdır. Parsel dışı ortak kullanım alanları bütün şehir halkına hizmet edecek biçimde tasarımı yapılmalıdır.
- * Hobi bahçelerine ait otoparklara araçların giriş ve çıkışları kontrol edilerek gerekli güvenlik tedbirleri uygulanmalıdır.

- * Hobi bahçesine ait yollar yayalara uyumlu olarak düzenlenmeli, yayaların rahat ve güvenli bir biçimde sirkülasyonu temin edilmelidir. Yayalara ait yollar doğa ile uyumlu zemin malzemeleri ile inşa edilmelidir.
- * Parsel içerisinde yer alacak olan kulübeler hobi bahçesine uygun şekillerde tasarımı yapılmalıdır. Doğa ile uyumlu, ekonomik, estetik ve fonksiyonel malzemeler tercih edilmelidir.
- * Hobi bahçelerinin içerisinde fidanlık ağaç türleri bulunmalıdır. Bu şekilde halk ve bahçe kullanıcılarının bitkilerin tanıtımının yapılması, satışı, yetiştirilmesi, bakımı tarzındaki konulardaki bilgi akışı gerçekleşmiş olmaktadır. Kullanıcıların yetiştirmiş oldukları ürünlerin satış işlemini de bu alanlar üzerinden yapmaları sağlanmalıdır.
- * Hobi bahçelerinde yapılan bitkisel çitler ile çevrede oluşan negatif yönlü etkiler izole edilecektir.
- * Hobi bahçelerinin giriş kısmının yaz ve kış saatlerine uygun olarak aydınlatılma yapılması oldukça önemlidir.
- * Hobi bahçeleri girişinde aydınlatmanın yanı sıra hobi bahçesine ait yerleşim planı ayrıntılı olarak bulunmalıdır.
- * Hobi bahçelerinin içerisinde depo alanı bulunmalı, bu depo alanlarına yabancı otlar ile katı atıkları toplama alanı oluşturulmalıdır. Depo alanlarında biriken atıklar fermantasyon evresi ardından kullanıcılarca gübre olarak sağlanmalıdır.

Alan tespiti

Hobi bahçeleri kurulumuna dair karar verilirken kent içi mi kent dışında mı planlanacak sorusu önemli bir konudur. Ardından şehir içerisinde kurulması planlanan hobi bahçelerinin durağa olan mesafesi, ibadet edenler için cami mesafesi, güvenli bölge hissiyatı oluşturmaları, sulak alan durumu ile yüzeyinin ne denli kullanıma elverişli olduğuna dair özellikler ön planda tutularak karar verilmelidir. Ayrıca günlük kullanıma dair yakınlık ve görünürlük hobi bahçe sakinlerinin yaşamlarına uyum sağlamalarına imkân verecektir. Uygun alan tespiti görünürlük ve şeffaflığa izin vererek güvenli bir alan hissiyatının doğmasını da sağlayacaktır (Mahoney 2011).

Su kaynakları

Hobi bahçelerinin faaliyete geçirilmesine dair gerçekleştirilen planlama aşamasında alanın yıllık olarak almış olduğu yağış miktarı, şebekeye ait suyun bahçeye ulaşım derecesiyle şebekeye ait suyun maliyeti, yağmur suyunun toplanılmasıyla ekonomik olarak minimum

seviyede ve ekolojik olarak sulama konusunda tercihler hobi bahçelerinin tasarlanmasında kilit rol oynamaktadır.

Parry vd. (2005)' nin yapmış oldukları bir anket çalışmasında da hobi bahçeleri için sulamada titizlik gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Erişebilirlik

Sanayi devrimi sonrası artan kentleşmeyle beraber kentler içinde yaşanması zor mekânlar haline gelmişlerdir. Kentleşme ile artan betonlaşma açık-yeşil alan miktarlarının azalmasına bu da bireylerin yeşil alanlara erişimini kısıtlamıştır. Bu da insanoğlunun doğaya karşı yabancılaşmasına sebep olmuştur. Hızlı şehirleşme sonucu toplumun beden ve ruh sağlığı bozulmaktadır bu nedenle yeşil alanlara erişim ne kadar ulaşılabilir olursa kentte yaşayan bireylerin fiziksel, sosyal ve psikolojik sağlıkları da o derece iyi olduğu bilinmektedir (Çıldam 2022)

Hobi bahçelerine uzun süreli olarak kiralama yapılmadan, sıra sistemiyle sırası gelen kişi/kuruma kiralamanın yapılması hobi bahçesine yasal olarak ulaşılabilirliği kolaylaştırmıştır. Böylece daha fazla kişinin hobi bahçeleri ile ilgilenmesine ve bunun sonucunda da bireylerin fiziksel faaliyetlerinin artış göstermesine katkıda bulunmuştur. Bu nedenle hobi bahçelerinin, kullanıcılara uzaklığı minimum olarak 400 metre olarak belirlenmiştir (Jakubowski and Frumkin 2010).

Hobi bahçelerine ulaşılabilir olması bahçelerde üretilen meyve ve sebzelerin yerel halka daha ucuz olarak temin fırsatı sunmaktadır. Bu durum toplum içerisindeki adaletsizlikleri de azaltıcı etki sağlayacaktır (Telesetkky 2014).

Toprak yapısı

Gerçekleştirilen araştırmalardan bazılarına bakıldığı zaman kırsal toprakla kentsel toprak özelliklerinin karşılaştırılması yapılmış, hobi bahçelerine dair alan tercihi sırasında toprak özelliklerine dikkat edilmesi konusunun önemli bir faktör olduğuna dair vurgu yapılmıştır.

Kırsal alan ile kentsel alanlardaki toprak özellikleri birbirlerinden fiziksel, kimyasal ve biyolojik olarak farklı özellikler göstermektedirler. Hobi bahçelerinin toprak özellikleri belirlenerek toprak yapısına uygun bitki tür ve çeşitlerinin yetiştiriciliği tercih edildiğinde topraklardaki kirliliğinde minimum seviyede olması sağlanacaktır.

Güvenlik

Hobi bahçelerinin kullanıcılar açısından güvenli bir alan oluşturması ve çevrelemesi amacıyla çitler ile sınırlandırılmaktadır. Çitlerle birlikte girişlerde güvenlik birimlerinin olması da bahçe kullanıcıları açısından önemli bir etkidir.

McKelvey (2015) yapmış olduğu çalışmada hobi bahçeleri için güvenlik tedbirlerini şu şekilde sıralamıştır;

- * Komşularınızı tanıyın,
- * Düzenli olarak hasat işlemini yapın,
- * Popüler (domates, hıyar, mısır..vb) olan ürünleri yetiştirmeyin,
- * İhtiyaç olunandan daha fazla olan ürünlerinizi büyütün,
- * Fazla ürünlerinizi paylaşın,
- * Caydırıcı olma ihtimali olan çitleri kullanın,
- * Hırsızlık ve vandalizm olayları karşısında yöneticilere ve polise bilgi vermeyi ihmal etmeyin.

Yürüyüş yolu, bisiklet yolu planlaması

Bahçe sahiplerinin hobi bahçelerine ulaşması için yolların gerektiği şekilde düzenlenerek güvenli, bitki örtüsünden uzak, düzenli ve korunaklı olması gerekmektedir. Ayrıca yollar engelli vatandaşların ulaşımında herhangi bir sıkıntı yaşamayacak şekilde tasarlanmalıdır. Hobi bahçesinin ana girişi her türlü aracın girişine uygun olarak geniş tasarlanmalıdır. Yolların ideal bir şekilde kullanılabilirliğini sağlamak için gerekli şartları belirtmek gerekirse;

- * Yeterli otopark alanı,
- * Uzun ömürlü hammaddeden üretilmiş olan ve bakımı maliyetli, yapımı kolay olmalıdır.

Yolların ömrünün uzun, görünümünün iyi, bakımının da kolay olması gerekliliğinin yanı sıra, yağışın şiddetli olması, erozyona maruz kalması, bakım gerekmesi, renk olarak tek renk olması gibi dezavantajları da bulunmaktadır. (City of Sydney 2015);

Otopark planlaması

Büyük şehirlerdeki toplu taşıma vasıtalarında karşılaşılan ulaşım zorluklarıyla bahçecilikte kullanılan araç ve gereçlerin taşınması ihtiyacı özel vasıta ihtiyacını kişilere bir bakıma dayatmaktadır. Bu da hobi bahçesi planlanmasında bahçecilik işiyle meşgul kullanıcıların özel araçları için park alanı oluşturulmasında dikkat edilmesi gereken önemli bir

unsurdur. Hobi bahçelerinin tasarımı toplu olarak yapılmış ise toplu otopark tasarımı yapılmalı ve otopark ile bahçeler arası geçişte uygun yürüyüş yollarına da yer verilmelidir.

Ortak alanların planlanması (çocuk oyunu alanları, spor tesisleri)

Kingsley ve Townsed (2007) tarafından gerçekleştirilen hobi bahçelerinin sosyal alanlarına dair gerçekleştirmiş oldukları araştırmada; üyelerce bahçe tasarımıyla dizaynının sosyal etkileşimle ilişki gelişiminde etkisi olduğunu beyan etmişlerdir. Özellikle çocukların futbol oyununu oynarken görmenin güven hissiyatını meydana getirdiğini ve parkların yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Hobi bahçesinin ana merkez noktasında masa sandalye bulundurmanın sosyal ilişkilere artı olarak etki ettiğini beyan etmişlerdir şeklinde hobi bahçelerine ait sosyal kısımlarının ne denli önemli olduğunu beyan etmeye çalışmışlardır.

Çocuk oyun alanları hobi bahçelerinin ana merkezine konumlandırılabilir. Bu da ebeveynlerin çocuklarına rahat bir şekilde takip etmeleri için güven hissiyatını arttıracaktır. Hobi bahçelerinin kenar kısımlarında bulunan çocuk oyun sahaları ebeveynlerin çocuklarını takip etmelerini zorlaştırmasına, tehlike hissiyatı oluşturacağına sebebiyet verebilmektedir. Merkezde bulunan çocuk oyun parkları çocukların çevresinin yeşil alanlar ile donatılmasını da temin ederek asıl gaye olan doğayla iç içe büyüme fırsatını verebilmektedir.

Altyapı planlaması

Hobi bahçelerinin yeşil alan artışını sağlaması, doğayla insanın bir araya gelmesini sağlaması ve doğanın sahiplenilmesi gibi geliştirici etkileri yer almaktadır. Bu yaklaşım ile doğanın öncelikli hale gelmesi ve alt yapı planı da bahse konu yaklaşımı destekleyen nitelikte olması gerekmektedir. Alt yapıya dair planlama yapılırken yeşil altyapı yaklaşımı en doğru planlama şeklidir.

Yeşil alt yapı kırsal-kentsel yerlerde yer alan alt yapının açık yeşil yerlerin stratejik olarak bağlantısıyla alakalıdır. Kent, kasaba ve köylerin aralarındaki fiziksel alt alanlarıdır. Park, bahçe, orman, yeşil koridor, su yolu, sokaktaki ağaçlarla açık kırsal yerler tarzında pek çok fonksiyona sahip açık yerlerin de bir bakıma ağı konumunda bulunmaktadır. Çevresel kaynaklar olarak bütününe kapsamakta ve yeşil alt yapıyı da bu yaklaşımın devam edilebilir kaynak yönetimine katkısı bulunmaktadır (Davies vd. 2006).

Hobi bahçelerine ait planlama yapılırken yeşil alt yapı göz önüne alınarak biçimlendirilmesidir ki gelişmiş ülkelere ait standartların bulunması ülkemizin kent planlaması hakkında da katkısı olacaktır.

MATERYAL VE METOT

Materyal

Çalışmanın ana materyalini Doğu Anadolu bölgesinde yer alan Erzurum il sınırları içerisinde bulunan 4 hobi bahçesi oluşturmaktadır. Bu bahçeler, Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi, Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi, Aziziye Tarım Bahçesi ve Keyf Hobi bahçeleri 'dir. Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde kullanılan yardımcı materyaller aşağıda belirtilmiştir;

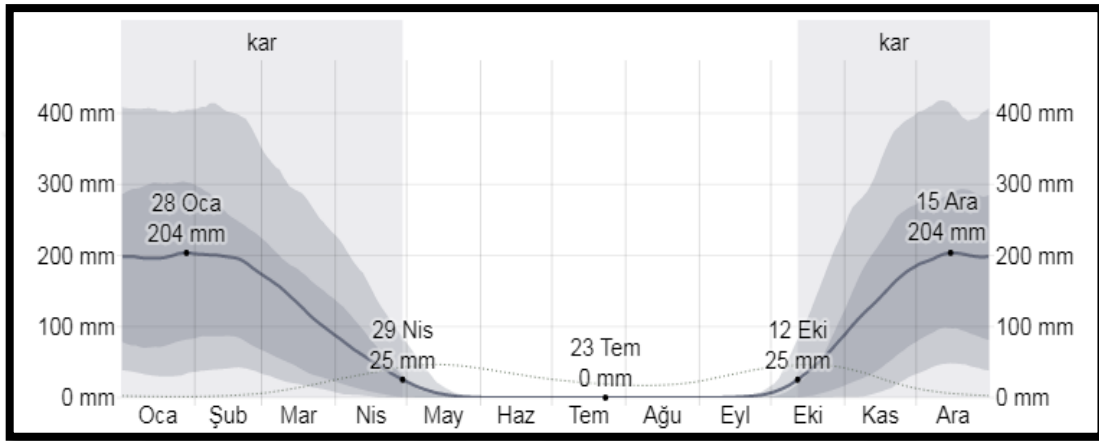
- Çalışma alanlarında yürütülen gözlem, incelemeler ve alanlardan alınan fotoğraflar,
- Çalışma alanlarının tanımlanması için çalışma alanların yerlerini gösteren Google Earth Pro görüntüleri,
- Literatür çalışmasına katkı sağlaması için kullanılan yerli ve yabancı kitap, kitap bölümü, akademik yayın ve makaleler, tezler, bildiriler, resmi ve güvenilir internet kaynakları,
- Yerli ve yabancı çalışmalardan elde edilen bilgiler analiz edilerek hobi bahçesi kullanıcılarına uygulanan anket soruları oluşturulmuştur.
- Anketlerden elde edilen verilerin işlenmesinde kullanılan SPSS analiz yöntemi kullanılmıştır.

Erzurum ilinin coğrafik özellikleri.

Erzurum ili Doğu Anadolu Bölgesinin kuzey doğusunda yer almaktadır. Kent 1860 m yükseklikte konumlanmıştır. Kent çevre illerden yoğun bir iç göç ile karşı karşıyadır. Yapılan son nüfus sayımına göre kent merkezindeki nüfus 362.000'dir. Erzurum ili Doğu Anadolu bölgesinde 40 N paraleli ve 41 E meridyeni üzerinde yer alır. Doğusunda Ardahan, Ağrı ve Kars, Batısında Erzincan ve Bayburt, kuzeyin de Rize ve Artvin, güneyinde Muş ve Bingöl bulunmaktadır. Erzurum ili rakımı 1853 metre ve yüz ölçümü 25,066 km²'dir. Yüz ölçümü bakımından Türkiye'nin 4. büyük ilidir.

Erzurum ilinin güneyinde Karasu, Aras Dağları olup bunların bulunmaktadır. en önemlileri batıdan Dumanlı Dağ (2170 m) ile başlayan ve doğudan Aras vadisi kenarında Sahveled Dağı ile sonlanır. Uzunluğu 120 km olan Palandöken Dağlarının en yüksek doruğu Erzurum şehir merkezinin güneyindeki Büyük Ejder tepesidir (3176 m). Erzurum ili merkezi,

Erzurum ilinde yağmurlu günler 18 Eylül – 18 Haziran tarihleri arasında sürmektedir ve bu günler arasında günlük yağmur yağma ihtimali % 21’dir. En fazla yağmurlu gün sayısı ortalama 8 ile 9 gün ve 1 mm kadar az yağış olduğu ay ise Mayıs’tır. Kuraklık ise 18 Haziran ile 18 Eylül tarihleri arasındadır. En az yağmurlu günlerse ortalama 3 ile 7 gün ve 1 mm gibi az miktarlı ve yağışlı olduğu ay ise Ağustos ayıdır. En yağmurlu günler Ekim ayında gerçekleşmekte, ortalama olarak yağış 47 mm civarındadır. Yağmursuz günlerse 1 Aralık – 14 Mart tarihleri arasında seyretmektedir. En az yağmurlu ay Ocak, ortalama olarak yağış 2 mm civarında gerçekleşmektedir (Akçay 2011). Şekil 4 ‘de Erzurum iline ait ortalama aylık yağmur değerleri verilmiştir.

Şekil 4. Erzurum iline ait ortalama aylık yağmur grafiği

Çalışmaya konu coğrafyada gün uzunluğu yıl içerisinde farklı derecelerde farklılık göstermektedir. 2022 senesi içerisinde en kısa gün 22 Aralık'ta 9 saat 18 dakika gün ışığı ile meydana gelirken en uzun gün ise 21 Haziran günü 15 saat 3 dakika gün ışığı olarak gerçekleşmiştir (Akçay 2011).

Rüzgârın yerel topografya ve diğer faktörlere bağlılığı bulunmaktadır. Anlık rüzgâr hızı, yönü saatlik ortalamalarından daha fazla farklılık olmaktadır. Ortalama olarak saatlik rüzgâr hızı yıl içerisinde hafif mevsimsel varyasyonlar göstermektedir. Yıl içerisinde rüzgârı fazla olan zaman dilimi 10.4 km/saatin üzerinde ortalama olarak 14 Aralık – 5 Mayıs tarihleri arasında gerçekleşmektedir. Yıl içerisinde en rüzgârlı ay Mart'tır ve bu ay içerisinde ortalama saatlik olarak rüzgâr hızı 11.9 km/saat olarak gerçekleşmektedir. 5 Mayıs ile 17 Aralık tarihleri arasında en sakin zaman olarak görülmektedir. Bu zaman dilimi içerisinde ise en sakin ay olarak Eylül görünmektedir (Akçay 2011).

Küresel olarak yetiştirme sezonuna dair tanım yapılırken değişiklik göstermektedir fakat yıl içerisinde en uzun ve sürekli donma dışı sıcaklık dönemleri tanımları da yapılmaktadır. Çalışma alanında yetiştirme sezonu ise 2-4 aylık süre zarfı içerisinde (yüz otuz bir gün), 17

Mayıs – 25 Eylül’e kadar sürmektedir. Nadir de olsa 27 Nisan tarihinden önce veya 7 Haziran tarihinden sonra da başlayarak nadiren de 7 Eylül’den önce, 12 Ekim tarihinden sonra bitmektedir (Akçay 2011).

Bitki örtüsü özellikleri

Erzurum ilinde orman örtüsü yaygın olmayıp, ilde hakim olan doğal bitki örtüsü step formasyonudur. Bu örtünün alt sınırları 1900-2000 metrelerde başlar ve üst sınırı da 2400 metrelerde sonlanır. İspir, Oltu, Olur ve Şenkaya ilçelerinde sarıçam ve meşe, Erzincan- Aşkale sınırında da meşe orman örtüleri yer alır. İlin %60 tan fazlası steplerle kaplıdır. Bu doğal bitki örtüsü yer yer keven topluluklarıyla verimsiz hale gelse de geniş alanlarda meralar hayvancılık için verimli çayırlıklardır.

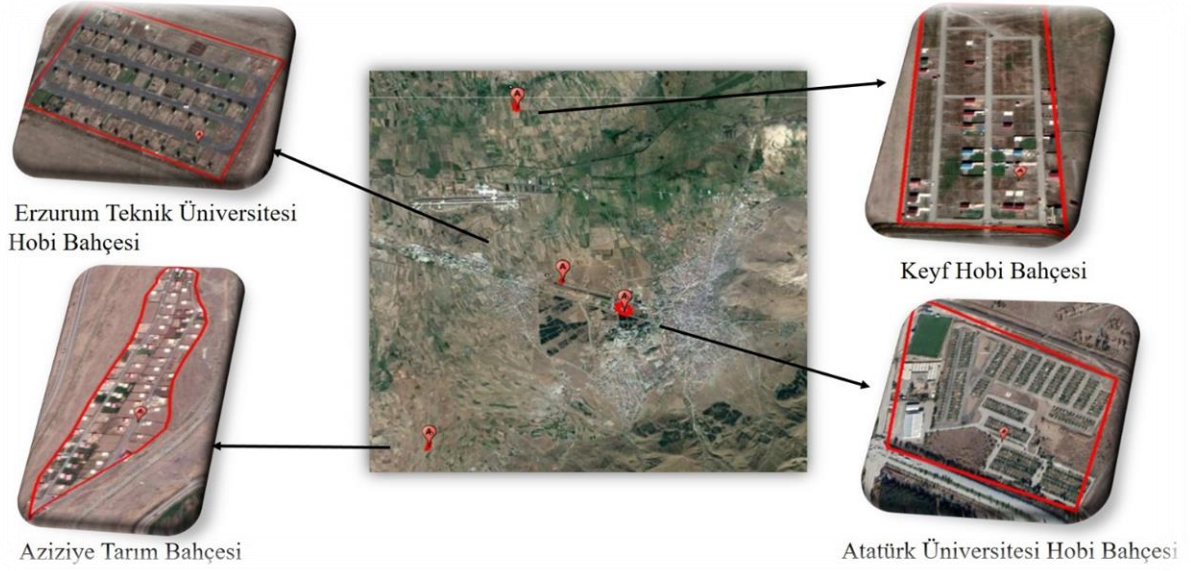
Hidrolojik yapı özellikleri

Erzurum ovası nehir ve yer altı suyu olan iç kesim bataklık ekosistemidir. Yağışlı mevsimlerde yeraltı su seviyesi yüksek oluşu nedeniyle su tablası kaynakları ve yüzey suları ile beslenmektedir. Tabanın killi olması alüvyon bazalt sınırından pek çok kaynağı bulunmasından gelen sular çöküntüde tutularak sağlanmaktadır. Kış mevsiminden yaz mevsimine geçişteki kar erimeleri ve olan yağışlarla taban suyunun yükselmesine neden olmaktadır.

Hazırlanan çalışma kapsamında, Erzurum ili kent merkezi sınırları içerisinde yer alan kamu ve özel sektöre ait;

1. Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi
2. Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi
3. Aziziye Tarım bahçesi
4. Keyf Hobi Bahçesi

Dört farklı hobi bahçesi kullanıcılarına anket uygulanarak bahçeler bahçe kullanıcı tercihlerine göre değerlendirilmiştir. Şekil 5’da çalışmanın yapılacağı hobi bahçelerinin konum haritası verilmiştir.

Şekil 5. Çalışmanın yapılacağı hobi bahçeleri

Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi

- Atatürk Üniversitesi hobi bahçesi, Erzurum'un Yakutiye ilçesi sınırları içerisinde bulunmakta olup, 39° enlem ve 41° boylamları arasında yer almaktadır.
- Atatürk Üniversitesi hobi bahçesi şehir merkezinde Erzurum-Erzincan karayolunun başlangıç noktasındaki Atatürk Üniversitesi kampüsü kavşağından başlayan yaklaşık 350 dönüm arazide kurulu olan Ata Botanik Parkı'nın batısındadır.
- İlk tasarlandığı dönemde 96 adet bahçe olan proje daha sonrasında artan talepler doğrultusunda yenileri yapılarak toplamda 410 adet bahçe bulunmaktadır
- Bahçelerin her biri 80 metrekareden oluşmaktadır.
- Şekil 6'da Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi'ne ait uydu görüntüsü ve Şekil 7'de de alana ait görseller verilmiştir.

Şekil 6. Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi uydu görüntüsü

Şekil 7. Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçeleri görselleri

Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi

- Erzurum Teknik Üniversitesi hobi bahçesi Erzurum'un Yakutiye ilçe sınırları içerisinde olup, 39° enlem ve 41° boylamları arasında yer almaktadır.
- Erzurum Teknik Üniversitesi hobi bahçesi Üniversitesinin batısında yer almaktadır.
- 6240 metrekarelik alan üzerine inşa edilen hobi bahçeleri toplamda 143 adettir.
- Hobi bahçelerinin her biri 170 metrekarelik alana sahip olup bu alanın 30 metrekaresi çardak ve araç otoparkı için geri kalan 100 metrekarelik kısım ise ekim ve dikim için ayrılmıştır.
- Aktif olarak kullanılan bahçe sayısı 135 adettir.

- Şekil 8’de Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesine ait uydu görüntüsü ve Şekil 9’de de alana ait görseller verilmiştir.

Şekil 8. Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi uydu görüntüsü

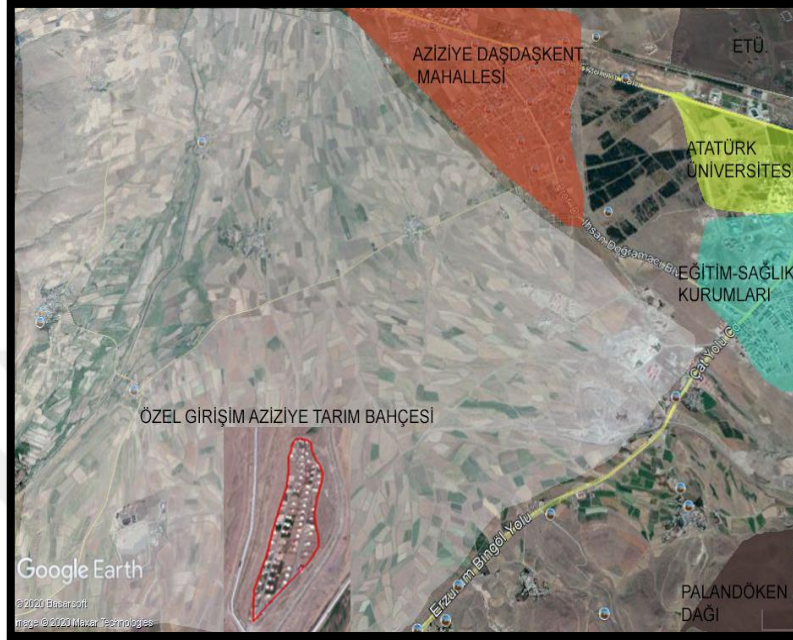

Şekil 9. Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi görseli

Aziziye Tarım Bahçesi

- Aziziye Tarım Bahçesi, Erzurum ilinin Aziziye ilçesi sınırları içerisinde, 39° enlem ve 41° boylamları arasında yer almaktadır.
- Aziziye Tarım Bahçesi palandökene (Çat yoluna) 500 metre, şehir merkezine 7 km uzaklıktadır.
- Aziziye Tarım Bahçesi 40000 metrekarelik alan üzerine kurulmuştur.
- Aziziye Tarım Bahçesi 78 adet olup her birinin alan büyüklüğü 500 metrekaredir.

- Bahçelerin şu an aktif kullanım ve kullanıcı sayısı toplamı yaklaşık olarak 70 adettir.
- Şekil 10'da Aziziye Tarım Bahçesi'ne ait uydu görüntüsü ve Şekil 11'da da alana ait görseller verilmiştir.

Şekil 10. Aziziye Tarım Bahçesi uydu görüntüsü

Şekil 11. Aziziye Tarım Hobi Bahçesi görselleri

Keyf Hobi Bahçesi

- Erzurum Keyf Hobi Bahçesi, Erzurum Yakutiye ili sınırları içerisinde 39° enlem ve 41° boylamları arasında yer almaktadır.
- Keyf hobi bahçeleri Erzurum'un kuzey-batısında havaalanına yakın tarım arazisi üzerine inşa edilmiştir.

- Keyf hobi bahçesi şehir merkezine 12 km uzaklıktadır.
- Keyf hobi bahçesi 5100 metrekarelik alan üzerine 100 adet bahçe şeklinde tasarlanmıştır.
- Bahçelerin tamamı satılmış olup, aktif olarak 88 adet kullanılmaktadır.
- Şekil 12’da Keyf hobi bahçesinin uydu görüntüsü ve Şekil 13’da da alana ait görseller verilmiştir.

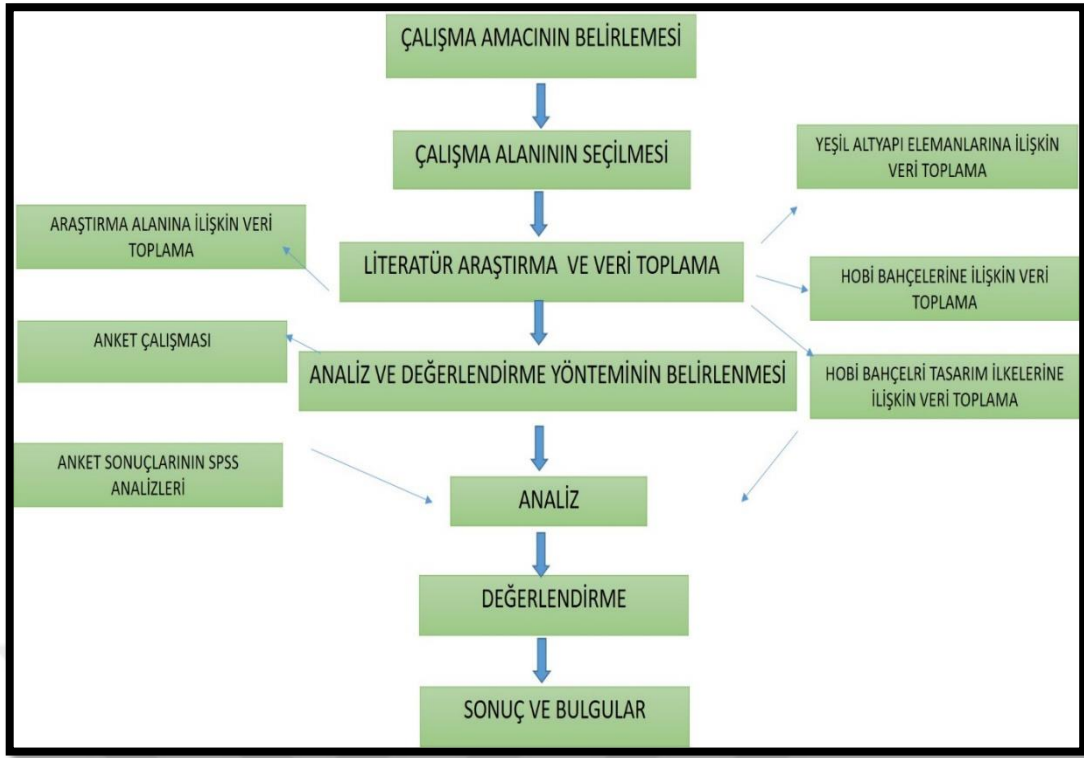
Şekil 12. Keyf Hobi Bahçesi uydu görüntüsü

Şekil 13. Keyf Hobi Bahçesi görselleri

Yöntem

Erzurum kent merkezinde 4 farklı hobi bahçesi kullanıcıları ile yapılan anket çalışması sonucunda elde edilen verilerin işlenmesi sonucunda elde edilen veriler ile ideal hobi bahçesi için önerilerde bulunulmuştur. Bu kapsamda izlenen yol ve uygulama aşamalarına uygun çalışma akış şeması Şekil 14’de yer almaktadır.

Şekil 14. Çalışmanın Akış Şeması

Çalışma alanlarının belirlenmesi ve seçimi

Erzurum kent merkezinde bulunan hobi bahçeleri incelenmiş ve en çok tercih edilen 4 farklı hobi bahçesi çalışma materyali olarak seçilmiştir.

Literatür Araştırması ve Veri Toplama

Bu aşamada çalışma konusu ile ilgili temel kavramlara ve çalışma alanına ilişkin yerli ve yabancı literatür araştırması yapılarak konunun kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

Çalışma materyalini oluşturan bahçelerin yerlerinde etüt çalışmaları yapılarak alanın özellikleri, kullanıcı sayısı, parsel formları ve büyüklükleri, ortak kullanım alanları ve diğer mevcut birimler saptanmıştır.

Anket Çalışması

Yöntemin bu aşamasını anket uygulaması oluşturmaktadır. Anket soruları, yerli ve yabancı literatür taramaları ve uzman görüş önerileri alınarak hazırlanmıştır. Hobi bahçesi kullanıcılarına uygulanan anketler ile kullanıcıların alan hakkındaki düşünceleri, hobi bahçesine geliş amaçları, hobi bahçesinde karşılaştıkları sorunlar ve öneriler tespit edilerek sonuçlara göre ideal hobi bahçesi önerisinde bulunmak amaçlanmıştır.

Çalışma yapılan bahçelerde anket formlarının uygulanacağı kullanıcı sayısını belirlemede ‘Basit Rastgele Örnekleme Yöntemi’ kullanılmıştır.

Basit Rasgele Örnekleme Yöntemi; Popülasyondaki her bir örnekleme eşit seçilme olasılığı verilerek ve seçilen örneklem birimi yerine konulmaksızın uygulanan örnekleme yöntemidir (Yamane 2001).

Erzurum ilinde bulunan 4 hobi bahçesinin toplam kullanıcı sayısı 703' tür. Hazırlanan anket formları örneklem büyüklüğü 66 belirlenmiş olmasına rağmen 345 kişiye yapılmıştır. Anket formunda sorular 2 bölümden oluşacak şekilde hazırlanmıştır. İlk bölümde kişisel bilgilere, ikinci bölümde hobi bahçesi kullanıcılarına bahçeler ile ilgili sorular ve önerileri sorulmuştur.

Hobi bahçeleri kullanıcılarına yönelik, "Basit Rastgele Örnekleme Yöntemi" ile belirlenen 44 adet soru Google forms uygulamasında online veri girişi yapılarak toplanmıştır (EK-1). Anket soruları çoktan seçmeli ve açık uçlu özellikte sorulardan oluşmaktadır

Örnekleme büyüklüğünün saptanmasında aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$n = \frac{Z^2 NPQ}{ND^2 + Z^2 PQ}$$

n = Örnek Büyüklüğü

Z = Güven katsayısı (1,96)

P = Ölçülmek istenen özelliğin kitle bulma ihtimali (%95 = 0,95)

Q = 1-P (0,05)

D= Kabul edilen örnekleme hatası (%5= 0,05)

N = Ana kütle büyüklüğü (400)

$$n = \frac{(1,96)^2 \times 703 \times 0,95 \times 0,05}{703 \times (0,05)^2 + (1,96)^2 \times 0,95 \times 0,05}$$

= 66

Çalışma kapsamında veriler yukarıdaki formüle yerleştirildiğinde %95 güven aralığında toplam örneklem büyüklüğü (n=66) olarak belirlenmiştir.

İstatistik Analiz

Anketlerin istatistiksel değerlendirilmesinde SPSS20.0 Paket programı kullanılmıştır. Deęerlendirmelerde mutlak ve nispi dağılımları %90 güvenirliğe sahip frekans analizi uygulanmıştır.

Bulguların değerlendirilmesi ve önerilerin sunulması

Çalışma materyalini oluşturan 4 hobi bahçesi kullanıcılarına anketler uygulanmış ve elde edilen sonuçlar değerlendirilerek öneriler geliştirilmiştir.

ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Araştırma Bulguları

Erzurum il sınırları içerisinde bulunan dört farklı hobi kullanıcısı ile yapılan anket çalışması sonucunda ankete katılan kişilerin demografik özellikleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişken		F	%
Cinsiyet	Kadın	96	28,2
	Erkek	245	71,8
Yaş	18-25	3	0,9
	26-35	22	6,5
	36-45	159	46,6
	46-55	119	34,9
	55+	38	11,9
Medeni Hal	Evli	292	85,6
	Bekâr	49	14,4
Çocuk Sayısı	Çocuk yok	60	17,6
	1-3	257	75,4
	4-5	24	7,0
Meslek	Çalışmıyor	1	0,3
	Öğrenci	1	0,3
	Kamu Çalışanı	20	5,9
	Özel Sektör Çalışanı	4	1,2
	Akademisyen	302	88,6
	Serbest Meslek	9	2,6
	Ev Hanımı	4	1,2

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların %28,2’si kadın ve %71,8’i erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Bu durumda erkek kullanıcıların daha fazla hobi bahçelerine ilgi gösterdikleri sonucuna varılabilir. Araştırmaya katılan katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında katılımcıların %0,9’u 18-25, %6,5’i 26-35, %46,6’sı 36-45, %34,9’u 46-55 ve %11,9’u 55 ve üzeri yaş aralığında bulunmaktadır. Bu durum da bahçe kullanıcılarının büyük bir çoğunluğunun 36-45 yaş aralığında olduğu olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların %85,6'sı evli %14,4'ü bekârdır. Katılımcıların %85,6'sının evli olması hobi bahçelerini çoğunlukla evli bireylerin tercih ettiklerini göstermektedir. Ayrıca katılımcıların %17,6'sının çocuğu bulunmazken, %75,4'ü 1-3 ve %7'sinin 4-5 çocuğu bulunmaktadır. Bu sonuçlar hobi kullanıcılarının %82,4'nün çoğunluğunun en az 1 çocuğu olduğunu göstermektedir. Bu durumda çocuklu ailelerin daha çok bahçeleri tercih ettiğini göstermektedir. Ayrıca araştırmaya katılan katılımcıların %0,3'ü çalışmıyor, %0,3'ü öğrenci, %5,9'u kamu çalışanı, %1,2'si özel sektör çalışanı, %88,6'sı akademisyen, %2,6'sı serbest meslek ve %1,2'si ev hanımı olarak çalışmaktadır. Çalışmada Atatürk Üniversitesi ve Erzurum Teknik Üniversitesi hobi bahçelerinin sayısının fazla olması ve bu bahçelerden daha fazla katılımcı ile anket yapılmasından dolayı böyle bir sonuca ulaşıldığı düşünülmektedir.

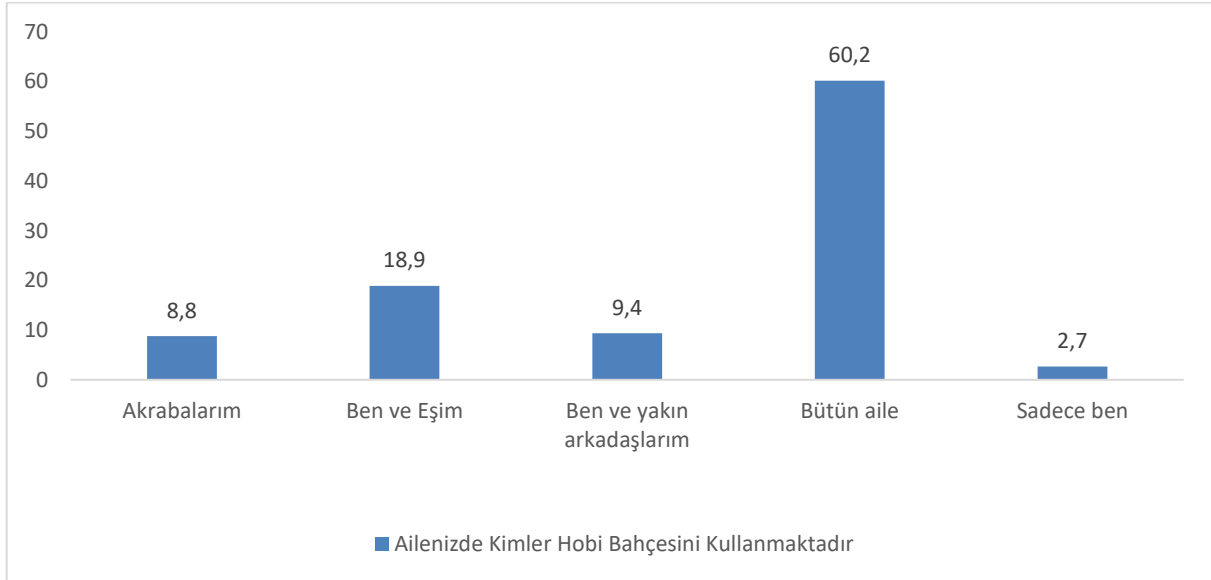
Anketin ikinci bölümünde hobi bahçeleri kullanımı ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Bu sorulardan biri bahçesi kullanıcılarına hobi bahçesi kiralama amacınız nedir ile ilgili bir soru yöneltilmiştir. Bu soruda kullanıcılardan bir veya daha fazla seçeneği kullanıcı amaçları doğrultusunda işaretlemeleri veya diğer seçeneğini işaretleyen kişilerin açıklama yapması istenmiştir. Bu soruya araştırmaya katılan kullanıcıların %27,38'i yeşil alanda zaman geçirmek, %26,03'ü ailemle güzel zaman geçirmek ve çocuklarını için güvenli oyun ortamı sağlamak, %23,96'sı hobi olarak ürün yetiştirmek ve %21,89'u şehrin yoğun temposundan uzaklaşmak şeklinde cevap vermişlerdir. Diğer şıkkını işaretleyen kullanıcıları vermiş oldukları cevaplar ise %0,19'u açık havada oturmak ve sakin bir ortamda dinlenmek, %0,19'i sosyalleşmek, %0,09'u spor yapmak (bisiklet ve yürüyüş) ve %0,09'u toprakla temas etmek amacı ile hobi bahçesi kullandıklarını ifade etmişlerdir. Verilen cevaplar doğrultusunda yapılan değerlendirmede yeşil alanda zaman geçirmek şıkkının en fazla tercih edilen cevap olduğu belirlenmiştir. Bu durumda insanlar yeşil alanlara ihtiyaç duyduklarını göstermektedir (Tablo 3).

Tablo 4. “Hobi bahçesi kiralama amacınız nedir?” sorusuna verilen cevapların oranı

<i>Hobi bahçesi kiralama amacınız</i>	F	%
Hobi olarak ürün yetiştirmek	248	23,96
Yeşil alanda zaman geçirmek	284	27,38
Şehrin yoğun temposundan uzaklaşmak	227	21,89
Ailemle güzel zaman geçirmek ve çocuklarını için güvenli oyun ortamı sağlamak	270	26,03
<i>Diğer cevaplar</i>		
Açık havada oturmak ve sakin bir ortamda dinlenmek	2	0,19
Farklı hobi konularında çalışma ortamı olarak kullanmak	1	0,09
Spor yapmak (bisiklet ve yürüyüş)	1	0,09
Sosyalleşmek	2	0,19
Toprakla temas etmek	1	0,09

Hobi bahçesi kullanıcılara yöneltilen ailenizde kimler hobi bahçesi kullanmaktadır sorusuna alınan cevaplarda katılımcıların %60,2'si bütün aile %18,9'u ben ve eşim, %9,4'ü ben ve yakın arkadaşlarım, %8,8'i akrabalarım ve %2,7'si sadece ben olarak ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar da hobi bahçelerini kullanıcılarının çoğunlukla aile bireyleri olduğunu göstermiştir (Şekil 15).

Çalışmamızda ki anket sonuçları kullanıcıların %60,2'si tüm aile bireylerinin kullandığını ifade etmişlerdir. İnceruh (2012) yapmış olduğu çalışmada Türkiye’de hemen her şehirde hobi bahçelerinin bulunduğunu ve bu bahçeler tüm aile bireyleri tarafından kullanırken Avrupa’da bu bahçelerin kullanımı bireysel olarak yapıldığını ifade etmiştir. Başka bir çalışmada da, hobi bahçesi kullanıcılara hobi bahçesine kimler ile gittikleri sorulduğunda “tüm aile” şeklinde cevap alınmıştır (Çildam 2022).

Şekil 15. “Ailenizde kimler hobi bahçesini kullanmaktadır?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, bahçelere ulaşımınızı nasıl sağlıyorsunuz sorusuna katılımcıların %100'ü hobi bahçesine ulaşımını kendi araçları ile gittiklerini ifade etmişlerdir (Tablo 5).

Hobi bahçelerine kullanıcıların tamamının araçlarıyla ulaşım sağladıkları görülmektedir. Atatürk Üniversitesi ve Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçelerinin kampüse çok yakın olması ve kullanıcılarının büyük bir bölümünün kampüste ikamet etmesi nedeniyle toplu taşıma araçlarına ihtiyaç bulunmamaktadır. Özel Aziziye Tarım Bahçesi ve Keyf Hobi Bahçeleri’nin kent merkezine uzaklıkları 5-7 km arasındadır bu bahçelere de toplu ulaşım sağlanması’ da yeterli sayıda kişi olmadığından teknik olarak uygun olmadığından kullanıcıların tamamı özel araçla ulaşım sağlamaktadır. Benzer şekilde yapılan birçok

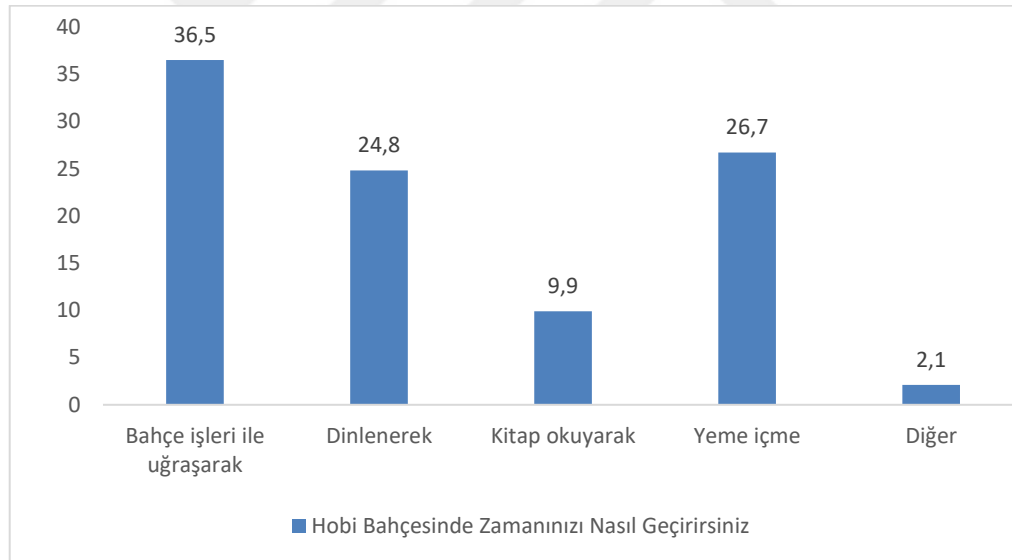
çalışmada da kullanıcıların hemen hemen tamamına yakınının ulaşımını kendi araçları ile sağladıklarını göstermiştir (Çıldam 2022; Kef 2015; Aliagaoglu ve Alevkayalı 2017).

Tablo 5. “Hobi bahçesine ulaşımı nasıl sağlıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Ulaşımı Nasıl Sağlıyorsunuz?	F	%
Kendi Aracımla	341	100

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde genellikle zamanınızı nasıl geçirirsiniz diye sorulduğunda katılımcıların %36,5’i bahçe işleri ile uğraşarak, %24,8’i dinlenerek, %9,9’u kitap okuyarak, %26,7’si yeme içme ve %2,1’i diğer olarak ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçlar kullanıcıların zamanlarının %88’ni bahçe işlerine, yeme-içmeye ve dinlenmeye ayırdıklarını göstermektedir.

Hobi bahçeleri insanların şehir hayatından uzaklaşarak doğa ile baş başa zaman geçirecekleri alanlardır. Kullanıcılar bu alanlarda zamanlarını istedikleri gibi toprakla uğraşarak negatif enerjileri atmak ve sevdikleriyle birlikte keyif aldıkları aktiviteler yapacakları alan olarak kullanmak istedikleri görülmektedir.

Şekil 16. “Hobi bahçesinde zamanınızı nasıl geçirirsiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

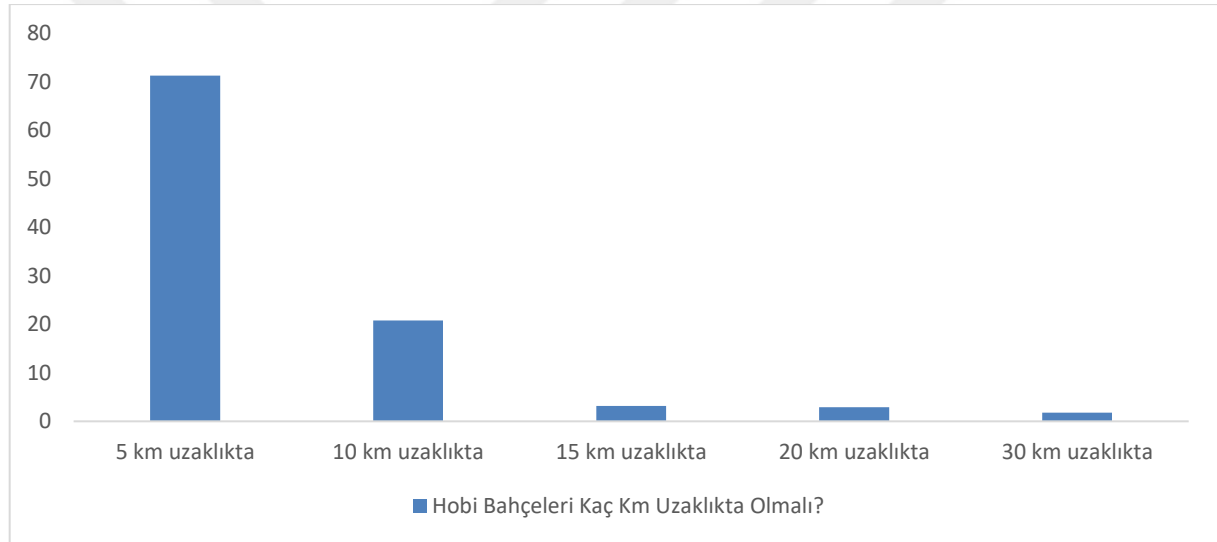
Hobi bahçesi kullanıcılarına, bahçenizin kent merkezine olan uzaklığından memnun musunuz sorusuna katılımcıların %93,3’nü memnun olduklarını göstermiştir. Bu oranın yüksek olmasından kent merkezine yakın olan Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi katılımcıların sayısının fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. “Hobi bahçesinin kent merkezine olan uzaklığından memnun musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Uzaklıktan Memnun Olma Düzeyi	F	%
Evet	318	93,3
Hayır	3	0,9
Kısmen	20	5,8

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçelerinin kent merkezine ne kadar uzakta olması gerektiği ile ilgili soruya verilen cevaplar da %71,3’ü %5 km, %20,8’i 10 km, %3,2’si 15 km, %2,9’u 20 km, %1,8’i 30 km uzaklıkta olması gerektiğini ifade etmişlerdir (Şekil 17).

Elde edilen veriler kullanıcıların hobi bahçesi uzaklıklarının 5 km olmasının daha uygun olacağını ifade etmişlerdir. Yapılması planlanan hobi bahçeler için yer seçimi yaparken şehir merkezinden uzakta alanların tercih edilmemesinin daha uygun olacağı görülmektedir.

Şekil 17. “Hobi bahçeleri kent merkezine kaç km uzaklıkta olmalı?” sorusuna verilen cevapların oranı.

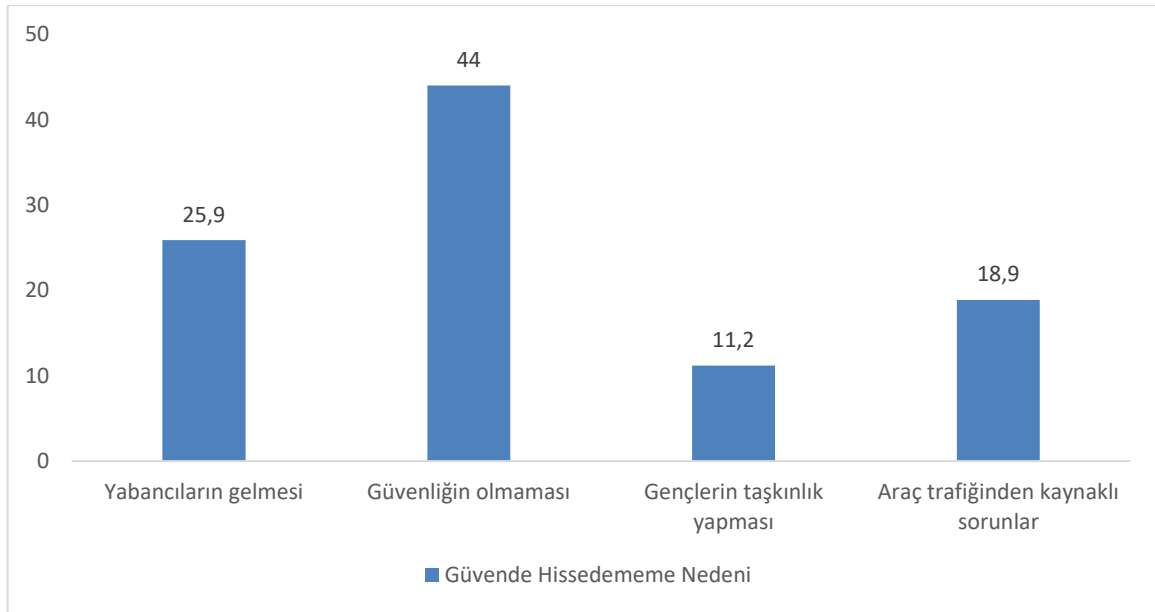
Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde kendinizi güvende hissediyor musunuz sorusu sorulmuş ve katılımcıların %71,8’i kendisini güvende hissederken %28,2’si güvende hissetmediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 7. “Hobi bahçesinde kendinizi güvende hissediyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?	F	%
Evet	245	71,8
Hayır	96	28,2

Hobi bahçesinde kendinizi güvende hissediyor musunuz sorusuna hayır cevabı veren kişilere neden güvende hissetmedikleri ile ilgili soru sorulduğunda ise alınan cevapların önemli bir oranı %44'i güvenliğinin olmaması, %25,9'u yabancıların gelmesi, %18,9'u araç trafiğinden kaynaklı ve %11,2'si gençlerin taşkınlık yapması şeklinde ifade etmişlerdir.

Hobi bahçelerinde güvenlik kulüpleri olmasına rağmen güvenlik personelinin bulundurulmaması nedeniyle yabancı kişilerin bahçelere giriş yapması, araç trafiğinden kaynaklı problemlere ve gençler tarafından oluşan taşkınlıklara müdahale edecek görevlinin olmaması kullanıcılar tedirgin etmektedir. Bu nedenlerle hobi bahçelerinde güvenlik görevlisinin bulundurulması önem arz etmektedir.

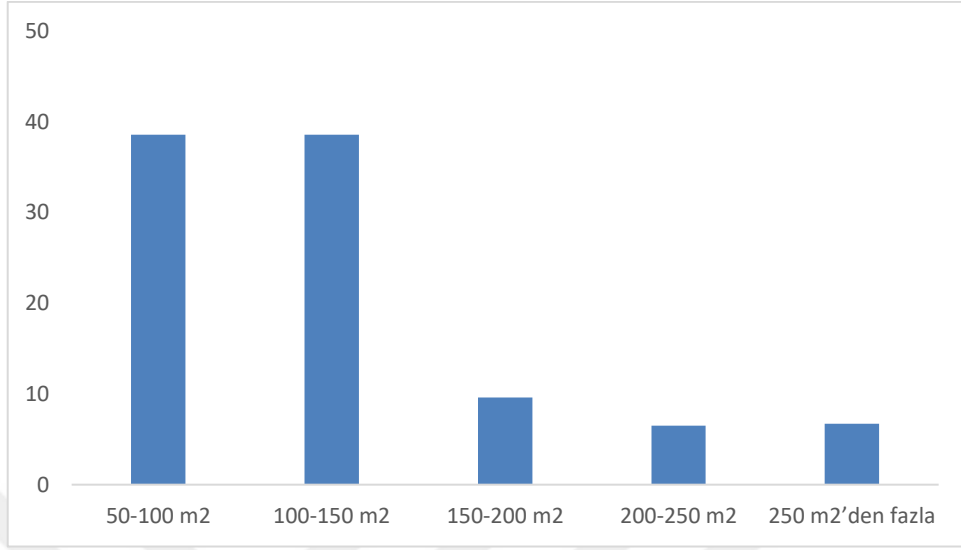

Şekil 18. “Güvende hissedememe nedeni” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçelerinin parsel büyüklüğü hangi aralıkta olması ile ilgili sorulan bir soru sorulmuştur. Hobi kullanıcıları parsel büyüklüklerinin %38,6'sı 50-100, %38,6'sı 100-150, %9,6'sı 150-200, %6,5'i 200-250 ve %6,7'si 250 m²'den fazla olması gerektiğini ifade etmiştir. (Şekil 19).

Çalışma materyalimizi oluşturan 4 farklı hobi bahçesinin büyüklükleri birbirlerinden farklıdır. Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi 80 m², Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi 170 m², Aziziye Tarım Bahçesi 500 m² ve Keyf Hobi Bahçesi 500 m² dir. Kamuya ait bahçelerin parsel boyutları küçükken özel bahçelerin parsel büyüklükleri daha büyüktür. Avrupa'da bir parselin bireysel boyutu 200 ile 400 m² arasında değişiklik gösterip ve bu araziler sadece bahçecilik için kullanılırdı (örn. sebzeler, meyveler ve çiçekler) ayrıca konut için ayrılan alan ve aletler için kullanılan depo alanları bu parsel büyüklüğüne dahil değildir (Inceruh 2012). Hobi bahçeleri büyüklükleri kamu ve özel sektöre ait olmasına göre genellikle 80 m² başlar yer yer 500 m² ye kadar çıkan büyüklükteki alanlardır.

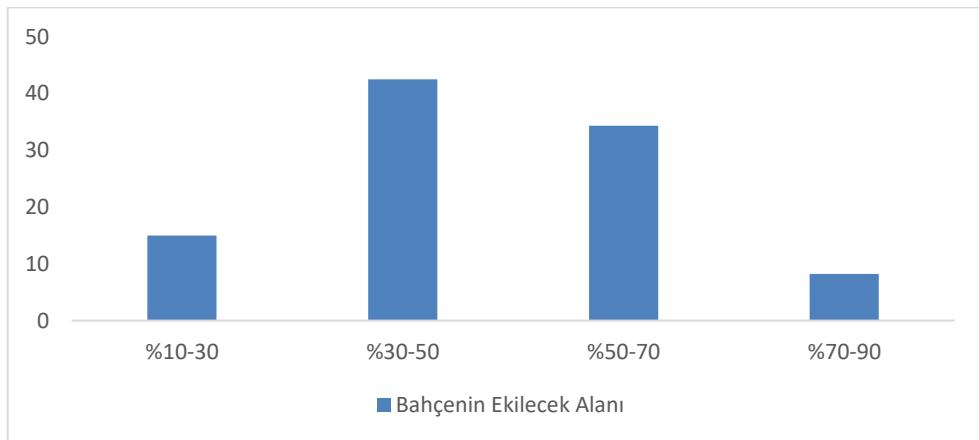
Çalışmamızda ankete katılan kullanıcıların büyük bir kısmı 100-150 m² aralığında bir bahçe istediklerini ifade etmişlerdir. Bu durumda bizim incelediğimiz bahçelerin Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi dışında istenilen büyüklüklere uyduğunu göstermektedir.

Şekil 19. “Hobi bahçesi parsel büyüklüğü hangi aralıkta olmalı?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, bahçenizin yüzde kaçını yetiştiricilik yapmak istedikleri ile ilgili soru sorulduğunda %15'i %10-30, %42,5'i %30-50, %34,3'ü %50-70 ve %8,2'si %70-90'ını yetiştiricilikte kullandıklarını ifade etmiştir. Elde edilen veriler katılımcıların %42,5 lik büyük bir bölümünün %30-50 aralığındaki bahçe alanını yetiştiricilik kullandıklarını ifade etmişlerdir (Şekil 20).

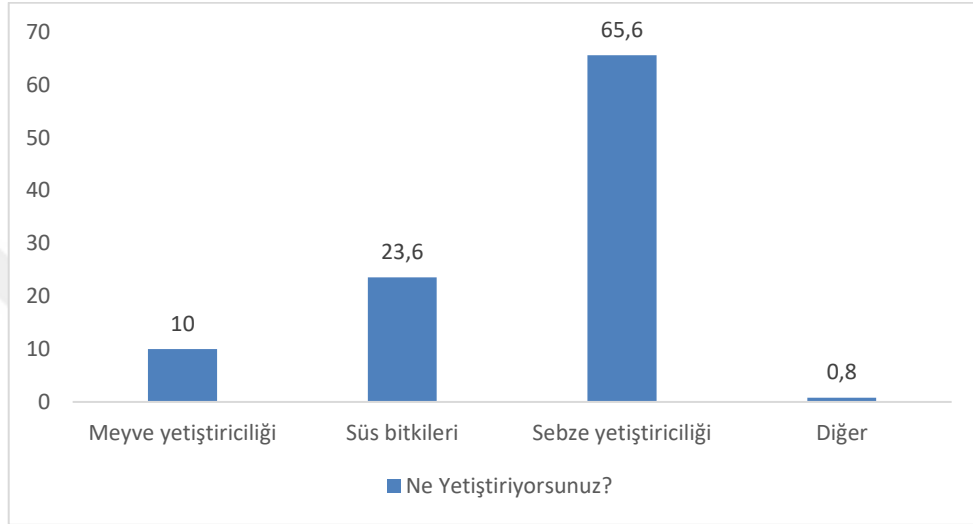
Ankete katılan kullanıcıların tahsis edilen alanların %30-50 lik bölümünü yetiştiricilik kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bahçelerin büyüklüklerine göre yetiştiricilik yapılan alanların büyüklükleri de değişiklik göstermektedir.

Şekil 20. “Bahçenizin yüzde kaçını yetiştiricilik yapmak için kullanıyorsunuz? ” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, bahçelerinde hangi ürünleri yetiştirdikleri ile ilgili soru sorulmuştur. Bu soruya katılımcıların %65,6'sı sebze, %23,6'sı süs bitkisi, %10'u meyve ve %0,8'i diğer türden bitki yetiştirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu veriler hobi bahçelerinin büyük çoğunluğunda sebze ve süs bitkisi yetiştiriciliğinin yapıldığını göstermiştir (Şekil 21).

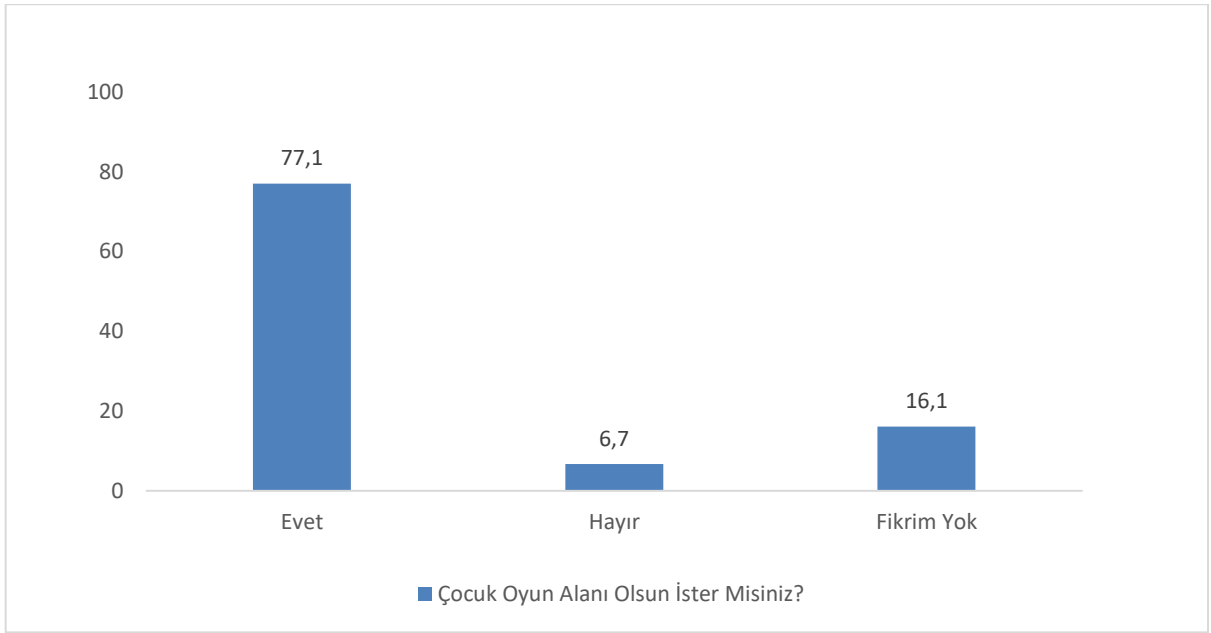
Araştırmada anket sonuçları bahçe kullanıcılarının sırasıyla sebze, meyve ve süs bitkisi şeklinde yetiştiricilik yapmaktadırlar bu sonuçlarda bahçelerin çoğunlukla tüm aile üyeleri tarafından kullanılması olarak gösterilebilir.

Şekil 21. “Bahçenizde hangi tür bitkilerin yetiştiriciliğini yapıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde çocuk oyun alanının olması gerektiği konusu ile ilgili bir soru sorulmuştur. Bu soruya kullanıcıların %77,1'i evet, %6,7'si fikrim yok ve %16,1'nin hayır dedikleri tespit edilmiştir (Şekil 22).

Kullanıcılar ile yapılan anketlerde %77,1 gibi önemli bir oranın bahçelerde çocuk oyun alanı istediğini göstermiştir. Yılmaz vd (2006) tarafından Erzurum kent halkının hobi bahçesi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi üzerine yapmış oldukları çalışmada da çocuk oyun alanlarının bahçelerde bulunması ile ilgili görüşler ilk sırada yer almıştır. Kılıç (1995) yapmış oldukları çalışmada hobi bahçelerinin oyun alanlarını konumlandırılırken parsellere çok yakın mesafede olmamalı ve ortak kullanım alanlarına ise yakın olacak şekilde konumlandırılması uygun olacaktır.

Şekil 22. “Hobi bahçesinde çocuk oyun alanının olmasını ister misiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

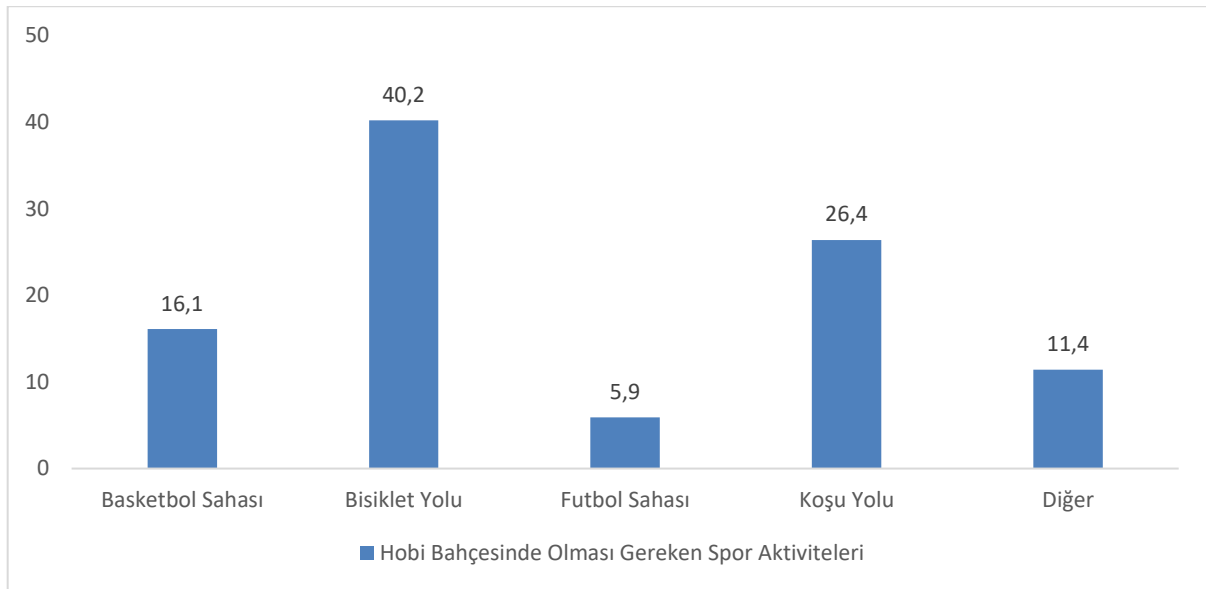
Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçelerindeki spor aktivitesi için ayrılan alanların yeterli olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların %18,2’si yeterli, %66’sı yetersiz ve %15,8’si ise kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçlar bahçelerde spor aktiviteleri için daha fazla alan ayrılması gerektiğini ortaya koymaktadır (Tablo 8).

Tablo 8. “Hobi bahçesinde spor aktiviteleri için tasarlanan alan yeterli midir?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Spor Alanları Yeterli mi?	F	%
Yeterli	62	18,2
Yetersiz	225	66,0
Kısmen Yeterli	54	15,8

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde ne tür spor aktivitelerinin olması gerektiği sorulduğunda %16,1’i basketbol sahası, %40,2’si bisiklet yolu, %5,9’u futbol sahası, %26,4’ü koşu yolu ve %11,4’ü diğer spor aktivitelerinin olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Elde edilen veriler kullanıcıların sportif faaliyetler için en fazla talep ettikleri alanın bisiklet ve koşu yolu olduğu ortaya konulmuştur. Yılmaz vd (2006)’nin yapmış oldukları anket çalışmasında da hobi bahçelerinde mini basketbol, futbol vb. gibi spor alanları kullanıcılar tarafından beklendiği belirtilmiştir.

Şekil 23. “Hobi bahçesinde ne tür spor aktivitelerini olmasını istersiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde bulunan ortak kullanım alanlarının kullanıcı isteklerini yerine getirip getirmediği ile ilgili soru sorulduğunda ankete katılan kullanıcıların %38,4’ü evet getiriyor derken %61,6’sı hayır getirmiyor şeklinde cevap verdikleri tespit edilmiştir (Tablo 9).

Hobi bahçeleri topluma açık rekreasyon alanlarıdır ve kullanıcıların tamamına hizmet edecek şekilde planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Kılıç (1995)’e göre ortak kullanım alanları oyun parkları, otopark, kantin, depo alanı, sınırlandırma, dolaşım ağı, sulama sistemleri olarak sıralanmıştır. Çalışmada kullanıcıların %61,6’sı hobi bahçelerindeki bu ortak kullanım alanlarının yetersiz olduğunu bildirmişlerdir. Hobi Bahçeleri tasarlanırken ortak kullanım alanlarının tüm kullanıcılara hizmet verecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.

Tablo 9. “Hobi bahçesinde bulunan ortak kullanım alanları kullanıcı isteklerini yerine getirmekte midir?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Ortak kullanım alanları kullanıcı isteklerini yerine getirmekte midir?	f	%
Evet	131	38,4
Hayır	210	61,6

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçelerinin kullanıcı isteklerini yerine getirememesi nedenleri sorulmuş. Bu soruya kullanıcıların %28’i tuvaletlerin temiz olmaması, %19,2’si çevrenin bakımsız olması, %15,7’si sosyal alanların yetersizliği, %10,9’u çocuk alanlarının yetersiz olması, %5,8’i evsel atıklarla ilgili sorunlar, %20,4’ü ortak kullanım alanlarının yeterli olmadığı ifade etmişlerdir (Tablo 10). Alınan cevaplar değerlendirildiğinde

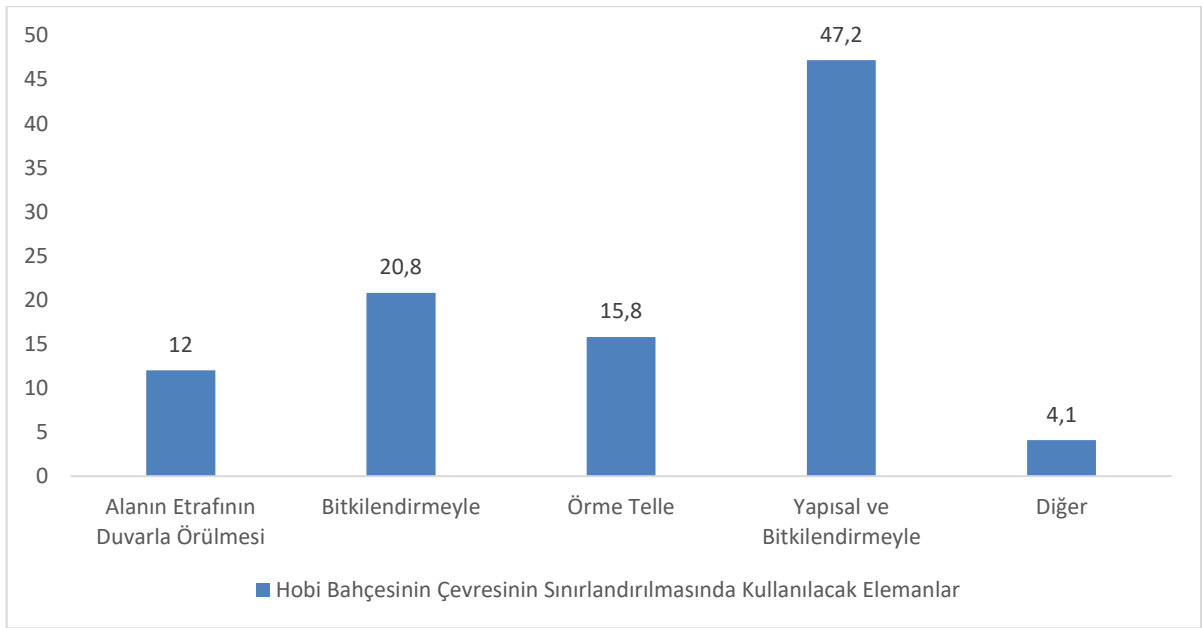
kullanıcıların büyük çoğunluğunun tuvaletlerin temizliğinden şikâyetçi olduklarını görülmektedir.

Tablo 10. “Hobi bahçelerinin ortak kullanım alanlarını yerine getirmeme nedenleri” sorusuna verilen cevapların oranı.

Ortak Kullanım Alanlarının Neden İstekleri Yerine Getirmeme Nedenleri	f	%
Sosyal alanların yetersizliği	33	15,7
Tuvaletlerin temiz olmaması	59	28
Çocuk oyun alanlarının yetersiz olması	23	10,9
Çevrenin bakımsız olması	40	19,2
Evsel atıklarla ilgili sorunlar	12	5,8
Ortak kullanım alanlarının yeterli olmadığı	43	20,4

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinin çevresinin sınırlandırmasında ne çeşit materyallerin kullanılması gerektiği sorulmuştur. Bu soruya kullanıcıların %47,2’si yapısal ve bitkilendirme, %20,8’i bitkilendirme, %12’si alan etrafının duvarla örülmesi, %15,8’i örme telle ve %4,1’i diğer yöntemlerle sınırlandırılması gerektiğini ifade etmektedirler (Şekil 24).

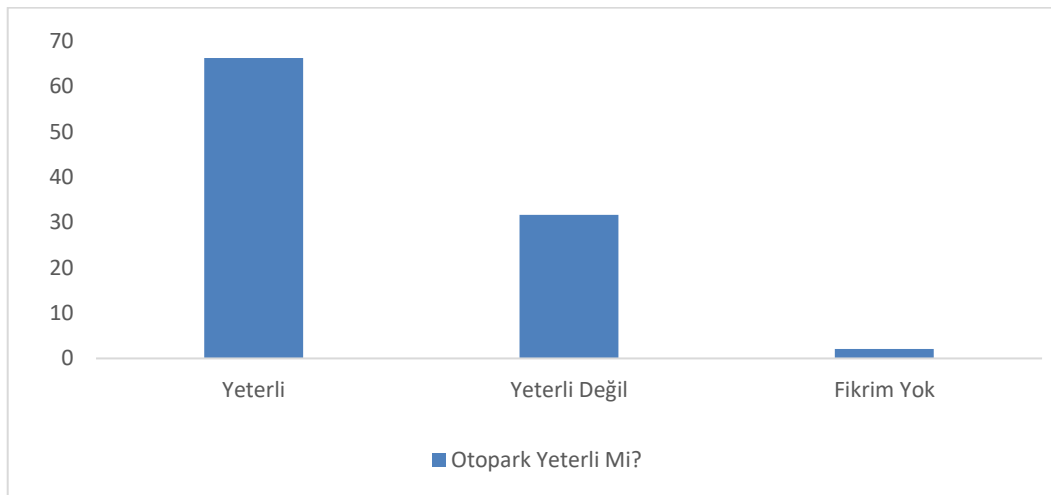
Hobi Bahçelerinin çevresi ahşap ve tel çit gibi farklı materyaller ile çevrilidir. Kullanıcıların %47,2’si yapısal ve bitkilendirme çit sistemi ile hobi bahçelerinin sınırlandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Hobi Bahçelerinde yapısal ve bitkilendirme çit sistemi kullanıldığında hem mahremiyet sağlanacak hem de çevreden gelen çeşitli kirlilik kaynaklarına karşı önlem alınmış olacaktır. Kullanıcıların %20,8’i parsel sınırlandırmalarının bitkilendirme ile yöntemi ile sınırlamanın yapılmasını önermiştir bu durumda da bitkilerin bakımı için hobi bahçesi yönetimleri tarafından profesyonel destek sağlanması gerekmektedir. Çünkü profesyonel bakımı yapılmadığı takdirde çit bitkilerinde çeşitli hastalık ve zararlılar ortaya çıkarak sorun oluşturabilecektir.

Şekil 24. “Hobi bahçesinin etrafındaki sınırlandırma elemanı sizce nasıl olmalıdır?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesi içerisinde yer alan otopark alanlarının yeterli olup olmadığı sorulduğunda %66,3’ü yeterli, %31,7’si yetersiz ve %2,1’inin fikri olmadığını ifade etmiştir (Şekil 25).

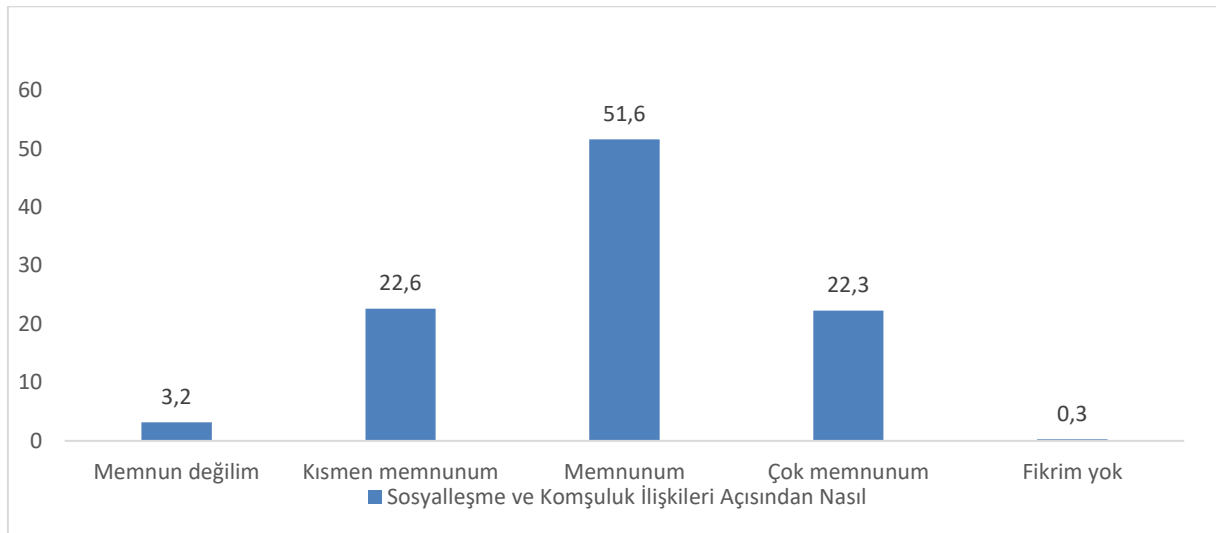
Hobi bahçelerin ’de araçlar için özel otopark alanları ayrılmamıştır bu nedenle de taşıt yolları parseller arasından geçmektedir. Bahçelerde otopark bulunmadığından dolayı her kullanıcı kendi parselinin önüne aracını park etmektedir. Bu durumda zaman zaman kazalara sebebiyet vermekte ve kullanıcıların rahatça hareket etmesine engel olmaktadır. Ayrıca kullanıcıların egzoz ve gürültü kirliliklerine maruz kalmalarına sebep vermektedir. Hobi bahçesi planlaması yapılırken parsel sayısı dikkate alınarak içerisinde alan içerisinde otopark için gerekli alanın ayrılması ve otoparkların yapılması uygun olacaktır (Kef 2015).

Şekil 25. “Hobi bahçesi içerisindeki otopark yeterli midir?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesini sosyalleşme ve komşuluk ilişkileri açısından nasıl olduğu sorulmuştur. Kullanıcıların %51,6'sı memnun, %22,3'ü çok memnun %22,6'sı kısmen memnun, %3,2'si memnun değil ve %0,3'ü fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir. Alınan cevaplar değerlendirildiğinde hobi bahçelerinin sosyalleşme yönünden önemli olduğunu göstermektedir (Şekil 26).

Santos *et al.* (2022) yapmış oldukları çalışmalarda bahçede zaman geçirmenin kişilerin sosyal ve psikolojik işlevlerini geliştirerek komşuluk ilişkilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Ling and Dale (2011) yaptıkları çalışmada bahçelerin insanların komşularla etkileşim kurması için fırsatlar sunarak topluluk ruhunu ve sosyal bağlılığı güçlendirerek ruh sağlığına olumlu yansımalar sağlayabileceğini ifade etmişlerdir.

Şekil 26. “Hobi bahçesini sosyalleşme ve komşuluk ilişkileri bakımından nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesine gelmek sizi fiziksel ve psikolojik açıdan rahatlatıyor mu diye sorulduğunda katılımcıların %89,4'ü evet, %0,6'sı hayır ve %10'u kısmen rahatlattığını ifade etmiştir.

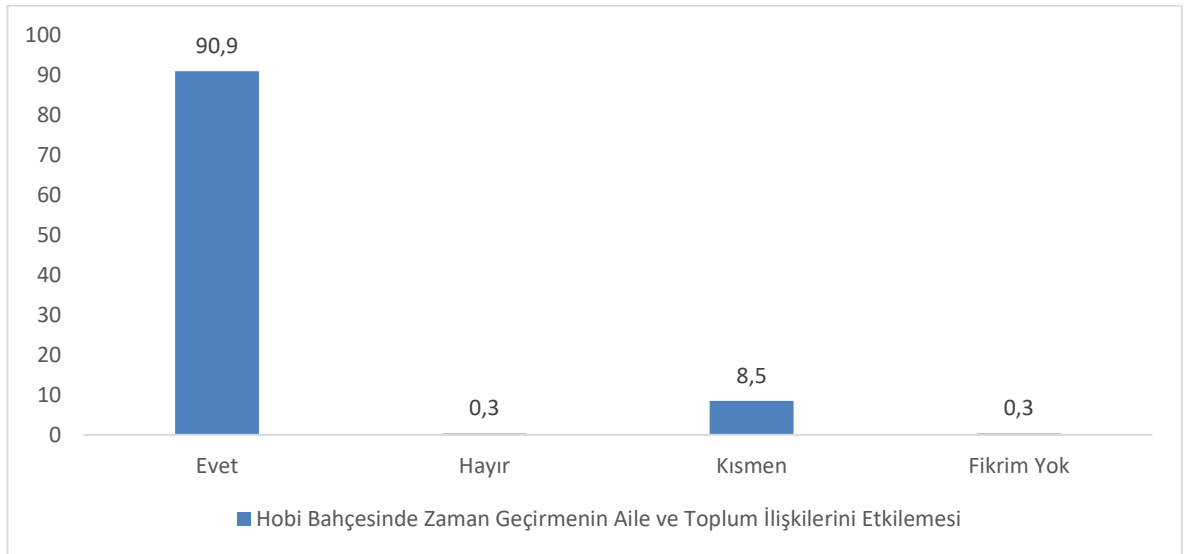
Çalışmadan elde edilen sonuçlarda kullanıcılarının %89,4'nün fiziksel ve sosyal açıdan rahatladıklarını ifade etmişler. Elde edilen sonuçlar benzer çalışmalar ile de desteklenmektedir. Jo *et al.* (2019) yapmış oldukları çalışmada, yeşil alanlar ile doğrudan görsel temasın beyin aktivitesi üzerinde olumlu etkilerinin olduğu, sempatik stimülasyonu azalttığı ve parasempatik aktiviteyi artırdığı bildirilmiştir. Ayrıca yapraklı bitkilerin veya taze çiçeklerin varlığı ile oluşturulan görsellik ve koku uyarımı, oksihemoglobin konsantrasyonunu (taşıyan bir hemoglobin formu) azaltarak prefrontal kortekste fizyolojik bir gevşeme etkisi yarattığı da ifade edilmiştir (Igarashi *et al*, 2014; Yamashita *et al*, 2021). Ayrıca yapılan bazı çalışmalarda da hobi bahçelerinin mekânsal olarak bireylerin sosyal ve psikolojik olarak etkilediği tespit

edilmiştir (Kim and Cho 2010; Roh 2012; Kim and Lee 2013). Bahçe işleri ile uğraşmanın depresyon, kaygı ve stres semptomlarını azalttığı belirtilmiştir (Soga *et al*, 2017). Bunlarda özellikle şehirlerde bahçe işleri ile uğraşmanın insanlara sağladığı birkaç faydadan biridir (Lin *et al*, 2018).

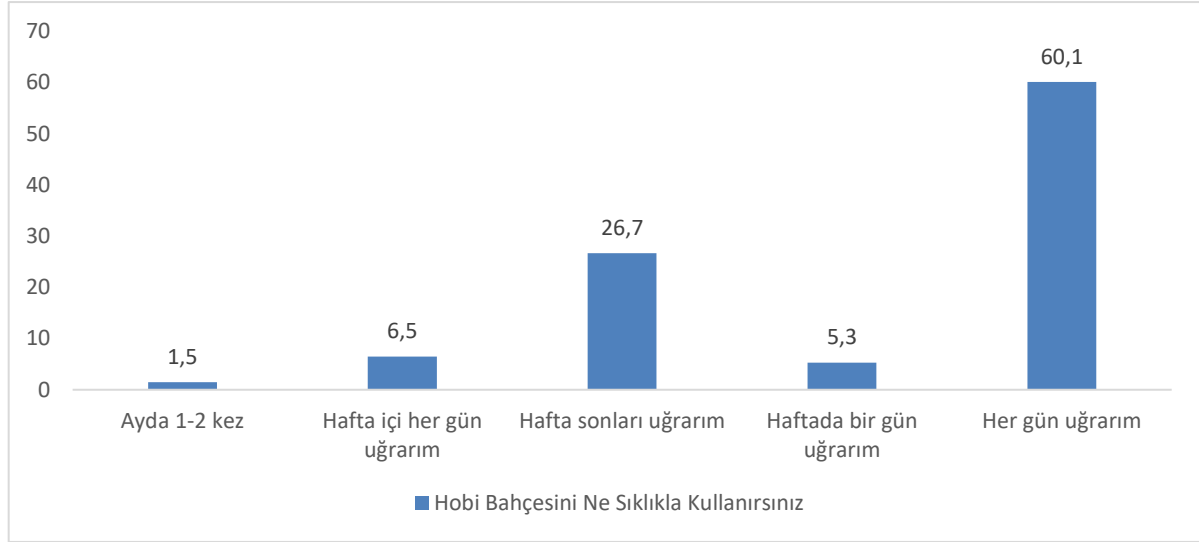
Şekil 27. “Hobi bahçesine gelmek sizi fiziksel ve psikolojik açıdan rahatlatıyor mu?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde zaman geçirmenin aile ve toplum ilişkileriniz üzerinde olumlu etkilerinin olduğu sorulduğunda %90,9’u evet, %8,5’i kısmen ve %0,3’ü hayır şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Elde edilen veriler hobi bahçelerinin toplum ilişkileri üzerine önemli düzeyde etkisi olduğunu ortaya koymaktadır (Şekil 28). Benzer bir çalışmada da hobi bahçesinde zaman geçirmenin sosyalleşmeyi teşvik ettiği ifade edilmiştir (Santos vd, 2022).

Şekil 28. Hobi bahçesinde zaman geçirmenin aile ve toplum ilişkileriniz üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu düşünüyor musunuz? sorusuna verilen cevapların oranı.

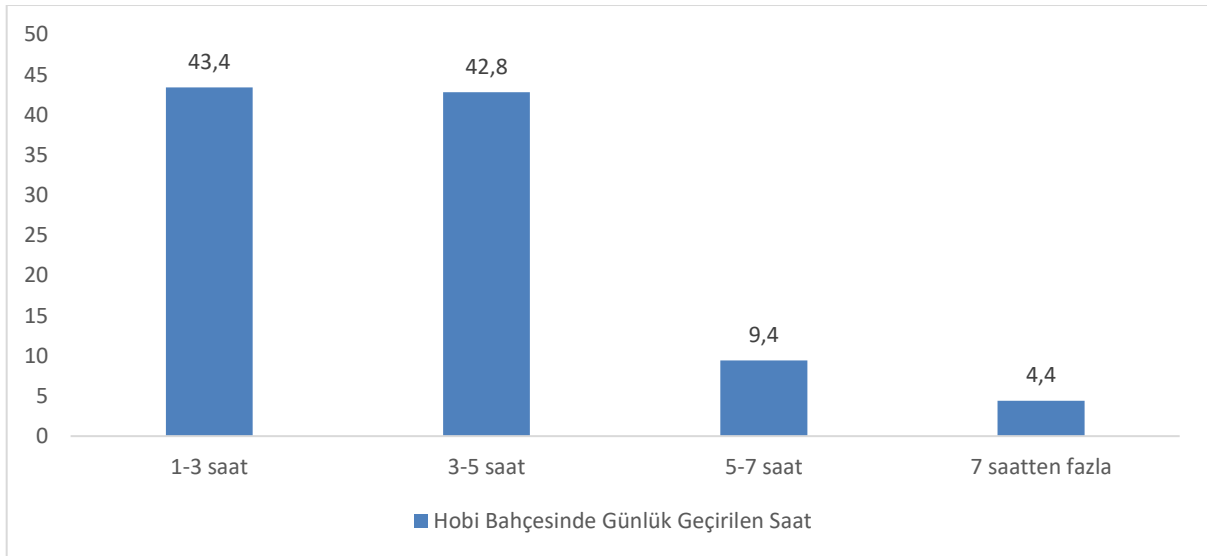
Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesine uğrama sıklıkları sorulduğunda katılımcıların %1,5'i ayda 1-2 kez, %6,5'i hafta içi her gün, %26,7'si hafta sonları, %5,3'ü haftada bir gün ve %60,1'i her gün uğrarım dedikleri tespit edilmiştir. Alınan cevapla kullanıcıların büyük çoğunluğunun her gün uğradıklarını göstermektedir (Şekil 29).

Şekil 29. “Hobi bahçesini ne sıklıkla kullanırsınız?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde günlük kaç saat zaman geçirdikleri sorulmuş ve katılımcıların %43,4'ü 1-3 saat, %42,8'i 3-5 saat, %9,4'ü 5-7 saat ve %4,4 7 saatten fazla vakit geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Sonuçlar kullanıcıların günlük 1 ile 5 saat arasında en fazla zaman geçirdiklerini göstermiştir (Şekil 30).

Yapılan bir çalışmada haftada en az 1 ila 4 saat zaman geçirmenin bireylerin duygusal düzenleme, karşılıklı ilişki, güven, olumlu düşünme ve maneviyat gibi faktörleri olumlu yönde etkileyerek bireylerin daha sağlıklı olmasını desteklemektedir (Sia vd, 2022).

Şekil 30. “Hobi bahçesinde günlük ortalama kaç saatinizi harcarsınız?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde çevre kirliliği konusunda sizi rahatsız eden bir şey olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların %72,7'si evet %27,3'ünün hayır dediği tespit edilmiştir (Tablo 11).

Tablo 11. “Hobi bahçesi içerisinde veya etrafında sizi rahatsız eden çevre kirliliği var mıdır?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi içerisinde veya etrafında sizi rahatsız eden çevre kirliliği var mıdır?	f	%
Evet	248	72,7
Hayır	93	27,3

Hobi bahçesi veya çevresinde sizi rahatsız eden kirlilik kaynakları nelerdir diye sorduğunda katılımcıların %78,2 ortak kullanım alanlarının bilinçsiz kullanımı, %67,9 katı atıklar ve %32,7 si gürültü kirliliğinden kaynaklı olduğunu ifade etmiştir. Çalışma sonucunda hobi bahçelerinde ki çevre kirliliğinin başlıca etkenlerinin ortak alan kullanımları, katı atıklar ve gürültü kaynaklı kirliliğin olduğu tespit edilmiştir (Tablo 12).

Tablo 12. Hobi bahçesi veya çevresinde sizi rahatsız eden kirlilik kaynakları nelerdir? sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi veya çevresinde sizi rahatsız eden kirlilik kaynakları nelerdir?	f	%
Ortak alanların bilinçsiz kullanımı	251	78,2
Katı atıklar	218	67,9
Gürültü kirliliği	105	32,7
Tozlanma	75	23,4
Egzoz gazları	39	12,1
Hava kirliliği	32	10
Diğer	13	4

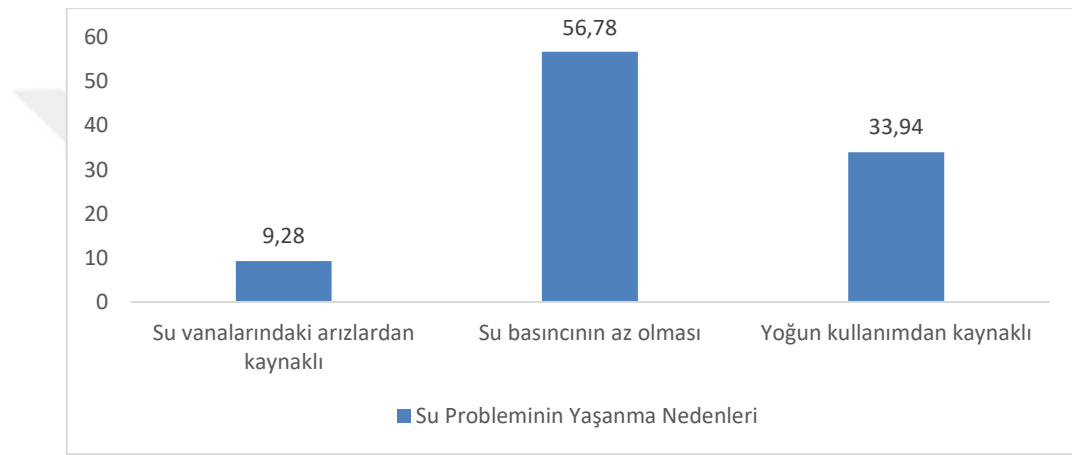
Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde sulama konusunda ne sıklıkla sorun yaşandığı sorulduğunda katılımcıların %40,2'si ara sıra, %36,1'i çok az 1-2 defa, %5,9'u çok sık, %17,9'u hiç sorun yaşamadığını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar su sıkıntısının çok sık yaşanan bir problem olmadığını ortaya koymuştur (Tablo 13).

Yapılan anket çalışması ile hobi bahçelerinde sulama suyu temininde çok sorun yaşanmadığı ifade edilmiş olsa da iklim değişikliğine bağlı olarak ortaya çıkabilecek kuraklık ve su sıkıntılarının göz önünde bulundurularak yüksek su ihtiyacı olan türler yerine daha az su isteyen bitki türlerinin yetiştirilmesi uygun olacaktır.

Tablo 13. “Hobi bahçenizde sulamayla ilgili ne sıklıkta problemler yaşarsınız?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçenizde sulamayla ilgili ne sıklıkta problemler yaşarsınız?	F	%
Ara sıra yaşarım	137	40,2
Çok az 1-2 defa	123	36,1
Çok sık yaşarım	20	5,9
Hiç yaşamadım	61	17,9

Hobi bahçeleri kullanıcıları, su probleminin %9,28’i su vanalarındaki arızalarından kaynaklı, %56,78’i su basıncının az olmasından ve 33,94’ü yoğun kullanımdan kaynaklı olduğunu ifade etmişlerdir (Şekil 31).

Şekil 31. “Su probleminin yaşanma nedenleri” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçeleri kullanıcılarına, bahçelerinde tohum, toprak, gübre, alet ve ekipmanları diğer kullanıcılarla ortak kullanıp kullandıkları sorulduğunda katılımcıların %60,7’si evet %39,3’ü hayır dediği tespit edilmiştir (Tablo 14).

Çalışmadaki anket sorularından birinde de hobi bahçesi kullanıcılarına “ Hobi bahçesinin sosyalleşme ve komşuluk ilişkileri açısından nasıl olduğu” sorulmuş ve kullanıcıların %51,6’sı memnun, %22,3’ü çok memnun %22,6’sı kısmen memnun olduklarını ifade etmişlerdir. İki sorunun cevapları karşılaştırıldığında önceki soruda kullanıcıların %60,7’sinin bahçelerinde birçok malzemeyi ortak kullandıklarını ifade etmeleriyle bu sorudan alınan cevaplar birbirini desteklemektedir.

Tablo 14. “Hobi bahçesi kullanıcıları ile tohum, toprak, gübre, alet ve ekipmanları ortak kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcıları ile tohum, toprak, gübre, alet ve ekipmanları ortak kullanıyor musunuz?	f	%
Evet	207	60,7
Hayır	134	39,3

Hobi bahçesi kullanıcılarına, kullanıcıların bitkiler için kimyasal gübre, organik gübre, hormon ve pestisit kullanıp kullanmadıkları ile ilgili bir soru sorulmuştur. Kullanıcıların %39'u evet %61'i hayır dediği belirlenmiştir (Tablo 15).

Tablo 15. “Hobi bahçesinde yetiştirmekte olduğunuz bitkiler için kimyasal gübre, organik gübre, hormon ve pestisit kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesinde yetiştirmekte olduğunuz bitkiler için kimyasal gübre, organik gübre, hormon ve pestisit kullanıyor musunuz?	f	%
Evet	133	39,0
Hayır	208	61,0

Hobi bahçesi kullanıcılarının bahçelerinde ne tür organik gübre, kimyasal gübre, hormon ve pestisit kullandıkları sorulmuş. Kullanıcıların %100'ü de organik gübre kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar kullanıcıların büyük bir çoğunluğunun doğallıktan yana olduklarını yani organik tarım yaptıklarını göstermektedir.

Tablo 16. “Hobi bahçesinde ne tür kimyasal gübre, organik gübre, hormon ve pestisit kullananların ne tür ürün kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hangi tür ürün kullandıkları	f	%
Doğal/Organik/Zirai Gübre	133	100

Hobi bahçesi kullanıcılarına, katılımcıların bitki yetiştirme konusunda eğitim alıp almadıkları sorulduğunda %6,2'si evet ve %93,8'i hayır dediği tespit edilmiştir (Tablo 17).

Tablo 17. “Hobi bahçesinde bitki yetiştirme konusunda dışarıdan bir eğitim aldınız mı?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesinde bitki yetiştirme konusunda dışarıdan bir eğitim aldınız mı?	f	%
Evet	21	6,2
Hayır	320	93,8

Hobi bahçesi kullanıcılarına, bitki yetiştirme konusunda teknik destek ihtiyaçlarını gidermek için eğitim almak istedikleri sorulduğunda katılımcıların %48,4'ü evet ve %51,6'sı hayır dedikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlar bahçe kullanıcıları yetiştiricilik ile ilgili bir eğitim almadıklarını bu konuda hobi bahçesi kullanıcılarına daha bilinçli bir yetiştiricilik yapmaları için eğitim verilebileceğini göstermektedir (Tablo 18).

Bahçe kullanıcılarına eğitim verilmesi ile gri su kullanımı, yeni sulama tekniklerinin kullanımı ve kurakçıl bitki türleri gibi yeni türlerin tercih edilmesi sağlanarak sürdürülebilirliğin yolu açılacaktır (Wondafrash *et al*, 2021; Morote-Seguido 2016).

Tablo 18. “Hobi bahçesinde bitki yetiştirme konusunda teknik destek ihtiyacınızı gidermek için eğitim almak ister misiniz? sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesinde bitki yetiştirme konusunda teknik destek ihtiyacınızı gidermek için eğitim almak ister misiniz?	f	%
Evet	165	48,4
Hayır	176	51,6

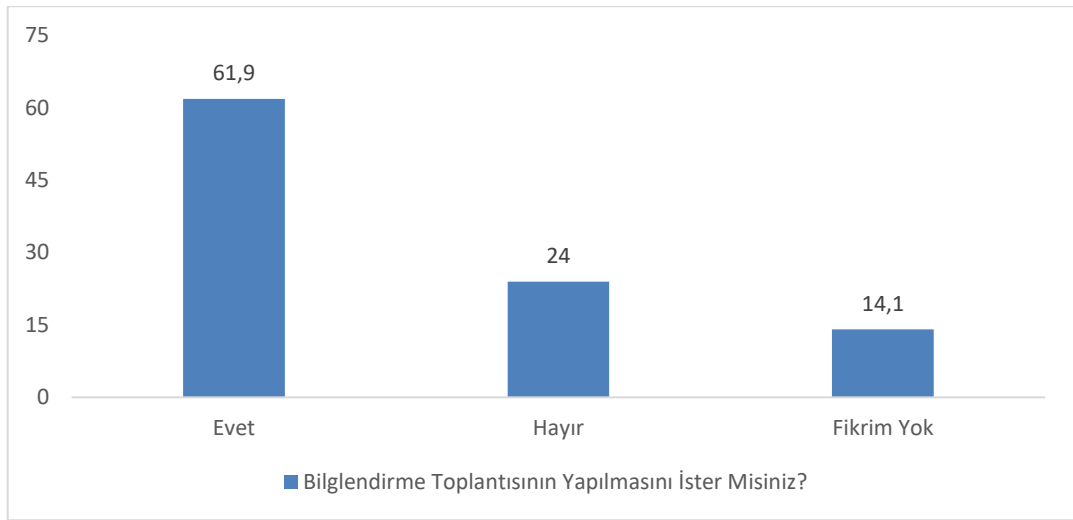
Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde olmasını istediğiniz tesisler nelerdir soru sorulmuştur. Kullanıcıların %15,2’si atık toplama birimi, %7,4’ü kompost ünitesi, %15,6’sı çocuk oyun alanları, %9,5’i otopark, %11,1’i spor sahaları, %22,2’si güvenlik birimi, %6,1’i ortak dinlenme alanları, %11,4’ü yönetim ve %1,52’ i diğer tesislerin kurulmasını istediklerini ifade etmişlerdir.

Yapılan benzer bir çalışmada da “Hobi Bahçesi içerisinde yer alması istenen tesisler” sorulmuş kullanıcılar %17,8 yönetim birimi, %16,2 güvenlik birimi, %14,6 otopark ve çocuk oyun alanı bunun dışında da ortak dinlenme alanı ve spor sahaları istenmiştir (Kef 2015). Aliagaoglu ve Alevkayalı (2017)’nin Balıkesir hobi bahçelerinde yapmış oldukları bir çalışmada da “Kullanıcıların ek tesislere olan ihtiyaçları” sorulduğunda kullanıcıların otopark, yönetim birimi, ortak depo, ortak dinlenme alanı, çocuk oyun alanı ve spor alanı gibi tesislerin olmasını istediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 19. “Hobi bahçesinde olmasını istediğiniz tesisler nelerdir? sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesinde olmasını istediğiniz tesisler nelerdir?	f	%
Atık toplama birimleri	200	15,2
Kompost ünitesi	99	7,4
Çocuk oyun alanları	208	15,6
Otopark	127	9,5
Spor sahaları	158	11,1
Güvenlik birimi	296	22,2
Ortak dinlenme alanları	82	6,1
Yönetim	153	11,4
Diğer	8	1,5

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesi yönetimi tarafından bilgilendirme toplantılarının yapılıp yapılmaması sorulduğunda kullanıcıların %61,9’u evet, %24’ü hayır ve %14,1’i fikrim yok şeklinde cevap vermişlerdir (Şekil 32). Bu sonuçlar kullanıcıların bahçe yönetimleri tarafından bilgilendirme istediklerini göstermektedir.

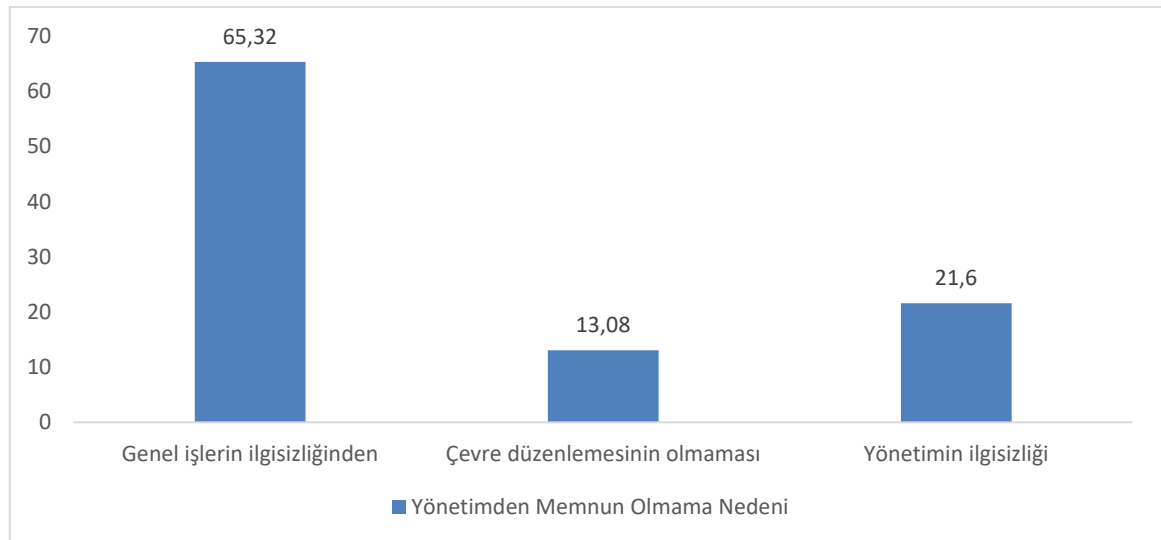
Şekil 32. "Hobi bahçesi yönetimi tarafından bilgilendirme toplantıları yapılmasını ister misiniz?" sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcıların %58,4'ü yönetimin bahçe sorunlarıyla ilgilenmesinden memnun olmadıklarını ifade ederken %41,6'sı memnun olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 20).

Tablo 20. "Yönetimin bahçe sorunlarına ilgisinden memnun musunuz?" sorusuna verilen cevapların oranı.

Yönetimin bahçe sorunlarına ilgisinden memnun musunuz?	f	%
Memnun Değilim	199	58,4
Memnunum	142	41,6

Yönetimin bahçe sorunlarına ilgisinden memnun musunuz sorusuna cevabınız hayır ise açıklayınız' a kullanıcıların %36,68'i yönetimin işleri yapmadıklarından, %28,64'ü bahçe işleri ile ilgilenmediklerinden, %21,6'sı yönetimin ilgisizliğinden ve %13,08'i çevre düzenlemesinin olmamasından dolayı duymuş oldukları rahatsızlıkları ifade etmişlerdir (Şekil 33).

Şekil 33. "Yönetimden memnun olmayanların nedenleri" sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına kullanıcıların yönetime dâhil olduğu bir yönetim tarzı isteyip istemedikleri istedikleri sorulduğunda %62,2'si evet, %21,7'si hayır ve %16,1'i fikrinin olmadığını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlarda kullanıcıların yönetime dâhil bir yönetim sistemi istediklerini göstermektedir.

Tablo 21. “Kullanıcıların yönetime dâhil olduğu bir yönetim sistemi ister misiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Kullanıcıların yönetime dahil olduğu bir yönetim sistemi ister misiniz?	f	%
Evet	212	62,2
Hayır	74	21,7
Fikrim Yok	55	16,1

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçelerinin çevredeki tarım topraklarına kirlilik, gürültü ve atık gibi sorun olup olmadığı sorulduğunda kullanıcıların %8,8'i evet, %84,8'i hayır ve %6,5'i fikrinin olmadığını ifade etmişlerdir. Alınan veriler hobi bahçelerinin çevreye bir kirlilik vermediği düşüncesinde olduklarını göstermektedir (Tablo 22).

Tablo 22. “Hobi bahçelerinin çevredeki tarım topraklarına kirlilik, gürültü ve atık gibi sorun teşkil ettiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

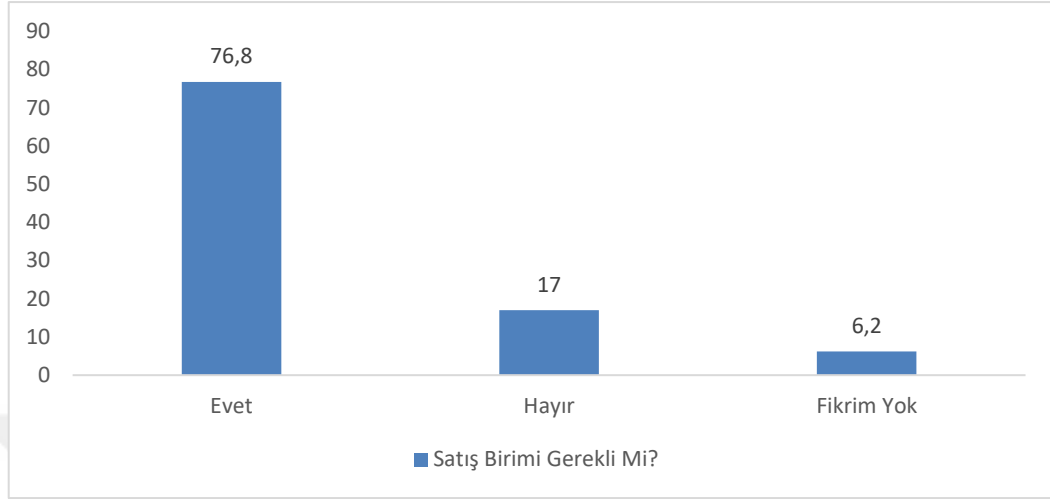
Hobi bahçelerinin çevredeki tarım topraklarına kirlilik, gürültü ve atık gibi sorun teşkil ettiğini düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	30	8,8
Hayır	289	84,8
Fikrim Yok	22	6,5

Hobi bahçeleri kullanıcılarına, hobi bahçesinde kontrollü bir giriş olmalı mı diye sorulduğunda katılımcıların %92,1'i evet, %4,7'si hayır ve %3,2'si fikrinin olmadığını ifade etmişlerdir (Tablo 23). Bu sonuçlar kullanıcıların çoğunun kontrollü giriş olmasını istediklerini göstermektedir. Hobi Bahçelerinin güvenlikleri konusunda katılımcıların şikâyetçi olduklarını ve hobi bahçelerinde güvenliğin sağlanması için gerek güvenlik görevlisi gerekse kontrollü geçiş sağlayan bariyer konularak engelleyici tedbirler alınması ile sağlanabilecektir.

Tablo 23. “Sizce hobi bahçesinde kontrolü giriş olmalı mıdır?” sorusuna verilen cevapların oranı.

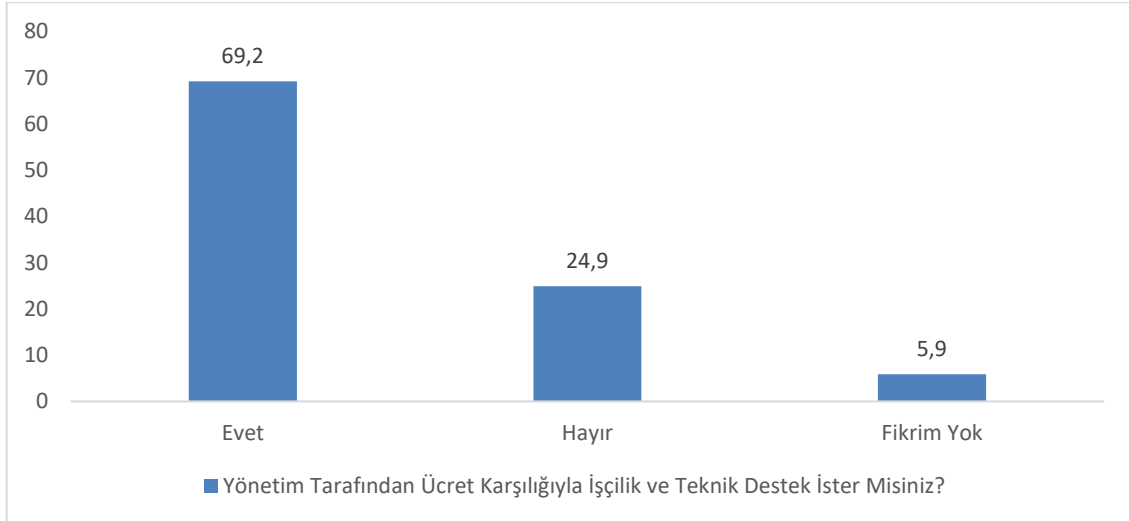
Sizce hobi bahçesinde kontrolü giriş olmalı mıdır?	f	%
Evet	314	92,1
Hayır	16	4,7
Fikrim Yok	11	3,2

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesinde temel ihtiyaçları karşılayan bir satış birimi gerekli olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların %76,8'i evet, %17'si hayır ve %6,2'si fikrinin olmadığını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar, kullanıcıların ücret karşılığı hizmet almak istediklerini ortaya koymaktadır (Şekil 34).

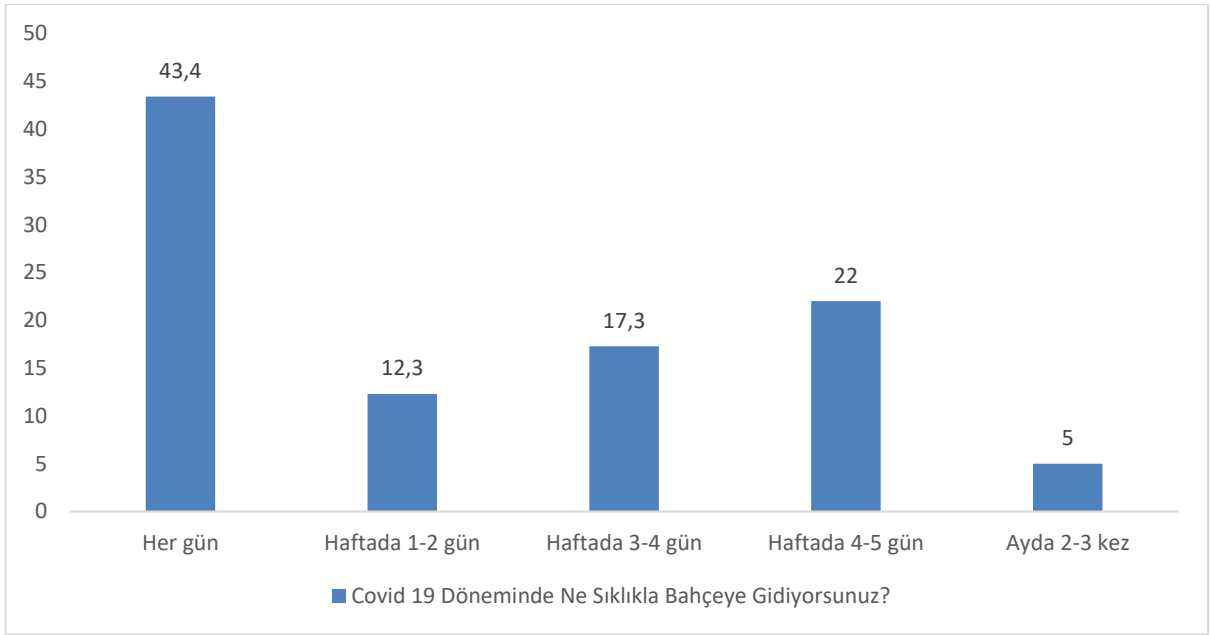
Şekil 34. “Hobi bahçesinde ihtiyacını karşılayan bir satış birimi gerekli midir? sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, bahçe yönetimi tarafından ücret karşılığı işçilik ve teknik destek isteyip istemedikleri sorulduğunda %69,2'si evet, %24,9'u hayır ve %5,9'u fikrinin olmadığını ifade etmiştir. Bu sonuçlar, kullanıcıların ücret karşılığı hizmet almak istediklerini ortaya koymaktadır (Şekil 34).

Şekil 35. “Bahçenizde yönetim tarafından ücret karşılığı işçilik ve teknik destek ister misiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Şekil 36 incelendiğinde COVID-19 pandemi sürecinde hobi bahçenizi ne sıklıkla kullandıkları sorulduğunda katılımcıların %4,4'ü her gün, %12,3'ü haftada 1-2 gün, %17,3'ü haftada 3-4 gün, %22'si haftada 4-5 gün ve %5'i ayda 2-3 kez geldiğini ifade etmişlerdir.

Şekil 36. “Covid-19 pandemi sürecinde hobi bahçenizi ne sıklıkla kullanıyorsunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçeleri kullanıcılarına, pandemi süresince hobi bahçesinin size ve ailenize ne gibi faydası olduğu soru sorulmuştur. Kullanıcıların %21,8’i çocuklarını için çok faydalı, %19,8’i doğal yollardan sebzelerimizi yetiştiriyoruz, %26,6’sı toprakla uğraşarak zamanımızı geçiriyoruz, %30,2’si hobi bahçesinde aileyle beraber vakit geçiriyoruz ve %1,6’sı diğer yararları olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 24).

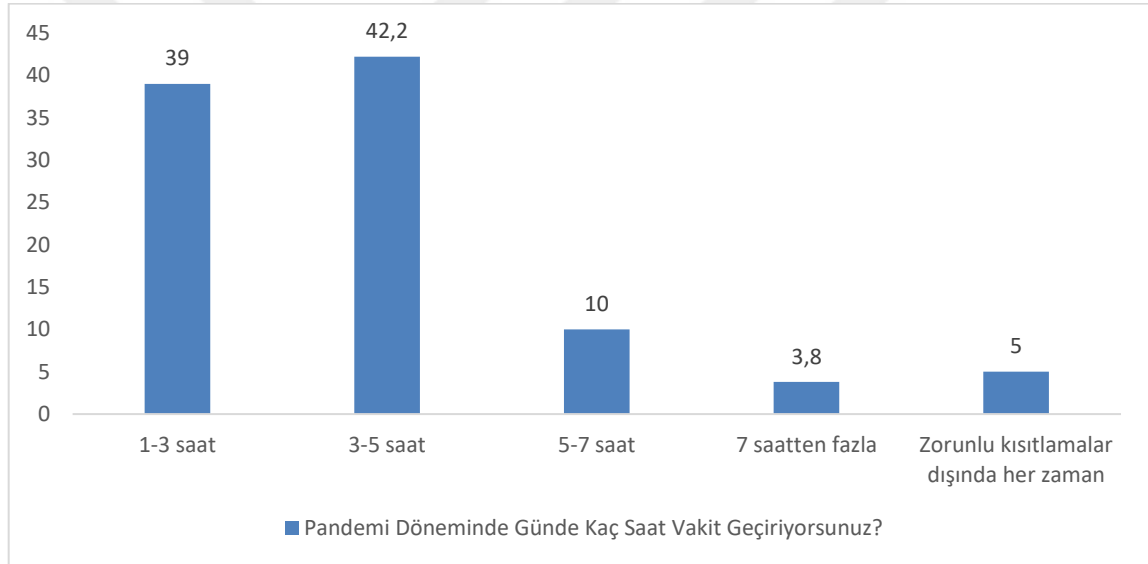
COVID-19 pandemi süresince, pandeminin yayılmasını azaltmaya yönelik sosyal mesafe önlemlerinin alınması nedeniyle halka açık yeşil alanlara erişimini engellendiği göz önüne alındığında doğal çevre ile temasın sağlandığı hobi bahçeleri bu dönemde her zamankinden daha önemli hale gelmiştir. İnsanlar açık yeşil alanlarda sosyal mesafeye uyarak vakit geçirirken komşularla etkileşim kurma fırsatları yakalayarak topluluk duygusu ve sosyal bağları geliştirebilirler (De Vries *et al.* 2013) Doğaya maruz kalma insanlarda psikolojik sağlık ve yaşam kalitesi üzerine önemli faydalar sağlamaktadır (Cox and Gaston 2016; Dean *et al.* 2018; White *et al.* 2019). Dünya Sağlık Örgütü pandemi süresince sağlıklı bir yaşam için ruh sağlığı ve psikososyal refahı desteklemek için doğa ile beraber olmanın salgının merkez üssü olan kentsel alanlarda ruh sağlığı için oldukça faydalı olabileceğini açıklamıştır (Gross ve ark., 2020). Ayrıca benzer çalışmalarda da COVID pandemisinin’de kentsel yeşil altyapıların kentsel nüfusun ruh sağlığı üzerine önemli etkileri olduğu bilgisini bir kez daha yenilemiştir (Grima *et al.* 2020; Soga *et al.* 2021)

Yapılan çalışmada alınan veriler değerlendirildiğinde pandemi süresince hobi bahçeleri insanların birçok sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşıladıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 24. “Pandemi sürecinde hobi bahçelerinin size veya ailenize ne gibi yararları oluyor? ” sorusuna verilen cevapların oranı.

Pandemi sürecinde hobi bahçelerinin size veya ailenize ne gibi yararları oluyor?	f	%
Çocuklarım için çok faydalı	223	21,8
Doğal yollardan sebzelelimizi yerleştiriyoruz	203	19,8
Toprakla uğraşarak zamanımızı geçiriyoruz.	272	26,6
Hobi bahçesinde aileyle beraber vakit geçiriyoruz.	308	30,2
Diğer	16	1,6

Hobi bahçesi kullanıcılarına, pandemi sürecinde gün içerisinde ortalama kaç saat geçirirsiniz diye sorulduğunda %39'u 1-3 saat, %42,2'si 3-5 saat, %10'u 5-7 saat, %3,8'i 7 saatten fazla ve %5'i zorunlu kısıtlamalar olmadığı zamanlar dışında her zaman şeklinde ifade etmişlerdir (Şekil 37).

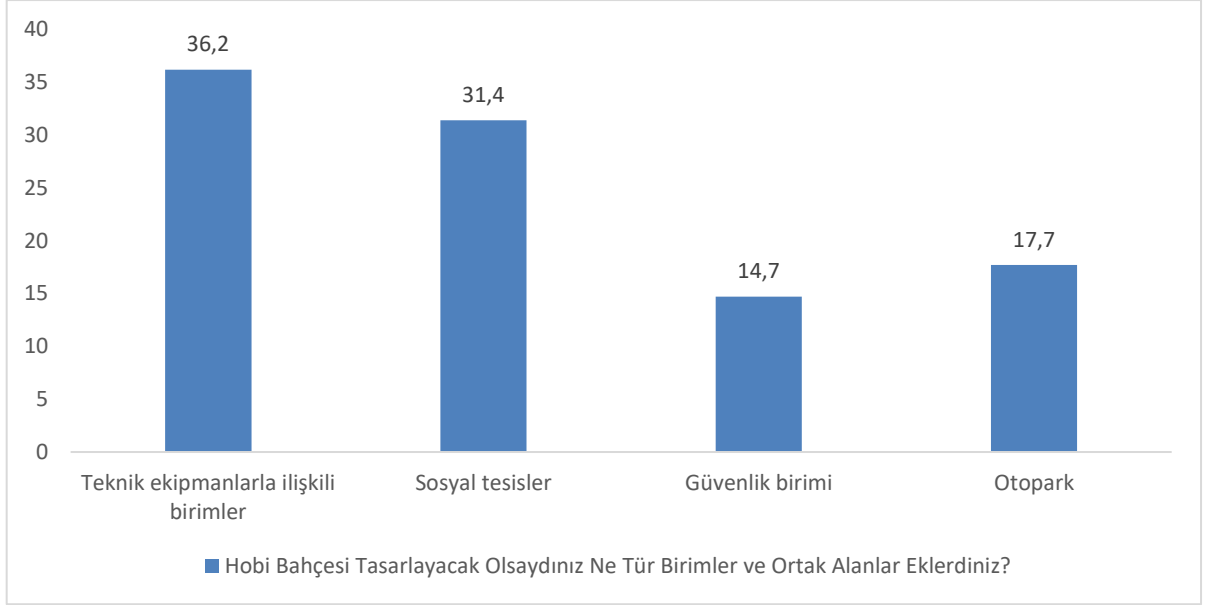
Şekil 37. “Hobi bahçesinde pandemi sürecinde gün içerisinde ortalama kaç saat geçirirsiniz? ” sorusuna verilen cevapların oranı.

Hobi bahçesi kullanıcılarına, pandemi döneminin katılımcıların bahçede kalma süresini etkileyip etkilemediği sorulduğunda %76'sı evet ve %24'ü hayır dedikleri tespit edilmiştir (Tablo 25).

Tablo 25. “Pandemi dönemi hobi bahçesinde kalma sürenizi etkiledi mi?” sorusuna verilen cevapların oranı.

Pandemi dönemi hobi bahçesinde kalma sürenizi etkiledi mi?	f	%
Evet	259	76,0
Hayır	82	24,0

Hobi bahçesi kullanıcılarına, hobi bahçesi tasarlayacak olsanız ne tür birimler ve ortak alanlar eklersiniz diye sorulduğunda katılımcıların %36,2'si teknik ekipmanlarla ilişkili birimler, %31,4'ü sosyal tesisler, %14,7'si güvenlik birimi ve %17,7'si otopark yapılması isteklerini ifade etmişlerdir (Şekil 38).

Şekil 38. “Hobi bahçesi tasarlayacak olsaydınız ne tür birimler ve ortak alanlar eklerdiniz?” sorusuna verilen cevapların oranı.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda sanayileşme ile paralel artış gösteren kentleşme, kentlerde yaşayan insanların doğayla iletişimini de aynı oranda azaltmıştır. Kentlerde betonlaşma, trafiğin yoğunluğu, göç ve nüfusun sosyal olarak çarpıklığıyla oluşan suç oranlarındaki artış insanları sosyal ve psikolojik açıdan sorunlu hale getirmektedir. Bu duruma çözüm yolu olarak araştırmacılar tarafından doğaya yönelme eğilimi gösterilmiştir. Bu süreçte yeşil alt yapı sistemleri kentsel yeşil omurga oluşturulmasında büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla yeşil altyapı sistemleri sürdürülebilir ekolojik işlev ve kültürel değerleri bütüncül olarak bir arada bulunduran sistemlerdir(Anonim 2020). Yeşil alt yapı hem kırsal hem de kentsel alanlarda bulunan alt yapının açık yeşil alanların stratejik bağlantısı ile ilgilidir.

Şehirlerin yaşam kalitesinin artırılmasına şehirlerde var olan yeşil altyapı elemanları nitelik ve nicelik özelliklerine göre birçok işlev ve fayda sağlamaktadırlar. Bu işlevler; çevresel (biyolojik çeşitliliği korumak veya iklim değişikliğine uyum sağlamak vb.), sosyal (su drenajı veya yeşil alanlar vb.) ve ekonomik (istihdam ve emlak fiyatlarını artırmak vb.) olarak sıralanabilir. Yeşil altyapının faydaları ise artan karbon depolama, yüksek hava kalitesi, şehir ısı adalarının azaltılması, doğal yaşam ortamının ve eğlence-dinlenme alanlarının artırılması sayılabilir. Ayrıca yeşil alanlar bulunduğu kentlere kimlik kazandırmaktadır(Anonim 2022).

Kentsel yeşil altyapı elemanları içerisinde yer alan hobi bahçeleri, kent bahçeleri, kentsel tarım ve hobi bahçeciliğinin temelde hareket noktası aynı olup isim ve işletim sistemlerinin farklı olduğu uygulamaları ile karşımıza çıkmaktadır.

Dünya'daki gelişimine bakıldığında endüstrileşme ve yoğun kentleşme hobi bahçeciliğinin rekreasyonel tercihini zorunlu bir hale getirmektedir. Kentler insanların doğa ile ilişkisini kopma noktasına getirmesi nedeniyle kentli halkın doğa özlemi hobi bahçeciliği ile giderilmeye çalışılmaktadır. Açık yeşil ve yeşil alanlar içerisinde yer alan toplu hobi bahçeleri Türkiye'de belediyeler ve özel girişimciler tarafından farklı peyzaj ve planlama yaklaşımları ile gerçekleştirilmektedir. Oluşturulan bu alanlar şehir ortamının yarattığı baskıları da hafifletmektedir. Ayrıca iklim değişikliğine uyum ve mücadele, sürdürülebilir gıda üretimi, sağlıklı beslenme, toplumsal dayanıklılık, birçok sosyal ve çevresel konular üzerine de etkileri bulunmaktadır.

Hobi bahçelerinin faydaları Birleşik Krallık, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde de fark edilmiş ve boş bırakılan veya terk edilen alanlardan yararlanılarak bu alanlar üzerinde Topluluk Bahçeleri yapılmaya başlanılmıştır. Bu bahçeler mevcut alandaki peyzajın iyileştirilmesine, çevre kirliliğinin azaltılmasına katkıda bulunurken aynı zamanda yaşlı ve zayıf insanlar gibi toplumdan kolayca yabancılaşabilen kişilere toplumsal katılım olanakları sağlamışlardır. Ayrıca hobi bahçelerinin çocuklar ve gençler için de bir eğitim yeri olarak kullanılabileceği, bölgesel ekonomik değerlerin arttırılacağını ve bölge sakinlerinin yerel faaliyetlere katılımlarının hızlandırılması için çeşitli etkilere sahip olabileceği belirtilmektedir (McGuire *et al.* 2022).

Ayrıca Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri içerisinde yer alan Sağlıklı Bireyler Temiz Su ve Sıhhi Koşullar, Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları, Sorumlu Tüketim ve Üretim, İklim Eylemi ve Karasal Yaşam başlıklarına ulaşmada da hobi bahçeleri önemli hizmetler sunmaktadırlar. Bu nedenle de bu bahçelerin yeniden tasarlanmasında kullanıcı tercihleri önem arz etmektedir.

Çalışmada Erzurum ili sınırları içerisinde yer alan Atatürk Üniversitesi Hobi Bahçesi, Erzurum Teknik Üniversitesi Hobi Bahçesi, Aziziye Tarım Bahçesi ve Keyf Hobi Bahçelerinde ki eksik yönlerin veya alanda bulunması istenilen hizmetlerin ortaya konması amacıyla kullanıcılara anket çalışmaları yapılmıştır. Anketlere yapılan istatistik analizler sonucunda kullanıcılarının beklenti ve talepleri dikkate alınarak hobi bahçeleri için önerilerde bulunulmuştur.

Anket çalışmaları sonuçlarına göre, ankete katılan kullanıcıların %85,6'sı evli ve bu ailelerinde %75,4 nün 1-3 çocuğu olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar hobi bahçelerinin evli ve çocuklu aileler tarafından daha çok tercih edildiklerini ortaya koymuştur. Yine kullanıcılar hobi bahçesi kiralama amaçlarını yeşil ve sakin bir alanda ailem ve çocuklarımla zaman geçirmek, çocuklar için güvenli oyun ortamı sağlamak, hobi olarak ürün yetiştirmek ve toprakla temas etmek, şehrin yoğun temposundan uzaklaşmak, sosyalleşmek ve spor yapmak (bisiklet ve yürüyüş) şeklinde sıralamışlardır. Hobi bahçesi kullanıcılarının tamamına yakını bahçelere ulaşımını kendi araçları ile gittiklerini ifade etmişlerdir.

Hobi bahçesi kullanıcıları, bahçede yapmış oldukları faaliyetleri sırasıyla bahçe işleri ile uğraşarak, dinlenerek, kitap okuyarak, yeme içme ve diğer olarak ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçlar kullanıcıların zamanlarının büyük bir bölümünü bahçe işlerine, yeme-içmeye ve dinlenmeye ayırdıklarını göstermektedir.

Hobi bahçesi kullanıcıları, bahçelerin kent merkezine olan uzaklığından memnun olduklarını ve bahçelerinin kent merkezine uzaklıklarının yaklaşık olarak 5 km olmasının daha uygun olacağını ifade etmişlerdir.

Hobi bahçesi kullanıcılarının büyük bir çoğunluğu bahçelerde kendilerini güvende hissederken az bir kısmı güvende hissetmediklerini ifade etmişlerdir. Güvende hissetmeyenlerin nedenleri ise sırasıyla güvenliğinin olmaması, yabancıların gelmesi, araç trafiğinden kaynaklı ve gençlerin taşkınlık yapması şeklinde ifade etmişlerdir.

Çalışmada kullanıcıların tahsis edilen alanların %30-50'lik bölümünü yetiştiricilik için kullandıklarını ve bu alanlarda çoğunlukla sırasıyla sebze, süs bitkisi ve meyve yetiştirdikleri tespit edilmiştir. Bahçelerde çoğunlukla sebze yetiştirilme nedeni olarak bahçelerin tüm aile üyeleri tarafından kullanılması olarak gösterilebilir.

Hobi bahçesi kullanıcılarının %77,1 gibi önemli bir bölümü bahçelerde çocuk oyun alanına ihtiyaç olduğu ifade etmişlerdir. Kullanıcılar bahçelerde spor aktivitesi için ayrılan alanların yeterli olmadığını ve spor aktiviteleri için alan planlaması yapılacaksa bisiklet ve koşu yolu başta olmak üzere basketbol sahası, futbol sahası ve diğer spor aktivitelerinin düşünülerek planlamanın yapılmasını istemişlerdir. Yine kullanıcılar bahçelerdeki ortak kullanım alanlarının kullanıcı isteklerini yerine getirmediğini ve yetersiz olduğunu söylemektedirler. Bahçelerin çevre sınırlandırmasında sırasıyla yapısal ve bitkilendirme çit sistemi, bitkilendirme, alan etrafının duvarla örülmesi, örme telle ve diğer yöntemlerin kullanılması gerektiğini de ifade etmişlerdir.

Hobi bahçesi kullanıcıları, bahçelerdeki otopark alanlarının yeterli olmadığını ve bahçelerin sosyalleşme yönünden önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Hobi bahçesine gelenlerin %89,4'ü bahçenin fiziksel ve psikolojik açıdan insanları rahatlattığını ve kullanıcılarının %90,9'u bahçede zaman geçirmenin aile ve toplum ilişkileri üzerinde olumlu etkileri olduğu görüşünü bildirmişlerdir. Ayrıca kullanıcılar çoğunlukla bahçeye her gün gelmektedirler.

Hobi bahçesi kullanıcıları, bahçelerin içerisinde veya etrafında çevre kirliliği oluşturan unsurların olduğunu ve bu unsurların ise sırasıyla katı atıklar, gürültü kirliliği, tozlanma, egzoz gazları, hava kirliliği ve diğer kirleticiler olduğunu ifade etmişlerdir.

Hobi bahçesi kullanıcıları bahçelerde sulama ile ilgili bir sorun çok az yaşadıklarını zaman zaman yaşanabilecek aksiliklerinde su vanalarındaki arızlardan, su basıncının az olmasından ve yoğun kullanımdan kaynaklanmaktadır. Bahçe kullanıcılarının çoğunluğu bahçelerinde tohum, toprak, gübre, alet ve ekipmanları diğer kullanıcılarla ortak

kullanılmaktadırlar. Hobi bahçelerindeki kullanıcılar sosyalleşme ve komşuluk ilişkileri açısından oldukça memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Hobi bahçesi kullanıcılarının çoğunluğu kimyasal gübre, organik gübre, hormon ve pestisit kullanmaz iken kullanıcıların tamamı ise %100'ü de organik gübre kullanılmaktadırlar. Bahçe kullanıcılarının tamamına yakını bitki yetiştiriciliği konusunda eğitim almadıklarını ifade etmesine rağmen kullanıcıların sadece yarısı eğitim almak istemişlerdir. Kullanıcılar bahçe yönetimleri tarafından bilgilendirme yapılmasını istemektedirler. Ayrıca kullanıcıların yarıdan fazlası yönetimin bahçe sorunlarıyla ilgilenmesinden memnun değilken geriye kalan kısım memnuniyetlerini ifade etmişlerdir. Memnun olmayan kullanıcılar ise yönetimin bahçe ve genel işleri yapmamasından, çevre düzenlemesinin olmamasından dolayı duymuş oldukları rahatsızlıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca kullanıcıların büyük bir çoğunluğu yönetime dahil bir yönetim sistemi istemektedirler.

Hobi bahçesi kullanıcıları hobi bahçelerinin çevreye bir kirlilik sorunu oluşturmadığını düşünürken bahçelere giriş ve çıkışların kontrollü bir şekilde olmasını da beklemektedirler. Ayrıca bahçelerde temel ihtiyaçları karşılayan bir satış birimi gerektiğini ifade ederlerken kullanıcıların büyük çoğunluğu bahçe yönetimi tarafından ücret karşılığı da hizmet almak istemektedirler.

Çalışma yapıldığı dönem Covid-19 salgını olması nedeniyle kullanıcılara, “COVID-19 pandemi sürecinde hobi bahçenizi ne sıklıkla kullanıyorsunuz ” sorusu sorulmuş, katılımcılar çoğunlukla sırasıyla hergün, 4-5 gün, 3-4 gün, 1-2 gün ve ayda 2-3 kez gibi ifadeler kullanmışlardır. Kullanıcılar pandemi süresince hobi bahçesinde, sebze yetiştirip toprakla uğraşarak, aile ve çocuklar ile zaman geçirerek çok faydalandıklarını ifade etmişler ve bu dönemin bahçede kalma süresini önemli oranda etkilediğini ifade etmişlerdir.

Hobi bahçesi kullanıcıları teknik ekipmanlarla ilişkili birimler, sosyal tesisler, otopark güvenlik birimi, çocuk oyun alanları, atık toplama birimi, yönetim binası, spor sahaları, kompost ünitesi, ortak dinlenme alanları ve diğer tesislerinde bahçelerde bulunmasını istemektedirler.

Hobi Bahçeleri Kullanıcı Tercihleri Yönünden Tasarım Önerileri

- Hobi Bahçeleri konumlanırken elde edilen çalışma sonuçlarına göre şehir merkezine olan ortalama uzaklığın 5 km olması ortalama değer olarak kabul edilebilir.
- Hobi bahçelerine ulaşım genelde özel araçlar ile yapılmaktadır, alana kolay erişim önem arz etmektedir. Planlama yaparken projenin en başından ulaşım da toplu

taşımanın da kullanılabilmesine imkan sağlayacak şekilde çözülmesi gerekmektedir.

- Hobi bahçelerinde otopark bulunmadığından dolayı her kullanıcı kendi parselinin önüne aracını park etmektedir. Bu durumda bahçe kullanıcıları için çeşitli problemlere neden olabilmektedir. Bu nedenle planlama yapılırken projede kullanıcı ve misafir araçları göz önünde bulundurularak yeterli sayıda otopark alanı ayrılmalıdır.
- Hobi bahçelerinde güvenlik kulüpleri veya kontrollü geçiş sistemlerinin bulunması kullanıcıların güvenliklerini sağlaması açısından önem arz etmektedir.
- Hobi bahçesi kullanıcılarının büyük bir bölümü çocuklar için oyun bahçelerine ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda yeni bahçe planlaması yapılırken uygun alanlara oyun alanlarının konumlandırılması aileler ve çocuklar için önemlidir.
- Hobi bahçelerinde spor aktivitesi için ayrılan alanlar yeterli değildir bu nedenle planlama yaparken projenin başında kullanıcı talepleri dikkate alınarak bisiklet ve koşu yolu başta olmak üzere basketbol sahası, futbol sahası ve diğer spor aktivitelerinin yapıldığı sportif alanlar yerleştirilmelidir.
- Hobi bahçesi kullanıcılarının, bahçelerin çevre sınırlandırılması için kullanılacak malzeme için önerileri çoğunlukta yapısal ve bitkilendirme çit sistemi ve sadece bitkilendirme çit sistemi şeklinde olmuştur. Planlama yaparken bu çit sistemleri yanında hem mahremiyet sağlanacak hem de çevreden gelen çeşitli kirlilik unsurlarına karşı önlem alacak sınırlama elemanları kullanılması önerilebilir.
- Hobi bahçelerinde kullanıcılar sulama için su temininde sıkıntı olmadığını ifade etmiş olsalar da küresel iklim değişikliğine bağlı olarak ortaya çıkan kuraklık problemi göz önüne alındığında bahçelerde damla sulama yönteminin kullanılması ile toprak üstü organlar ıslatılmadığından daha az hastalık, daha az su tüketimi, daha az işçilik ve maksimum verim elde edileceğinden damla sulama sisteminin bahçe kuruluş aşamasında yapılması önerilmektedir.
- Hobi bahçesi kullanıcılarına yönetim tarafından yapısal ve bitkisel malzemenin özellikleri, seçimi, kullanımı, bakımı, hastalık ve zararlılar hakkında eğitimlerin dönemsel verilmesi bahçelerin sürdürülebilirliği açısından önemlidir.
- Hobi bahçelerinde yönetimlerin kullanıcılar ile düzenli toplantılar yaparak kullanıcı sorunlara çözüm üretmeleri gerekmektedir.

- Hobi bahçelerinde zirai ilaç, tohum, fide ve temel ihtiyaçların karşılandığı bir satış birimi bulunması gerekmektedir.
- Hobi Bahçeleri içerisinde kullanıcıların yetkililere kolay ulaşabilecekleri bir yönetim ofisinin bulunması gerekmektedir.
- Hobi bahçelerinde çevre kirliliği oluşturan çeşitli atık kaynakları için alanda yeterli sayıda konteyner bulundurulmalı ve atıklardan kompost yapımı için gerekli eğitimler verilerek atıktan gübreye dönüşümle daha fazla verim sağlanabilecektir.
- Hobi bahçelerinde alan büyüklüğü dikkate alınarak parsellere eşit mesafede kullanıcıların rahatça ulaşabilecekleri ortak kullanım alanlarının (Mescit, WC, çocuk oyun alanı, yürüyüş alanı, fitness alanı, çeşme..vb) konumlandırılmalıdır.
- Hobi bahçelerinde bahçenin planını gösteren panolar ve yer-yön bildiren levhalar kullanıcıların yönlendirilmesi açısından bahçenin muhtelif alanlarına yerleştirilmelidir.

Sonuç olarak tez kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda bir Hobi Bahçesinde bulunması gereken unsurlar Şekil 39’da verilmiştir.

HOBİ BAHÇELERİNDE OLMASI GEREKEN TASARIM UNSURLARI					
KONUM	KULANIM ALANLARI	BAHÇELER	ORTAK ALANLAR	ORTAK TESİSLER	ORTAK YAPILAR VE DONATILAR
GİRİŞ	KULÜBELER	EKİM DİKİM ALANLARI	OTOPARK	DEPO ALANLARI	MESCİT
GÜVENLİK	PARSELLER	SULAMA SİSTEMLERİ	ÇOCUK OYUN ALANLARI	KOMPOSTALANLARI	ÇEŞMELER
ANA YOLLAR	SINIRLAR		SPOR ALANLARI	SATIŞ BİRİMLERİ	WC
ARA YOLLAR			YÜRÜYÜŞ YOLLARI	YÖNETİM OFİS BİRİMİ	AYDINLATMA BİRİMLERİ
			BİSİKLET YOLLARI	ORTAK TOPLANTI OFİSİ	OTURMA BİRİMLERİ
			FİTNESS ALANLARI		ÇÖP KONTEYNERLERİ
					YÖNLENDİRME/BİLGİLENDİRME LEVHALARI

Şekil 39. Hobi bahçelerinde olması gereken tasarım unsurları

KAYNAKLAR

- Anonim, 2021. Yeşil Altyapı: Doğaya Dayalı Çözümlerle Daha İyi Yaşam — Avrupa Çevre Ajansı (europa.eu), <https://www.eea.europa.eu/tr/articles/yesil-altyapi-dogaya-dayali-cozumlerle> (10.10.2022).
- Anonim, 2020. Dünyadan ve Ülkemizden Mavi-Yeşil Altyapı Uygulamaları. Peyzaj, Eğitim, Bilim, Kültür ve Sanat Dergisi, 2(2), 86-100. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1213444> (15.11.2022)
- Anonim, 2015. Hobi Bahçeleri Şehir Bahçeleri- Cengiz Özder. <https://yesilgazete.org/hobi-bahceleri-sehir-bahceleri-cengiz-ozder/> (01.08.2022)
- Anonim, 2020. Erzurum Zirve 2000, <http://www.zirve2000.com/erzurumda-653-hobi-bahcesi-var/> (22.08.2022).
- Akçay, M.E. ve Tosun, İ. 2011. Bazı Geç Çiçek Açan Yabancı Badem Çeşitlerinin Yalova Ekolojik Koşullarındaki Gelişme ve Verim Davranışları. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 36.
- Aliağaoğlu, A. Alevkaya, A. 2017. Balıkesir’de Hobi Bahçeleri: Özellikler Ve Sorunlar. Marmara Coğrafya Dergisi, 19 (35).
- Aytin, B. K. Korkut, A. B. 2015. Edirne Merkez İlçe Kentsel Sit Alanı Sınırları İçerisindeki Açık Ve Yeşil Alan Varlığının İrdelenmesi. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 12(3).
- Avrupa Komisyonu, 2013. Building a Green Infrastructure for Europe. European Commission Building a Green Infrastructure for Europe. Luxembourg: Publications Office of the European Union 2013-24.
- Balkan, D. S. 2004. Ülkemizdeki Kent Küçük Bahçe Parklarının Yeterlilikleri ve Geliştirme Olanakları Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış), Ege Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bornova-İzmir.
- Benedict, M., McMahon, E. 2006. Green infrastructure: linking landscapes and communities.
- Birky, J. 2009. The Modern Community Garden Movement in the United States: Its Roots, its Current Condition and its Prospects for the Future. Master’s Thesis, University of South Florida, Department of Geography, Florida. 133 pp.
- Çetinkaya, G. 2014. Kentsel Peyzaj Ekolojisinin Sürdürülebilirliği İçin Yenilikçi Bir Yaklaşım: Yeşil Altyapı ve Planlama Politikası. İdeal Kent Dergisi 12, 218-245.
- Chatzimentora, A. Apostolopoulou, E., E. Mazarisa, A.D. 2020. A review of green infrastructure research in Europe: Challenges and opportunities. Landscape and Urban Planning. 198.
- City of Sydney, 2015. Preferred Materials For Use In Community Gardens. 1-30.
- Cox, D. T. & Gaston, K. J. (2016). Urban bird feeding: Connecting people with nature. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0158717>.
- Çildam, S. Y. 2022. Kentsel Yeşil Alan Örneklerinden Kezer Kampüsü Hobi Bahçeleri Üzerine Bir Değerlendirme. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(42), 89-110.
- Davies, C. Macfarlane, R. McGloin, C. Roe, M. 2006. Green Infrastructure Planning Guide. Project: Final Report.

- De Vries, S. Van Dillen, S. M., Groenewegen, P. P., & Spreeuwenberg, P. 2013. Streetscape greenery and health: Stress, social cohesion and physical activity as mediators. *Social Science & Medicine*, 94, 26–33.
- Dean, J. H., Shanahan, D. F., Bush, R., Gaston, K. J., Lin, B. B., Barber, E., & Fuller, R. A. 2018. Is Nature Relatedness Associated with better Mental and Physical Health?. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15.
- European Commission. 2013. Building a Green Infrastructure for Europe. Chatzimentor et al. *Landscape and Urban Planning*
- Firth, C., Maye, D., and Pearson, D. 2011. Developing ‘Community’ in Community Gardens. *Local Environment*, 16(6), 555–568.
- Genelenetti, 2013. D. Geneletti Ecosystem Seivices in Environmental İmpact Assessment and Strategic Environmental Assessment.
- Gross, S.A., Robbins, D.H., Greenwald, D.A., Schnoll-Sussman, F.H., Pochapin, M.B., 2020. Preparation in the Big Apple: New York City, A New Epicenter of the COVID-19 Pandemic. *Am. J. Gastroentero*.
- Grima, N., Corcoran, W., Hill-James, C., Langton, B., Sommer, H., Fisher, B., 2020. The importance of urban natural areas and urban ecosystem services during the COVID-19 pandemic.
- Güneş, M., Şahin, Ş., 2015.Yeşil Altyapı ve Kent Kimliği İlişkisi: Ankara Kent Merkezi Örneği. I. Ulusal Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Kongresi, Ankara.
- Hansen, R., Rolf, W., Rall, E., Pauleit, S., Erlwein, S., Fohlmeister, S., et al. 2016. Advanced Urban Green Infrastructure Planning and Implementation – Innovative Approaches and Strategies from European Cities.
- Çoşkun Hepcan, Ç., Hepcan Ş. 2018. Kentsel Yeşil Altyapı Analizi: Bornova Örneği. *Mediterranean Agricultural Sciences*, 31(1), 37-43.
- Inceruh, C. 2012. The Importance of Urban Agro-Recreation in the Formation of a Sustainable Integral Rural-Urban Environment in Gaziantep City-Turkey. *International Transaction Journal of Engineering, Management, & Applied Sciences & Technologies*, 3(3), 1906-9642.
- Igarashi, M., Ikei, H., Song, C., Miyazaki, Y. 2014. Effects of Olfactory Stimulation with Rose and Orange Oil on Prefrontal Cortex Activity. *Complement. Med.* 22, 1027–1031.
- Jakubowski, B. Frumkin, H. 2010. Peer Reviewed: Environmental Metrics For Community Health Improvement. *Preventing Chronic Disease*, 7(4).
- Jo, H., Song, C.,Miyazaki, Y. 2019. Physiological Benefits of Viewing Nature: A Systematic Review of Indoor Experiments. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 16, 4739.
- Kaplan A 2012. “Green Infrastructure” Concept as an Effective Medium to Manipulating Sustainable Urban Development. In: Yalçiner Ercoskun ÖY (Ed) *Green and Ecological Technologies for Urban Planning: Creating Smart Cities*. Global, USA, 234-254.
- Kef, F.Ş. (2015). Hobi Bahçelerinin Planlanması ve Tasarımı: Konya Karatay Karaaslan Hobi Bahçesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Koç, H. 2003. Daha Yaşanabilir Yerleşmeler Arayışında Kentsel Tarım. TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Planlama (1). İzmir. 37-38.
- Kılıç, H. 1995. İzmir Kenti Örneğinde Kent Küçük Bahçeleri Planlama Olanakları Üzerine Araştırmalar, Yüksek lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj

Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.

- Kim, M.H., D.B. Cho. 2010. November. The Possibility of the Community Garden Utilizing in the Town Development and the Effect of the Daily Scenery Formation. Proceedings of the Korean Institute of Landscape Architecture Conference. Seoul, Korea: The Korean Institute of Landscape Architecture, 29-32.
- Kim, J.Y., Y.S. Lee. 2013. A study on design direction of community garden in urban deprived area through analysis of psychological and social effects - Targeting on the community garden of Jeonju-si urban regeneration test-bed area. Des. Convergence Study 12(6), 83-98.
- Kingsley, J. Townsend, M. 2006. ‘Dig İn’to Social Capital: Community Gardens As Mechanisms For Growing Urban Social Connectedness. Urban Policy And Research, 24(4).
- Kiper, T. Korkut, A. Üstün Topal, T. 2016. Mekânsal Planlamada Kadın Dostu Kent Yaklaşımı. İdil, 5 (26).
- Mahoney, J. L., 2011. Responding To Shock: A Collaborative Process For The St. Roch Neighborhood. Kansas State University, Yüksek Lisans Tezi, Manhattan, Kansas.
- Mason, J. 2003. Sustainable Agriculture, Landlinks Presss and <http://en.wikipedia.org/wiki/Permaculture>
- Manavoğlu, E., Ortaçeşme, V. 2015. Antalya Kenti Yeşil Alanlarının Çok Ölçütlü Analizi Ve Planlama Stratejilerinin Geliştirilmesi. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 28(1).
- Marsh, P. Gartrell, G. Egg, G. Nolan, A. Cross, M. 2017. End-Of-Life Care İn A Community Garden: Findings From A Participatory Action Research Project İn Regional Australia. Health & Place.
- McKelvey, B. 2015. Community Gardening Toolkit: A Resource For Planning, Enhancing And Sustaining Your Community Gardening Project. University Of Missouri, 16.i ve Avrupa Ülkelerinden Örnekler, Ekin Dergisi, 14, 93-97.
- McGuire, L., Morris, S.L., Pollard, T. M. 2022. Community Gardening and Wellbeing: The Understandings of Organisers and Their İmplications for Gardening for Health. Health and Place 75.
- Morote-Seguido, Á.; Hernández-Hernández, M. 2016. Green Areas and Water Management in Residential Developments in the European Western Mediterranean. A case Study of Alicante, Spain. Geogr. 116, 190–201.
- Olafsson, A. S., & Pauleit, S. 2018. Green Surge Final Project Report.
- Önder, S. Polat, A. T. 2008. Peyzaj Tasarım Süreci Kapsamında Konya Kenti İçin Yeni Bir Hobi Bahçesi Oluşturulması. Selçuk Tarım Ve Gıda Bilimleri Dergisi, 22(46).
- Özkan, M. Küçükberbaş, V. E., Kaplan, A., Hepcan, Ş., Malkoç Yiğit, E., Sönmez, H. 2003. Muğla Kenti Kamusal Dış Mekânları Bağlamında Master Plan Çalışması, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 96-110.
- Parry, D. C. Glover, T. D. Shinew, K. J. 2005. ‘Mary, Mary Quite Contrary, How Does Your Garden Grow?’: Examining Gender Roles And Relations İn Community Gardens. Leisure Studies, 24(2).
- Pourias, J. Aubry, C. Duchemin, E. 2016. Is Food A Motivation For Urban Gardeners? Multifunctionality And The Relative İmportance Of The Food Function İn Urban Collective Gardens Of Paris And Montreal. Agriculture And Human Values, 33(2).

- Pickett, S.T.A., M.L. Cadenasso, J.M. Grove, C.G. Boone, P.M. Groffman, E. Irwin, S.S. Kaushal, V. Marshall, 2011. Urban Ecological Systems: Scientific Foundations And a Decade Of Progress. *Journal Of Environmental Management*, 92, 331–362.
- Roh, H.Y. 2012. A Study On The Influencing Factors Of Urban Community Garden For The Activation Of Community. Master's Thesis, Seoul National University, Seoul, Korea.
- Santos, M., Moreira,H., Cabral,J.A., Gabriel,R., Teixeira, A., Bastos,R., Aires,A. 2022. Contribution Of Home Gardens To Sustainable Development: Perspectives From A Supported Opinion Essay. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 19. <https://doi.org/10.3390/ijerph192013715>
- Slätmo,E., Nilsson,K., Turunen, E. 2019. Implementing Green Infrastructure In Spatial Planning In Europe Land, 8, 62.
- Sia, A., Tan, P., Wong, J., Araib, S., Ang, W., Er, K. 2022. The Impact Of Gardening On Mental Resilience In Times Of Stress: A Case Study During The COVID-19 Pandemic In Singapore. *Urban For. Urban Green*, 68.
- Soga, M., Gaston, K.J., Yamaura, Y. 2017. Gardening Is Beneficial For Health: A Meta-analysis. *Prev. Med. Rep.* 5, 92–99. <https://doi.org/10.1016/j.pmedr.2016.11.007>.
- Soga, M., Evans, M.J., Cox, D.T.C., Gaston, K.J. 2021. Impacts Of The COVID-19 Pandemic On Human–Nature Interactions: Pathways, Evidence and Implications. *People Nat.* 3, 518–527. <https://doi.org/10.1002/pan3.10201>.
- Lidia Ponizy¹, Monika J. Latkowska², Jürgen Breuste³, Andrew Hursthouse⁴, Sophie Joimel⁵, Mart Külvik⁶, Teresa E. Leitão⁷, Andrzej Mizgajski¹, Annette Voigt⁸, Ewa Kacprzak⁹, Barbara Maćkiewicz⁹ and Magdalena Szczepańska.
- Ling, C., Dale, A. 2011. Nature, Place And The Creative Class: Three Canadian Case Studies. *Landsc. Urban Plan.* 99, 239–247.
- Lin, B.B., Egerer, M.H., Ossola, A., 2018. Urban Gardens As a Space To Engender Biophilia: Evidence And Ways Forward. *Front. Built Environ.* 4 <https://doi.org/10.3389/fbuil.2018.00079>
- Yamashita, R., Cehen,Chong, Matsubara,T., Hagiwara,K., Inamura, M., Aga, K., Hirotsu, M., Seki,T., Tkao., A., Nakagawa,E., Kobayaskhi., A., Fujii,Y., Hirata,K., Ikei,H., Miyazaki,Y., Nakagawa,S. 2021. The Mood-Improving Effect Of Viewing Images Of Nature And Its Neural Substrate. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18, 550.
- Yasak, Ü., Özav, L., Akbay, M. 2020. Konut Özellikleri ve Kullanım Pratikleri Açısından Uşak'ta Hobi Bahçelerinin İncelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi* 25(44), 285-298.
- The Rich Diversity Of Urban Allotment Gardens In Europe, 2021. Contemporary Trends In The Context Of Historical, Socio-Economic And Legal Conditions. *Sustainability*, 13. <https://doi.org/10.3390/su131911076>
- Tuna, A. (2021). İngiltere’de Yeşil Altyapı Kavramının Uygulama Örnekleri Üzerinden İrdelenmesi. *European Journal of Science and Technology*, 21, 416-423.
- Slatmo E., Nilsson K., Turunen E. 2019. Implementing Green Infrastructure in Spatial Planning in Europe. *Landscape*. 8(4).
- Tosun, E. K. 2017. Sürdürülebilirlik Bağlamında Ekolojik Kent Söylemi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 169-189.
- Telesetsky, A. 2014. Community-Based Urban Agriculture as Affirmative Environmental Justice. *U. Det. Mercy L. Rev.*

- Uslu A. ve Shakouri, N. 2013. Kentsel Peyzajda Yeşil Altyapı ve Biyolojik Çeşitliliği Destekleyecek Olanaklar. Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi 6 (1), www.nobel.gen.tr.
- Yamane, T. 2001. Temel Örneklem Yöntemleri. (Çev: Esin, A., Bakır, M.A., Aydın, C., Gürbüzsel, E.) Literatür Yayıncılık, İstanbul, 505.
- Yılmaz, H. Turgut, H. ve Demircan, N. 2006. Erzurum Kent Halkının Hobi Hahçesi Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A (1), 96-110.
- Wolf, K. L., Lam, S. T. McKeen, J. K. Richardson, G. R. A. Van Den Bosch, M., & Bardekjian, A. C. 2020. Urban Trees And Human Health: A scoping review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(12).
- Wondafrash, M. Wingfield, M. Wilson, J. Hurley, B. Slippers, B. Paap, T. 2021. Botanical Gardens As Key Resources And Hazards For Biosecurity. Biodivers. Conserv, 30, 1929–1946.
- White, M. P. Alcock, I., Grellier, J. Wheeler, B. W. Hartig, T. Warber, S. L. Fleming, L. E. 2019. Spending At Least 120 Minutes A Week In Nature Is Associated With Good Health And Wellbeing. Scientific Reports, 9.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı:	Birgül ESMERAY
Doğum tarihi:	
Doğum Yeri:	
Uyruğu:	T.C
Adres:	
Tel:	
E-mail:	
Eğitim	
Lise:	Viranşehir Kız Anadolu Lisesi
Lisans:	Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Yüksek lisans:	
Yabancı Dil Bilgisi	
İngilizce:	Başlangıç
Almanca:	
Rusça:	
Diğer	
Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar	